

Vol 2. 2

2
ENCHIRIDION
TITVLORVM
ALIQVOT

IVRIS,

VIDELICET.

De verborum & rerum significatione,
ex Pandectis.

De regulis iuris, tum ex Pandectis, tum
ex Decretalibus, & Sexto.

De gradibus Affinitatis, ex Pandectis.

Ad hæc, Rubricæ omnes Cæsarei
& Pontificij Iuris.

I
N
V
I
R
T
V
T
E

E
T
F
O
R
T
V
N
A.

LVGDVNI,
APVD GVLIELMVM
ROVILLIVM.

1583.

DE VERBORUM
SIGNIFICATIONE.

Titulus XVI. Libri L.

Pandectarum per ordinem
Alphabeti.

ULPIANVS libro VIII. ad edictum.
Lex CXCIX.

ABSENTEM accipere debemus
eum, qui non est in eo loco, in quo
petitur. Non enim trans mare
absentem desideramus: sed si forte
extra continentia urbis sit,
absit ceterum usque ad continentia non abesse
videtur, si non latitet. Abesse non videtur, qui ab
hostium captus est: sed qui a latronibus detinetur.

PAVLVS libro XXVIII.

Lex XXXVIII.

Actionis verbo etiam persecutio consensur.

DE VERBORVM ET
VLPIANVS. libro VII.

Lex CXXXIX.

A Edificia Romæ fieri etiam ea videntur, quæ
in continentibus Romæ adificijs sunt. Per-
fecisse edificium is videtur, qui ita consummauit,
vt etiam in rsu esse possit.

IDEM. libro ad edictum.

Lex XXVII.

A Ger est locus, qui sine villa est. Stipendium
a stipe appellatum est: quod per stipes: id est,
modica ara colligatur. Idem hoc etiam tributum
appellari Pomponius ait. Et sanè appellatur à
contributione tributum: vel ex eo, quod militibus
tribuitur.

PAVLVS libro XII.

Lex XXVIII.

A Lienationis verbum etiam vsucapionem
cõtinet. Vix est enim, vt non videatur alie-
nare qui patitur vsucapi. Eum quoque alienare
dicimus, qui non vtendo amisit seruitutem. Qui
occasione adquirendi non vtitur, non intelligitur
alienare: veluti qui hereditatem omittit, aut op-
tionem intra certum tempus datam non ample-
ctitur. Oratio quæ neque coniunctionem, neque
disiunctionem habet, ex mente pronuntiantis, vel
disiuncta vel coniuncta accipitur.

VLPIANVS lib. LXXVII. ad edictum.

Lex LXVII.

A Lienatum non proprie dicitur, quod adhuc
in do

RERVM SIGNIFIC.

in dominio venditoris manet: venditum tamen recte dicitur. Donationis verbo simpliciter loquendo omnem donationem comprehendisse videtur, siue mortis causa, siue non mortis causa fuerit.

IDEM libro LXXIX ad edictum.

Lex LXXIX.

Aliud est capere, aliud accipere. Capere, cum effectu accipitur: accipere etiam si quis non sic accepit, ut habeat. Ideoque non videtur quis capere, quod est restitutorius, sic & peruenisse proprie illud dicitur, quod est remansurum. Hec verba, his rebus recte præstari hoc significat, ne quod periculum, vel damnum ex ea re stipulator sentiat.

IDEM, Lib. III. ad legem Iul. Papiam.

Lex CXXXI.

Aliud est fraus, aliud poena. Fraus enim sine poena esse potest. Poena sine fraude esse non potest. Poena est ^{noxæ} noxiæ vindicta: fraus & ^{noxæ} noxiæ dicitur, & quasi poenæ quaedam preparatio. Inter multam autem & poenam, multum interest: quum poena generale nomen sit & omnium delictorum coercitio: multa specialis peccati cuius animaduersio hodie pecuniaria est. Poena autem non tantum pecuniaria, verum & corporis & estimatiōnis irrogari solet. Et multa quidem ex arbitrio eius venit, qui multam dicit: poena non irrogatur, nisi que quaque lege, vel quo alio iure specialiter huic delicto imposi-

DE VERBORVM ET

ta est: quinimò multa ibi dicitur, vbi specialiter
pena non est imposita. Item multam is dicere
potest, cui adiudicatio data est. Magistratus e-
nim solos. & praesides provinciarum posse multa
dicere, mandatis permissum est. penam autem
vnusquisque irrogare potest, cui huius criminis,
sive delicti executio competit.

IDEM. libro XL.

Lex CLXXIIII.

* noxáve. **A**liud est promittere furem non esse, aliud
furto * noxiáque solutum. Qui enim dicit
* noxiáq; furem non esse, de hominis proposito loquitur: qui
furto * noxiáque solutum, nemini esse furti obli-
gatum permittit.

PAVLVS libro I. ad legem Iuliam.

Lex CXXXII.

* nec vtro
que. **A**nniculus amittitur, qui extremo anni die
moriatur. & consuetudo loquendi id ita esse
declarat. Ante diem decimum Calendarum, &
Post diem decimum Calendarum, * vtroque ser-
mone vndecima dies significatur. Falsum est
eam peperisse, cui mortuae filius extractus est.

IDEM libro II.

Lex CXXXIIII.

Anniculus non statim vt natus est, sed tro-
centesimo sexagesimo quinto die dicitur, in-
cipiente planè non exacto die: quia annum cimi-
liet non ad momenta temporum, sed ad dies nu-
meramus.

CAIVS

CARVS libro XXXIII. ad edictum prou.

Lex LI.

Appellatione parentis, non tantum pater sed etiam auus & proauus, & deinceps omnes superiores continentur: sed & mater, & auia, & proauia.

PAVLVS lib. LXXXII. Lex LXXXII.

Appellatione rei etiam pars continetur. POMPONIUS lib. V. epistolarum. Lex CCXLVI.

Aud Labeonem libro * *ἀρξων* ita scriptum * id est, v^e r^esimiliu.
est. Exhibet, qui praestat eius, de quo agitur praesentiam. Nam etiam qui sistit, praestat eius, de quo agitur, praesentiam. Nec tamen exhibet, qui matum aut furiosum, aut infantem exhibet: non enim potest videri eius praestare praesentiam, cum nemo ex eo genere praesens satis apte appellari potest. Restituit non tantum qui solum corpus, sed etiam qui omnem rem conditionemque red-dita causa praestat, & tota restitutio, iuris interpretatio est.

CARVS libro XXI. Lex XII.

Armorum appellatio non utique tantum scuta, & gladios, & galeas significat: sed & fistulas, & lapides.

MODESTINVS. libro III. Pandectarum.

Lex CVII.

Asignare liberum, hoc est, testificari cuius a liberis liberum eum esse velit.

DE VERBORVM ET
VLPIANVS libro X. ad edictum.

Lex XV.

Adel. cū
qui & l. in
ter publi.

Bona civitatis abusuē publica dicta sunt: sola enim ea publica sunt, qua populi Romani sunt.

MODESTINVS lib. V. Pande. Lex CX.

Bona fidei emptor esse videtur, qui aut ignoravit eam rem alienam esse: aut eum, qui vendidit, ius putavit vendēdi habere: puta procuratorem aut tutorem esse.

VLPIANVS libro LVIII. ad edictum.

Lex XLIX.

Bonorum appellatio aut civilis est, aut naturalis. Naturaliter bona ex eo dicuntur, quod beant: hoc est, beatos faciunt. Beare est prodesse. In bonis autem nostris computari sciendum est. non solum qua dominij nostri sunt, sed & si bona fide à nobis possideantur: vel superficiaria sint. Aequè bonis adnumerabitur, etiam si quid esse in actionibus, petitionibus, persecutionibus. Nam haec omnia in bonis esse videntur.

AFFRICANVS libro III.

Lex CCVIII.

Bonorum appellatio, sicut hereditatis, universitatem quandam ac ius successionis, & non singulas res demonstrat.

POMPONIVS libro VI. ad senatusconsultum.

Lex LXXXIX.

Boves magis armentorum, quam iumentorum nomine

RERVM SIGNIFIC.

nomine appellantur. Hoc sermone, dum nuptia erit, prima nuptia significantur. Inter reddere, & ederationes, multum interest: nec is, quod edere iussus est, reliquum reddere debet. Nam & argentiarius edere ratione videtur, etiam si quod reliquum sit apud eum, non soluat.

VLPIANVS libro XXV. ad ed. etum.

Lex CLXVI.

Carboni appellatione, materia non continetur Offilius ait. Sed an lignorum? & fortassis quis dicet, nec lignorum: non enim lignorum gratia haec testator habuit. Sed titiones, & alia ligna cocta, ne fumum faciant, utrum ligno, an carboni, an suo generi adnumerabimus? Et magis est, ut proprium genus habeat. Sulfurata quoque de ligno, aequè eandem habebunt definitionem. Ad facies quoque parata, non erunt lignorum appellatione comprehensa: nisi haec fuerit voluntas. Idem etiam de nucleis oliuarum, sed & de balanis est: vel si qui alij nuclei sunt. De pinu autem integro strobili ligni appellatione continebuntur.

IDEM. libro I. de adulter.

Lex CCXIII.

Edere diem significat incipere deberi pecuniam. Venire diem, significat eum diem venisse, quo pecunia peti possit. Vbi ergo purè quis stipulatus fuit, & cessit, & venit dies, ubi in diem: cessit dies, sed nondum venit. Vbi sub conditione: neque cessit, neque venit dies pendente adhuc

Adde l. pali.

conditione. *Aes alienum* est, quod nos alijs debemus. *Aes suum* est, quod alijs nobis debent. *Data culpa*, est nimia negligentia: id est non intelligere quod omnes intelligunt.

TABLENVS libro VI. lex Casio.

Lex CXI.

Censere est constituere, & precipere, unde etiam dicere solemus, censeo vt hoc facias: & Senatum aliquid censuisse. Inde Censorum nomen videtur esse tractum.

PAVLVS libro VI. Lex CXL.

Cepisse quis intelligitur, quamuis alijs adquisiuit.

CAIVS libro LXXII.

Lex XLIII.

Cetera quoque: quibus tuendi, curandique corporis nostri gratia utimur, ea appellatione significantur.

Constituitur infra post l. verbo victus.

VLPIANVS lib II. ad Senatuscons.

Lex CLX.

Ceterorum, & reliquorum appellatione etiam omnes continentur: vt Marcellus ait, circa eum, cui optio serui legata est, ceteri Sempronio, Nam tentat, si non optet, omnes ad Sempronium pertinere.

IDEM libro LX. Lex LVI.

Cognoscere instrumenta, est relegere, & recognoscere. *Diffungere*, est coferre accepta,

Et data. Liberarum appellatione continentur, non tantum qui sunt in potestate, sed omnes qui sui iuris sunt, sine virilis siue feminiis sexus sunt, expe feminis descendentes.

IDEM libro XXXVIII.

Lex CLXXIII.

Collegiarum appellatione ij continentur, qui sunt eiusdem potestatis. Qui extra continentia urbis est, abest: ceterum vsque ad continentia non abesse videbitur.

IDEM Lex CLXXXVI.

Commendare nihil aliud est, quam deponere.

IDEM libro XII,

Lex LIIII.

Conditionales creditores dicuntur ij, quibus nondum competit actio. est autem competitura, vel qui spem habent, ut competat.

PAVLVS libro XVII.

Lex XXXIX.

Comunctione enim nonnunquam pro disjunctione accipi, Labeo ait: ut in illa stipulatione mihi herediq; meo, te heredemque tuum.

FLORENTINVS libro X. Instiuit.

Lex CCIX.

Coram Titio aliquid facere iussus, non videtur presente eo fecisse, nisi is intelligat. itaq; si furiosus, aut insanus sit, aut dormiat, non videtur coram eo fecisse. Scire autem non etiam relleat, debet. nã & inuiso reo recte fit, quod iussum est.

Paul

cōnege l.
creditor
autē. & l:
credito-
res. & l:
creditorū
Adde legē
alienatio
nis verbū.

PAVLVS. libro XVI. breuis edicti.

Lex LV.

Creditor autem is est, qui exceptione perpetua summoneri non potest. Qui autem temporalem exceptionem timet, similis est conditionali creditori.

VLP IANVS libro VI. ad edictum.

Lex X.

Creditores accipiendos esse constat eos, quibus debetur ex quacunque actione, vel persequutione, vel iure civili (sine vlla exceptionis perpetua remotione) vel honorario, vel ordinario, vel extraordinario, siue pure, siue in diem, siue sub conditione. Quod si natura debeatur, non sunt loco creditorum. Sed & si non mutua pecunia, sed contractus, creditores accipiuntur.

CAIVS libro I. ad edict. prouinc.

Lex XI.

Creditorum appellatione non igitur tantum accipiuntur, qui pecuniam crediderint, sed omnes quibus ex aliqua causa debetur.

CELSVS libro XXVIII. Digestorum.

Lex XCVIII.

Cum bis sexto calendis est, nihil refert, utrius prior an posteriore die, quis natus sit, & sic deinceps sexto calendis eius natalis dies est. Nam id biduum pro vno die habetur, sed posterior dies intercalatur, non prior. Ideo quo anno intercalatum non est, sexto calendis natus, cum his sexto
calen

calendas est, priorem diem natalem habet: Cata-
putat mensem intercalarem addititium esse: om-
nesque eius dies pro momento temporis obseruat:
extremoque diei mensis *Februarii* tribuit. *Quin-
tus Mutius*, Mensis aut, intercalaris constat ex
diebus **XXIX.**

ALPHEN. VARVS. lib. II. Digest.

Lex CCII.

CVM in testamento scriptum esset, vt here-
des in funere, aut in monumento diuitaxat
aureos centum consumerent: non licet minus con-
sumere, si amplius vellent, licet neque ob eam rem
contra testamentum facere videntur.

PAVLVS lib. X. ad Plautium. Lex LXXXI.

CVM pretor dicit, vt opus factum restituat-
ur, etiam damnum datum actor con equis
debet. Nam verbo restitutionis omnis utilitas a-
ctoris continetur.

IDEM libro VII. Imperialium sententia-
rum in cognitionibus prolatarum.

Lex CCKI.

CVM quarebatur an verbum, soluto matri-
monio dotem reddi: non tantum diuitium,
sed etiam mortem contineret: hoc est, an de hoc
quoque casu contrahentes sentiant, & multi pu-
tabant non de hoc sensisse: & quibusdam alijs
contra videbatur: secundum hoc Titus Imperator
pronunciavit, id actum eo pacto, vt nullo casu re-
maneret dos apud maritum.

CCL

GELSVS libro XXXII. Digestorum

Lex. XC VII.

Cum stipulamur quanta pecunia ex hereditate Lucij Titij ad te peruenit res ipsas qua peruenerunt, non pretia earum spectare videmur.

MODESTINVS libro IIII. Pandectarum.

Lex CVIII.

Debitor intelligitur is, a quo iniuncto exigi pecunia potest.

PAVLVS libro II. ad edict. edil.

Lex LXXVI.

Dedisse intelligendus est etiam is, qui permittauit, vel compensauit.

TERENT. CLEMENS lib. V. ad l. Iul. Pap.

Lex CLII.

Delata hereditas intelligitur, quam quis possit ad eundem consequi.

MODESTINVS libro VII. Regula.

Lex CII.

Derogatur legi, aut abrogatur. derogatur legi, cum pars detrahitur, abrogatur legi, cum prorsus tollitur.

VLPRIANVS libro VI. Lex XL.

Detestatio est denuntiatio facta cum testatione. Serui appellatio etiam ad ancillam retinetur. Familiae appellatio liberi quoque continentur. Vnicuique serui familiae appellatio non continetur nec duo quidem familiam faciunt.

MO

MODESTINVS libro I. de prescrip.

Lex CVI.

Dimissoria litera sunt, quae vulgo dicuntur apostoli. Dimissoria autem dicte sunt, quod per eas causa ad eum, qui appellatus est, dimittitur.

CAIVS lib. V. Legis duodecim tabularum.

Lex CCXXXVIII.

Dvobis negativis verbis quasi permittit lex magis quam prohibeat. Idque etiam Servius animadvertit.

ULPIANVS libro I. ad Senatuscons.

Lex CLIK.

Etiam aureos nummos as dicimus.

IDEM libro VII. Lex CXLI.

Etiam ea mulier, cum moreretur, creditur filium habere, quae exciso ventre edere possit. Necnon etiam alio casu mulier potest habere filium, quem mortis tempore non habuit, ut puta eum qui ab hostibus captus remeavit.

CAIVS libro III. ad edictum.

Lex XVI.

Eum qui vestigal populi Romani conductum habet publicanum appellamus, nam publici appellatio in compluribus causis ad populum Romanum respicit. Civitates enim loco privatorum habentur.

PAV. lib. II. Manualium. Lex CCXXVII.

Ex illa parte edicti, Eum quem ei heredem esse oportet, heredis heredibus bonorum possessio

utero

sessio non desertur. Item in substitutione hie ver-
bis, *Quisquis heres mihi erit, proximus heres*
tantum significatur. imò non tantum proximus
heres, sed etiam scriptus.

Ulpian. lib. XXIII. Lex CLXXXIX.

* Aliàs de
est nega
tio.

FAcere non * oportere & hanc significatio-
nē habet vt abstineat quis ab eo facto, quod
contra conventionem fieret, & curare ne fiat.

Pompon. lib. XXIII. Lex CLXXXV.

Faciendi verbo, reddendi causa etiam con-
tinetur.

Caius lib. XVI. ad edictum prouinc.

Lex CXCVI.

Annetel.
pronun-
tiatio.

Familia appellatione, & ipse princeps fa-
milie continetur. Feminarum liberos in fa-
milia earum non esse, palàm est quia qui nascun-
tur, patris, non matris familiam sequuntur.

Caius. lib. III. Lex CCXXXV.

Ferri propriè dicimus, quæ quis suo corpore
bailulat, portari ea quæ quis iumento secum
ducit, agri ea quæ animantia sunt. Fabros tigna-
rios dicimus non eos dumtaxat, qui tigna dolant,
sed omnes, qui edificant.

Paulus. lib. III. ad Vitellium.

Lex LXXXIII.

Filij appellatione omnes liberos intelligimus.

Iulianus. Lex LXXVI.

Frugem pro reditu appellari, non solum pro
frumentis, aut leguminibus, verum etiam pro
ee

eo quod ex vino, vel ex syluis caduis, creta fodini, lapicidini capitur. Iulianus scribit, fruges omnes esse quibus homo vescatur, falsum esse. non enim carnes, aut aues, ferae, ve, aut poma, fruges dici. Frumentum autem id esse, quod arista in se teneat, rectè Gallum desimisse. Lupinum vero, & fabas, fruges potius dici: quia non arista, sed siliqua continentur: quæ Seruius apud Alphenum instrumento contineri putat.

TRIPHONIVS lib. I disputat.

Lex CCXXV.

Fugitiuus est, non is, qui solùm fugiendū à domino consilium suscepit, licet id se facturum iactauerit, sed qui in ipsum factum fugæ vitium mentis deduxerit. Nam & furem, & adulterum, & aleatorem, quanquam alia significatione, ex animi propositione cuiusque sola dicere quis possit, etiam eum, qui nunquam alienam rem inuito domino subtraxerit: qui nunquam alienam matrem familiæ corruperit, si modo eius mentis sit, ut occasione data id commissurus sit: tamen oportere hæc eadem crimina assumpto actu intelligi: & ideo fugitiuum quoque, & eronem, non secundum propositionem solam, sed cum aliquo facto intelligi constat.

FLORENTINVS lib. VII. Instit.

Lex CCXI.

Fundi appellatione omne ædificium, & omnis ager continetur. Sed in rus urbana ædificia

E

ades: rustica, villa dicuntur. Locus vero sine edificio, in vrbe, area: in rure autem, ager appellatur: idemque ager cum edificio, fundus dicitur.

VLPPIANVS lib. V. ad legem Iuliam.

Lex CXXXVI.

Generi appellatione & neptis, & proneptis tam ex filio, quam ex filia editarum, ceterarumque maritos contineri, manifestum est.

IDEM lib. XXIII. ad edictum.

Lex CLXXIVIII.

Habere duobus modis dicitur: altero iure id, quod quis ement, autem sine interpellatione personis sine rebus cautum sit.

PAVLVS lib. XXVIII. ad edictum.

Lex CXCII.

Haec adiectio plurisve, non infinitam peccuniam continet, sed modicam duntaxat: ut duntaxatio haec, Solidorum decem plurisve, ad multitudinem summam refertur.

CAIVS lib. de verb obligat.

Lex CCXXI.

Haec enunciatio, quae fuit pluris aureorum triginta: simul & quantitas, & adimtionis significatio est.

IULIANVS libro II. Digestor.

Lex CC.

* noxas-
* noxas.

Haec stipulatio * noxas solutum prestari: non existimatur ad eas * noxas pertinere: quae

que publicam executionem, & coercionem capta'em habent.

VLP IANVS lib. LXXIII. ad edictum.

Lex LXIX.

Haec verba, cui rei dolus malus abfuerit: generaliter comprehendunt omnem dolum. quicunque in hanc rem admissus est, de qua stipulatio est interposita.

PROCVLVVS lib. v. Epistolarum.

Lex CXXIII.

Haec verba ille aut ille: non solum disjunctiva, sed etiam subdisjunctiva orationis sunt. Disjunctivum est, veluti cum dicimus: aut dies aut nox est, quorum posito altero, necesse est tolli alterum: item sublato altero, poni alterum. Ita simili figuracione verbum, aut potest esse subdisjunctivum. Subdisjunctivorum autem genera sunt duo: unum, cum ex prepositis finibus ita non potest utrumque esse, ut possit neutrum esse: veluti cum dicimus, aut sedet, aut ambulat. Nam ut nemo potest utrumque simul facere: ita aliquis potest neutrum veluti is, qui accumbit. Alterius generis est, cum ex propositis finibus ita non potest neutrum esse, ut possit esse utrumque, veluti cum dicimus: omne animal aut facit aut patitur. nullum enim animal est, quod nec faciat, nec patiatur: at potest simul & pati & facere.

B 2

DE VERBORVM ET
PAVLVS. libro XXX.

Lex LXXIII.

Haec verba in stipulatione posita eam rem
recte reſtitit: fructus continent. recte enim
verbum, pro viri boni arbitrio est.

IDEM. libro I. ad edictum.

Lex CXCIII.

Haec verba, quanti eam rem apparet esse:
non ad id, quod interest, sed ad rei aestima-
tionem referuntur.

VLPIANVS. lib. LXII ad edictum.

Lex LXV.

Heredis appellatio, non solum ad proxi-
mum heredem, sed etiam ad ulteriores re-
feritur. Nam & heredis heres, & deinceps, he-
redis appellatione continetur.

IDEM lib. XXX. ad Senatuscon.

Lex CLXX.

Heredis appellatione omnes significari
successores credendum est, nisi verbis non
sint expressi.

POMPONIUS. lib. III. Le. XCXIX.

Hereditatis appellatio, sine dubio continet
etiam damnosam hereditatem. iuris enim
nomen est sicuti bonorum possessio.

PAVLVS. lib. IIII. ad legem Iuliam.

Lex CXXXVIII.

Hereditatis appellatione, bonorum quoque
possessio continetur.

POM

POMPONIVS. lib. VIII. ad Q. Mutium

Lex CXXII.

Herenius * ait si ita scriptum sit, filio fili-
lisque meis hosce tutores do. masculis dun-
taxat tutores datos: quoniam à singulari casu,
hoc est, filio ad pluralem videtur transisse conti-
nentem eundem sexum, quem singularis prior
positus habuisset. Sed hoc facti, non iuris habet
questionem. Potest enim fieri, vt in singulari ca-
su de filio senserit: deinde plenius omnibus libe-
ru profectisse in tutoredando voluerit, quod ma-
gis rationale esse videtur.

Alias
Seruius.

C A I V S. lib. X. ad leg. Iul. Pap.

Lex CLII.

Hominis appellatione tam feminam, quam
masculum contineri, non dubitatur.

POMPONIVS lib. II ad Q. Mutium.

Lex CXVIII.

Hostes ij sunt, qui nobis, aut quibus nos pu-
blice bellum decrevimus: ceteri latrones,
aut pradones sunt.

VLP IANVS. libro IX.

Lex CXLII.

In apud se quis habere videtur, de quo habet
actionem: habetur enim quod peti potest.

IDEM lib. LXVI. ad edictum.

Lex LXVIII.

Illa verba, arbitrata Lucij Titij fieri ius si-
gnificant, et in seruum non cadunt.

PAVLVS libro II. ad edictum.

Lex CLII.

Illa verba, optimus maximusque est: vel in eum cadere possunt, qui solus est. Sic & circa edictum Tratoris supreme tabula habentur etiã sola. Pueri appellatione etiã puella significatur. Nam & feminas puerperas appellant recentes ex partu: & Græci communiter ὀρθῆν ἢ τῶν ἀδελφῶν appellant.

* Id est, hic & hæc puer.

* τῶν ἀδελφῶν

IDEM libro III. ad Plautium.

Lex LXXIX

Impensa necessaria sunt, qua si facte non sint, res aut peritura, aut deterior futura sit. Viles impensas esse, Fulcinius ait, qua meliorem dotem faciant, deteriore esse non sinant: ex quibus reditus mulieri adquiratur, sicut arbuti pastinationes ultra quam necesse fuerat: item doctrinam puerorum quorum nomine onerari mulierem ignorant in vel iniuriam non oportet, ne cogatur fundo; aut mancipiis carere. In his impensis & pristinus, & horreni insula dotali adiecta plerumque dicimus. Voluptatis sunt, que speciem duntaxat ornant, non etiam fructum argenti sunt viridaria, aqua salientes, incruslationes, loricationes, pictura.

PAPINIANY LIB. II. Responsa.

Lex CCXIX.

In conventionibus contrahendum voluntatem potius, quam verba spectari placuit. Cum igitur ea lege fundum vel vicale municipes locauerint

rim, vt ad heredem eius, qui susceperit, pertine-
ret: ius heredum ad legatarium quoque transfer-
re potuit.

PAVLVS lib. IX. ad Plaut. Lex LXXX.

In generali petitione legatorum, etiam data
libertates continentur; ex mente legis duode-
cim tabularum.

ULPIANVS lib. II. ad edictum.

Lex III.

In itinere faciendo viginti millia passuum in
dies singulos peragenda, sic sunt accipienda, vt
si post hanc dnumerationem minus quam vigin-
ti millia supersint, integrum die occupent: velu-
ti si XXI. millia passuum sunt, biduum eis attri-
buatur: quæ dnumeratio ita demum * colligenda
erit, si de die non conueniat. Eius qui apud ho-
stes decessit, dici hereditas non potest, quia seruis
decessit.

* faciēda

ALPHENVS VARVS. lib. VIII.

Digest. Lex CCIII.

In lege censoria, Portus Sicilia ita scriptum
erat, Seruos, quos domum quis duceret suo vsu,
pro his portorium: ne dato. Quærebat, si quis a
Sicilia seruos Romam mitteret fundi instruendi
causa: vtrum pro his * hominibus portorium dare
deberet, necne? Respondet duas esse in hac scriptu-
ra questiones. Primā, quid esset domum ducere:
alteram, quid esset, vsu suo ducere. Igitur queri
solet, vtrum vbi quisque habitaret, siue in provin-

* omnib⁹

B †

cia, siue in Italia: an duntaxat in sua cuiusque patria domus esse recte diceretur. Sed de ea recte constitutum esse, eam domum unicuique ibi debere existimari, ubi quisque sedes & tabulas haberet, suarumque rerum constitutione fecisset. Quid autem esset, vsu suo, magna habere dubitationem. Et magis placere quod victus sui causa parati esset, tantum contineri. Itemque de seruis eadem ratione quari, qui eorum vsu sui causa parati essent, vtrum dispensatores, insularij, villici, attriones, vectores: an operarij quoque iustici, qui agrorum colendorum causa habentur, ex quibus patrisfamilias fructus caperet, quibus se toleraret: omnes demum seruos quos quisque emisisset vt ipse haberet, atque eis ad aliquam rem vteretur, neque ideo emisisset, vt venderet. Et sibi videri, eos demum vsu sui causa patrisfamilias habere, qui ad eius corpus tuendum, atque ipsius cultum prepositi destinati que essent: quo in genere vectores, cubicularij, coqui, administratores, atque alij, qui ad eiusmodi vsu parati essent, numerarentur.

*actores.

*id est, fi-
aitionu.

QVINTVS MVTIVS LIB. SINGULARI. CXXI.
Lex CXXI.

IN iuris & castis ea sunt, que terra non tenentur, queque opere structili rectoriove non continentur.
CELSVS LIB. XXXV. Digestorum.

Lex CLVIII.

IN vsu iuris frequenter vti nos, Cassellius ait, singulari appellatione, cum plura generis eiusdem signifi-

significare volumus nam & multum hominem
venisse Romam, & piscem vitem esse dicimus.
Item in stipulando satis habemus de herede ca-
uere: Si ea res seculum me. heredemve meum
iudicata erit & rursus: Quod ob eam rem te he-
redemve tuum, nempe aquè & si plures heredes
sint continentur stipulatione.

POMPONIVS lib. II. ad S. C.

Lex CLXIII.

IN vulgari substitutione, qua ei qui supremus
moriatur heres substituitur: recte substitutus,
etiam vnicò intelligitur, exemplo legis duodecim
tabularum, ex quibus proximus agnatus, etiam
solus habetur. Si quis ita in testamento scripse-
rit, Si quid filio meo acciderit, Dama servus
meus liber esto: mortuo filio, Dama liber erit. licet
enim accidant aliqua & vniùs, attamen vulgato
sermone etiam mors significatur.

PAPVLVS lib. XXV III. Lex CLXXXIII.

Inde tabernacula, & contubernales dicti
sunt.

Addel. ta
bernz. &
l. instra-
tam.

VLPIANVS lib. I. ad edictum.

Lex CXCVII.

Indicasse reum, est denulisse, arguisse, accusasse,
& comicasse.

VLPIANVS Lex XLV.

Instrato omne vestimentum continerò, quod
iniciatur. Labeo ait: Neque enim dubium est,
quod stragula vestis sit, quod Greci πικρίωντα

B S

vocant. In vinctu ergo veste accipiemus, non stragulam: instratum, omnem stragulam vestem.

VLPIANVS libro XXVIII. ad edictum.

Lex CLXXXV.

Instructam autem tabernam sic accipimus, que & rebus & hominibus ad negotiationem paratis constat.

TERENTIUS CLEMENS lib. XII. ad

legem Iuliam Papiam. Lex CLIII.

Intelligendus est mortis tempore fuisse, qui vterque relictus est.

PAVLVS libro XXXV.

Lex CXCII.

Inter diuortium & repudium hoc interest, quod repudiari etiam futurum matrimonium potest: non recte autem sponsa diuertisse dicitur, quod diuortium ex eo dictum est, quod in diuersas partes eunt qui discedunt.

PAVLVS lib. XLIII. ad edictum.

Lex CXCIII.

Inter donum & munus hoc interest, quod inter genus & speciem. Nam genus esse donum Labeo ait, à donando dictum: munus speciem, nam munus esse donum cum causari pura natalitium nuptiarum.

VLPIANVS libro II. ad edictum.

Lex CLXXXIX.

Inter hac verba, quanti eares erit, vel, quantum parcat sicam rom esse* apparet, nihil interest: in vtraque

que enim clausula placet veram rei estimationem fieri.

IABOLVNVS lib. I. ex posterioribus

Iabeonis. Lex CCXVII.

Inter illam conditionem, cum dari potuerit, & postquam dari potuerit, multum interest, nam posteriorem scripturam uberiorem esse constat: cum dari potuerit, archorem: & id tantummodo tempus significari, quo primum dari possit. Item ita data conditione, illud facito in diebus, si nihil praterea fuisset adiectum, in biduo conditionem impleri oportet.

VLPRANVS lib. X. ad edictum.

Lex XVII.

Inter publica habemus non sacra, nec religiosa, nec qua publicis usibus sunt destinata: sed si qua sunt civitatum velut bona: sed & peculia servorum civitatum proculdubio publica habentur. publica vectigalia intelligere debemus, ex quibus vectigat fiscus capit: quale est vectigal portuum, vel venalium rerum: item salinarum, & metallorum, & piscariorum.

MODESTINVS lib. VIII. differen.

Lex CI.

Inter stuprum, & adulterium hoc interesse quidam putant, quod adulterium in nuptam stuprum in viduam & in virginem committitur. Sed lex Iulia de adulteris hoc verbo indifferenter videtur. Divortium inter virum & uxorem fieri dicitur.

tur: repudium verò sponsæ remitti videtur: quod & in uxoris personam non absurde cadit. Verum est, morbum esse temporalem corporis imbecillitatem: vitium verò perpetuum corporis impedimentum. *Veluti si luscus sit. Nam & luscus utiq; vitiosus est. Seruis legatis etiã ancillas deberi quidã putant, quasi commune nomen vtrunq; sexũ contineat.

*Veluti si talum exculsit, ica luscus.

PAVLVS, lib. IIII. ad Plaut.

Lex LXXXIII.

Interdum proprietatem quoque verbum possessionis significat: sicut in eo qui possessiones suas legasset, responsum est.

PAVLVS, lib. LXVI. ad edictum.

Lex LXIII.

Intestatus est, non tantum qui testamentum non fecit, sed etiam is, cuius ex testamento hereditas addita non est.

MARTIANVS lib. VII. Institutionum.

Lex CCX.

IS qui natus est ex mancipijs vrbani, & missus est in villam nutriendus: in vrbani seruis constituetur.

VLPPIANVS lib. XXXI. Digestorum.

Lex CCI.

Ista interpretatione recipiendum est, ut appellatione filij sicuti filiam familiã contineri sepe respondimus, ita & nepos videatur comprehendi: & patris nomine, cuius quoque demonstrari intelligatur.

PAV

PAVLVS. libro VIII.

Lex XLIII.

Labeo & Sabinus existimant, si vestimen-
tum scissum reddatur, vel res corrupta
reddita sit, velut scyphi collisi, aut tabulara sa-
pura: videri rem abesse, quoniam earum rerum
pretium non in substantia: sed in arte sit positum.
Item si dominus rem, quae sibi furto aberat,
ignorans emerit, recte dicitur res abesse, etiam si
postea id ita esse scierit: quia videtur re sei abesse,
cui pretium abest. Rem amisisse videtur, qui
aduersus nullum, eius rei persequenda actionem
habet.

VLP IANVS lib. XX. Lex XIX.

Labeo libro primo Praetoris urbani desi-
nit, quod quaedam agantur, quaedam geran-
tur, quaedam contrahantur, & actum quidem
generale verbum esse, siue verbis quid agatur, vt
in stipulatione: siue re, vt in numeratione pecu-
niae. Contractum autem vltro citroque obliga-
tionem esse, quem Graeci ^{*} *συνάλλαγμα* vocant,
veluti emptionem, venditionem, locationem, con-
ductionem, societatem. Gestum autem rem signi-
ficare sine verbis factam.

* Id est,
mutuū fa-
ctū obli-
gatorii.

PAVLVS. lib. IIIII sententiarum.

Lex CCXXIII.

Lite culpa finis est, non intelligere id, quod
omnes intelligunt. Amicos appellare omnes
debemus: non leui noticia coniunctos: sed quibus
fuerint

fuerint iura, cum pars familias honestis familiaritatis quaesita rationibus.

VLP. lib. II ad legem Iuliam Papianam.

Lex CXXX.

LEge obuenire hereditatem, non improprie quis dixerit, etiam eam que ex testamento defertur: quia lege duodecim tabularum testamentarie hereditates confirmantur.

PAVLVS lib. LVII ad edictum.

Lex XLVII.

Liberationis verbum, eandem vim habet, quam solutionis.

CALLISTRAT. libro II. Quaestionum.

Lex CCXX.

Liberorum appellatione, nepotes & pronepotes, ceteriq; qui ex his descendunt, continentur. hos enim omnes liberorum appellatione lex duodecim tabularum comprehendit. Toties enim leges necessarium ducunt, cognationum singulorum nominibus vti veluti filij nepotis, pronepotis, ceterorumve, qui ex his descendunt: quoties non omnibus qui post eos sunt, praestitum voluerint, sed solum his succurrent, quos nominatim enumerant. At vbi non personis certis, non quibusdam gradibus praestatur, sed omnibus qui ex eodem genere orsi sunt, liberorum appellatione comprehenduntur. Sed & Papyrius Fronto lib. II. respondentium ait, Praedio cum villico, & contubernali eius, & filijs legato, nepotes quoque ex filijs

contineri: nisi voluntas testatoris aliter se habeat. filij enim appellatiōe saepe & nepotes accipi, multatariam placere. Dicitur quoque Marcus rescriptis, non videri sine liberis defunctum, qui nepotem suum heredem reliquit. Præter hæc omnia, natura nos quoque docet, parentes pios, qui liberorum procreandorum animo & voto uxores ducunt, filiorum appellatiōe omnes, qui ex nobis descendunt continere. Neque enim dulciori nomine possumus nepotes nostros, quam filij appellare. Etenim idcirco filios filiasve concipimus, atque adimus, ut ex prole eorum earumve, diuturnitati nobis memoriam in ævum relinquamus.

VIPIANVS libro XXXVIII.

Lex CLXXII.

Liberti appellatiōe etiam libertam contineri placuit.

MODESTINVS lib. VIII. Regularum.

Lex CIII.

Licet capitalis, Latine loquentibus, omnis causa existimationis videatur: præ tamen appellatio capitalis, mortis, vel amissionis civitatis, intelligenda est.

CAIVS lib. XXII. ad edictum provinciale.

Lex LVIII.

Licet inter gesta & facta, videatur quedam esse subtilis differentia, attamen hæc expressus inter gestum & factum, nihil interest. Paternos liberos, recte videmur dicere nostros

* Id est
abusivè;

liber

libertos : liberorum verò noſtrorum libertos , noſ
rectè noſtros libertos dicimus .

VLPIANVS . libro XXII .

Lex XXXVI .

Litis nomen , omnem actionem ſignificat : ſue
in rem ſue in perſonam ſit
CELSVS lib. XV Digeflorum .

Lex XCVI .

Litus eſt quouſque maximus fluctus à mari
peruenit : idque Marcum Tullium aiunt ,
cum arbiter eſſet , primum conſtituiſſe . Prædia
dicimus aliquorum eſſe , non vtiq; communiter
habentium ea , ſed vel alio aliud habente .

IABOLENVS lib. XI . ex Caſſio .

Lex CXII .

Litus publicum eſt eatenus , quatenus ma-
ximè fluctus exaſtuat , & effluit . Idem iu-
ris eſt in lacu , niſi ſi totus priuatus eſt .
VLPIANVS lib. LXVIII . ad edictum .

Lex LX .

Locus eſt non fundus , ſed portio aliqua fun-
dis . Fundus autem integrum aliquid eſt : &
plerunq; locum ſine villa accipimus . Cæterum
ad eò opinio noſtra & conſtitutio locum à fundo
ſeparat , vt & modicus locus poſſit fundus dici ,
ſi fundi animo eum habuerimus . Non enim ma-
gnitudo locum à fundo ſeparat , ſed noſtra aſſe-
ctio . Et qualibet portio fundi poterit fundus dici
ſi iam hoc conſtituerimus . Nec non & fundus ,
locus ;

locus constitui non potest Nam si eum alij adiun-
xerimus fundo, locus fundi efficietur. Loci appel-
lationem non solum ad rustica, verum ad urba-
na quoque praedia pertinere, Labeo scribit sed
fundus quidem suos habet fines: locus vero latere
potest, quatenus determinetur & desinatur.

PAVLVS libro I. Manualium.

Lex. CCXXVI.

Magna negligentia, culpa est: magna culpa,
dolus est.

LICINIUS lib. X. Regularum.

Lex. CLVI.

Maiore parte anni possedisse quis intelli-
gitur, etiam si duobus mensibus possederit: si
modo aduersarius eius aut potioribus diebus, aut
nullis possederit.

LABOLENVS lib. II. ex poster. Labeo.

Lex. CCXLII.

Malum, nauis esse partem: artemonem au-
tem non esse Labeo ait, & verius est: quia
pleraque naues sine malo inutiles essent: ideoque
pars nauis habetur: artemon autem magis addi-
tamentum, quam pars nauis est. Inter proiectum
& immisum, hoc interesse Labeo ait, quod pro-
iectum esset id, quod ita proueheretur, ut nusquam
requiesceret: qualia Memiana & Suggundia
essent immisum autem, quod ita fieret, ut aliquo
loco requiesceret: veluti tigna, trabesq; que im-
mitterentur. Plumbum autem quod pro reguis

C.

poneretur, edificij esse, ait Labeo: sed id quod
 * *vir* *trahit* *regendi* *causa* *poneretur*, contra esse.
 Viduam non solum eam, quæ aliquando nupta
 fuisse: sed eam quoque mulierem, quæ virum non
 habuisset appellari, ait Labeo: quia vidua sic di-
 cta est, quasi vecors, vesanus qui sine corde aut
 sine sanitate esset. similiter viduam esse dictam,
 quasi sine duitate. Structuram loci alicuius ex
 tabulis factam, quæ æstate tollerentur, & hyeme
 reponerentur, ædium esse ait Labeo: quoniam
 perpetuo vsui parata esset, neque ad rem perti-
 nere, quod incertum tollerentur.

VLP IANVS libro v. ad edictum.

Lex ix.

* rupisse
 aliàs pe-
 riuile.
 Marcullus apud Iulianum trachans notat
 verbo, *trahuisse*, & *scissum*, & *fractum*
 contineri, & *vir raptum*.

PAVLVS lib. x. ad legem Iuliam Papiam.

Lex CLIII.

* Granus
 * Id est,
 aliàs
trahit,
 id est, ami-
 cam.
 Masurius scribit libro Memorabilium, pel-
 licem apud antiquos eam habitam, quæ
 cum vxor non esset, cum aliquo tamen vivebat,
 eamque nunc vero nomine amicam, paulo ho-
 nestiore, concubinam appellari. * Casus Flaccus
 in libro de iure Papyriano, scribit, pellicem nunc
 vulgo vocari, quæ cum eo, cui vxor sit, corpus
 misceat. quosdam eam, quæ vxoris loco sine
 nuptijs in domo sit: quam Græci * *wallankip*
 vocant.

PAV

RERVM SIGNIFIC.

PAVLVS libro I. fideicom.

Lex XCI.

MEorum & tuorum appellatione, actiones quoque contineri dicendum est.

ULPIANVS lib. LXVI. ad edictum.

Lex LXVI.

MErcis appellatio, ad res mobiles tantum pertinet.

AFRICANVS libro III. Questio.

Lex CCVII.

MErcis appellatione, homines non contineri, Mela ait: & ob eam rem mangones, non mercatores, sed venalitiarios appellari ait, & recte.

MARTIANVS libro I.

Lex CLIII.

Mille passus non à muro urbis, sed à continentibus aedificijs numerandi sunt.

PAVLVS libro XXIII.

Lex XXXII.

Minus solutū intelligitur, etiamsi nihil esset solutum.

IDEM libro XII. Respons.

Lex CV.

Modestinus respondit: his verbis, libertis libertatisque meis, libertum liberta testatoris non contineri.

IABOLENVS libro XIII ex Caspio.

Lex CXIII.

* quicum-
que,**M**Orbus fonticus est, * qui cuique rei nocet.

CELSVS libro XXIII. Digestorum.

Lex XCIII.

* tamen.

Mouentium, item mobilium appellatione, idem significamus: si * non apparet defunctum animalis duntaxat, quæ seipsa mouerent, mouentia vocasse: quod verum est.

CAIUS libro VII. ad edict. Lex XIII.

Mulieris appellatione, etiam virgo viripotens continetur. Res abesse videntur (ut Sabinus ait, & Papius probat) etiam ea, quarum cornus manet, sed forma mutata est, & ideo si corruptæ reddite sint, vel transfigurata, videri abesse: quoniã plerumque plus est in manus pretio quam in re. Desinere autem abesse res tunc videtur, cum sic rediit in potestatem, ne amittere eius possessionem pessimus ob hoc, quò furto pridem subtrahata est. Abest & ea res, quæ in rebus humanis non est.

PAVLVS libro singular. cogni.

Lex CCXXVIII.

Municipes intelligendi sunt & ij, qui in eodem municipio nati sunt.

MARTIANVS lib. 1. Publi. iudi.

Lex CCIII.

Manus proprie est, quod necessariò subimus, lege, more, imperiove eius, qui iubendi habet.

appellatum: Dona a

mouentium iure iof

in qua non presentiu

pluribus plerumq

vobis vobis est, vt n

mouentium accipiatur: a

non nite dicatur

PAVLVS libro I

in rebus modis

unde moneta dici

quod cum remittitur

præstat inde si

pessis, inde mune

manifestes vo

moneta civilia c

PAVLVS lib. X. ad

Lex CX

receptum sine liberi

hanc necesse e

MARTIANVS lib.

Lex CI

receptum in lege vixit

non id est, Nato

receptum.

MARTIANVS l

Lex CLX

in consultationis,

in rebus duntaxat, ha

bet potestatem: Dona autem proprie sunt que nulla necessitate, iure, officio, sed sponte præstantur, quæ si non præstentur, nulla reprehensio est: & si præstentur, plerunque laus inest. Sed in summa in hoc vêtum est, vt non quod cur que munus, idem donum accipiatur: at quod donum fuerit, id munus recte dicatur

PAVLVS libro IX. Lex XVIII.

Munus tribus modis dicitur: vno, donum; & inde munera dici dari mittire. A tero onus, quod cum remittitur, vacationem militie munerisq; præstat: inde immunitatem appellari. Tertio, officii, vnde munera militaria: & quosdam milites *manifices vocari. Igitur municipes *munificos. munificos.

CAIVS lib. X. ad leg. Iul. Pap.

Lex CXLIX.

Nam quem sine liberis esse dicere non possu- Conuenit
munus: hunc necesse est vt dicamus liberos l. non est
habere. fiac.

MODESTINVS lib. II. excusationum.

Lex CI. I.

Hτὸν τῆς κληρονομίας καὶ ἐπὶ τοῖς ἐγγύτοις
κλήτερος. Id est, Natorum appellatio: & ad
nepotes extenditur.

VLPIANVS libro XLII.

Lex CLXXVII.

Natura cavillationis, quam Græci *σόφο
Nux appellauerunt; hæc est, vt ab euidence *dest cõ-
mentũ ca-
utilatoriũ

veris, per breuissimas mutationes, disputatio ad
ea, quæ euidenter falsa sunt, perducatur

PROCVLVVS libro . . . Epistolarum.

Lex CXXV.

NEpos Proculo suo salutem. Ab eo, qui ita
dotem promisit, cum commodum erit, dotis
filie meæ tibi erunt aurei centum: puta sine proxi-
mus nuptiis factis dotē periri posse? Quid si ita pro-
misset: cum potuero, doti erunt tibi centū? Quod
si aliquam vim habeat posterior obligatio, posuit
verbum, quomodo interpretari? verum ere alie-
no deducto, an extante? Proculus. Cum dotem
quæ ita promisit, cum potuero, doti tibi erit cen-
tum: existimo ad id quod actum est, interpreta-
tionem esse redigendam. Nam qui ambigüe lo-
quitur, id loquitur, quod ex ijs quæ significantur,
sensit. Proprius est tamen vt eum hoc sensisse exi-
stimem, quod deducto ere alieno potero. Potest &
illa accipi significatio, cum salua dignitate mea
potero, quæ interpretatio magis accipienda est,
si ita promissum est cum commodum erit, hoc est
cum sine incommodo meo potero.

MARCELLVS libro i. Digestorum.

Lex LXXXV.

Neratius Criscus tres facere existimat col-
legium, & hoc magis sequendum est.

CAIVS lib. vii. ad edictum prouinciale.

Lex XXIII.

Nihil aliud est hereditas, quam successio in
vniuers

univerſum ius, quod defunctus habuit.

VLP IANVS libro XV. ad Senatuscon.

Lex CCLXIII

Nomen filiarum & in poſthumam cadere quaſtionis non eſt: quamvis poſthuma non bene cadere in eam, qua iam in rebus humanis eſt, certum ſit. Portionis nomen non ſemper dimidiam ſignificat ſed prout adieclū eſt. oteſt enim indere aliquis & maximam partem partiri: poſeſt & viceſimam, & tertiam & prout liberit. ſed ſi non fuerit portio adiecta, dimidia pars debetur habere ſicut peruenire, cum affectu accipiendum eſt

VLP IANVS lib. III. ad edictum.

Lex VI.

Nominis & rei appellatio ad omnem contractum & obligationē pertinet. Verbum ex legibus ſic accipiendum eſt, tam ex legum ſententia, quam ex verbis.

PAVLVS libro VII. ad ſenatusconſul.

Lex CLXII.

Non eſt pupillus, qui in utero eſt.

CAIVS lib. VIII. ad leg. Jul. Pap.

Lex CXLVIII.

Non eſt ſine liberis, cui vel vnus filius, vndeve filia eſt. haec enim enunciatio, habet liberos, non habet liberos: ſemper pro pluratino numero profertur, ſicut & pugillares, & codicilli.

Lex CXVII.

Non potest videri minus soluisse is, aduersus
quem amplioris summe actio non competit.

PAVLVS libro V. ad Senatuscon.

Lex CLXIX.

Adde leg.
namque.

Non tantum in traditionibus, sed etiam in
Nemtionibus, stipulationibus, & testamen-
tis adiectio hac, vt optimus maximusque est, hoc
significat, vt liberum praestetur praedium: non vt
etiam seruitutes ei debeantur

VLP IANVS libro I. de offic. procons.

Lex XCIX.

Notionem accipere debemus, & cognitione,
& iurisdictionem. Continentes provincias
accipere debemus eas, quae Italia coniuncta sunt:
vt puta Galliam, sed & provinciam Siciliam
magis inter continentales accipere nos oportet, quae
modico fretu ab Italia diuiditur. Instrumento-
rum appellatione quae comprehendantur, per quam
difficile erit separare. Quae enim proprie sint in-
strumenta, propter quae dilatio danda sit, inde
dignoscemus. si in praesentiam persona, quae in-
struere possit, dilatio petatur: puta eius qui actum
gessit, licet in seruitute, vel qui actor fuit con-
stitutus, putem videri instrumentorum causa peti
dilationem.

CAIUS

CAIVS libro LXI. ad edictum.

Lex L.

Nrus appellatio, etiam ad pronurum, & vltra porrigenda est.

VLPIANVS libro XXV.

Lex XXXVIII.

Ostentum Labeo definit, esse omne cōtra naturam cuiusq; rei genitum factūq;. Duo genera sunt ostētorum: vnum, quoties quid contra naturam nascitur, tribus manibus forte, aut pedibus, aut qua alia parte corporis, que natura contraria est. Alterum, cum quid prodigiosum videtur, quomodo Græci * φάσμα] & vocant.

VLPIANVS libro XXV. ad edictum.

Lex XXXIII.

* Id est, prodigia.

Palam, est coram pluribus.

PAVLVS lib. IIIII. ad Senat.

Lex CLXVIII.

Pali & pernice, in numerum materia redigendi sunt, & ideo lignorum appellatione non continentur.

Aelius Gallus de verborum, quæ ad ius pertinent, significatione.

Lex C. VII.

Paries est, siue murus, siue maceria est. Item via est, siue semita, siue iter est.

VLPIANVS libro VI. Lex XXVI.

Partum non est partem rei furtiua, Scauola libro XI. Questionum scribit.

C 5

VLPIANVS libro XXVII. ad edictum.

Lex CLXXXII.

Aj'as, ista
lex incipit
liber.

Paterfamilias peculium habere non potest,
quemadmodum nec seruus bona.

VLPIANVS libro LXIII.

Lex LII.

Pateroni appellatione, & patrona continetur.

PAVLVS libro X. Responso.

Lex CCXXI.

Paulus respondit falsum tutorem eum vere dici, qui tutor non est: siue habenti tutorem datus est, siue non: sicut falsum est testamentum, quod testamentum non est: & modus iniquus, qui modus non est.

PAVLVS libro II. ad edictum.

Lex CIII.

Annecte
hic l. rei
appellat.

Pecunia appellatione rem significari Proculus ait.

HERMOGEN. lib. II. iur. Epitom.

Lex CCXXII.

Pecunia nomine, non solum numerata pecunia, sed omnes res tam soli, quam mobiles: & tam corpora, quam iura continentur.

VLPIANVS libro XLVIII ad Senatusc.

Lex CLXXVIII.

Pecunia verbum, non solum numeratam pecuniam complectitur, verum etiam omnem omnino pecuniam, hoc est, omnia corpora. Nam
corpo

corpora quoque pecunia appellatione contineri
 nemo est, qui ^{*} ignoret. Hereditas nomen iuris ^{*} appro-
 est, quod & accessionem, & decessionem in se re-
 cipit. Hereditas autem vel maximè fructibus
 augetur. Actionis verbum & generale est, & spe-
 ciale. Nam actio dicitur omnis siue in personam,
 siue in rem sit petitio. Sed plerunq; actiones per-
 sonales solemus dicere Petitionis autem verbo in
 rem actiones significari videntur. Persecutionis
 verbo, extraordinarias persecuciones puto conti-
 neri, vt puta fideicommissorum & si qua alia sunt,
 quae non habent iuris ordinary executionem. Hoc
 verbum, debuit, omnem omnino actionem com-
 prehendere intelligitur, siue civilis, siue honora-
 ria siue fideicommissaria fuit persecutio.

ULPIANVS. Lex LXVI.

Penes te, amplius est, quàm apud te. Nam
 apud te est, quod qualitercunq; à te tenetur:
 penes te est, quod quodammodo à te possidetur.

POMPONIVS libro XVI.

Lex CLXXI.

Peruenisse à te rectè dicitur, quod per te ad
 alium peruenerit: vt in hereditate à liberto
 per patronum filium familiàs patri eius adoptiuo
 adquisita, responsum est.

CAIVS libro VI. ad leg. XII. Tabul.

Lex CXXXVII.

Plebs, est ceteri cines sine senatoribus. De-
 testatum, est cum testatione denuntiatum.

Pignus

*Pignus appellatum est à pugno: quia res que pignori dantur, manu traduntur. Vnde etiam videri potest verum esse, quod quidam putant, pignus proprie rei mobilis constituit. * Noxae appellatione, omne delictum continetur.*

CAIVS libro II I.

Lex XXII.

Plus est in restitutione, quam in exhibitione. Nam exhibere, est presentiam corporis prebere: restituere, est etiam possessorem facere, fructusque reddere: pleraque praterea restitutionis verbo continentur.

VLPIANVS libro LXVI.

Lex LIX.

Portus, appellatus est conclusus locus, quò importantur merces, & inde exportantur: eaque nihilominus statio est conclusa, atque munita. Inde angiportum dictum est.

MARCELLVS libro XX. Digestorum.

Lex XCV.

Potest reliquorum appellatio, & vniuersos significare.

PAVLVS libro singula. ad legem

Fusiam Caninianam.

Lex CCXV.

Potestatis verbo, plura significantur: in persona magistratum, imperium: in personali-berorum, patria potestas: in persona serui, dominium. At cum agimus de noxae deditioe, cum

eo,

eo, qui seruum non defendit: presentis corporis copiam facultatemque significamus. In lege Attiana in potestatem domini rem furtiuam venisse videtur, si eius vendicanda potestatem habueris, Sabini, & Cassius, aiunt.

VLPIANVS libro I. de adult.

Lex. CXXII.

Preuaricatores, eos appellamus, qui causam aduersarijs suis donant: & ex parte actoris in partem rei concedunt: à varicando enim preuaricatores dicti sunt.

IDEM libro VIII. ad edictum.

Lex. XXXI.

Pratum est in quo ad fructum percipiendum falce duntaxat opus est: ex eo dictum, quod paratum sit ad fructum capiendum.

PAVLVS libro XI.

Lex. XXI.

Princeps bona concedendo, videtur etiã obligationes concedere.

VLPIANVS libro LIIII.

Lex. XLVI.

Pronunciatum & statutum idem dici potest: promiscue enim & pronuntiasse, & statuisse solemus dicere eos, qui ius habent cognoscendi. Matrem familias accipere debemus eam quæ non inhonestè viuit. Matrem enim familias à cæteris feminis mores discernunt atque separant. pronunciatum nihil intererit, nuptia sit, an vidua, ingenua sit.

anlibertina. nam neque nuptiæ, neque natales
matremfamilias faciunt. sed boni mores.

PAVLVS libro XLVI. ad edictum.

Lex CXCv.

PRonuntiatio sermonis in sexu masculino ad
vtrunque sexum plerunque porrigitur. Fa-
milie appellatio qualiter accipitur, videamus.
& quidem varie accepta est. Nam & in res, &
in personas diducitur. In res, vt puta. in lege duo-
decim Tabularum, his verbis, Agnatus proxi-
mus familiam habeto. Ad personas autem refer-
tur familie significatio, ita cum de patrono & li-
berto loquitur lex familie. * Ex ea inquit. in eam
familiam. Et hic de singularibus personis legem
loqui constat. Familie appellatio refertur, & ad
corporis cuiusdam significationem, quod aut iure
proprio ipsorum, aut communi vniuersæ cogna-
tionis cõtinetur. Iure enim proprio familiam di-
cimus, plures personas, quæ sunt sub vnius pote-
state, aut natura aut iure subiecte: vt puta pa-
tremfamilias, matremfamilias, filiumfamilias,
filiamfamilias, quiq; deinceps vicem eorum se-
quuntur: vt puta nepotes & neptes, & deinceps.
Pater autem familias appellatur, qui in domo
dominium habet: recteq; hoc nomine appellatur,
quamuis filium non habeat, non enim solam per-
sonam eius, sed & ius demonstramus. Demique
& pupillum patremfamilias appellamus. Et cum
paterfamilias moritur, quotquot capita et subie-
cta

in c. 1, in-
uit, fami-
a.

Et si fuerunt, singulas familias incipiunt habere:
 singuli enim patrum familiarum nomen subeunt.
 Idemque euenit in eo, qui emancipatus est. Nam
 & hic sui iuris effectus, propriam familiam ha-
 bet. Communi iure familiam dicimus omnium agna-
 torum. Nam etsi patres familias mortuo, singuli
 singulas familias habent: tamen omnes, qui sub
 vnus potestate fuerunt, recte eiusdem familie
 appellabuntur, qui ex eadem domo, & gente pro-
 diti sunt. Seruentium quoque solemus appellare
 familiam: vt in edicto Pretoris ostendimus sub
 titulo de furtis, vbi pretor loquitur de familia pu-
 blicanorum. sed ibi non omnes serui, sed corpus
 quoddam seruorum demonstratur eius rei causa
 paratum, hoc est, vectigalis causa. Alia autem
 parte edicti omnes serui continentur, vt de homi-
 nibus coactis, & vi bonorum raptorum. Itē redhi-
 bitoria, scilicet si deterior res reddatur emptoris
 opera, aut familie eius: & interdicto vnde vi, fa-
 milie appellatio omnes seruos comprehendit: sed
 & filij continentur. Item appellatur familia plu-
 rium personarum, quæ ab eiusdem ultimi genito-
 ris sanguine proficiuntur: sicuti dicimus fami-
 liam Iuliam, quasi à fonte quodam memoria.
 Mulier autem familie, & caput est & finis.

VLPIANVS libro LIII.

Lex XLII.

Probrum & opprobrium, idem est. Probra
 quadam natura turpia sunt, quadam eiusli-
 ter,

ter, & quasi more civitatis; ut puta furti adul-
terium, natura turpe est. Enimvero tutela dam-
nari, hoc non natura probrum est, sed more civi-
tatis. Nec enim natura probrum est, quod potest
etiam in hominem idpseum incidere.

CELSVS lib. XII Digestorum.

Lex LXXXVIII

Propemodum tantum quisque pecunia relin-
quit, quantum ex bonis eius resciri potest. Sic
dicimus, centum aureos eum habere, qui tantum
in predijs ceterisque similibus rebus habeat. Non
idem est in fundo alieno legato: quanquam in fun-
dus hereditaria pecunia comparari potest. Ne-
que enim quisquam eum qui pecuniam numera-
tam habet, habere dicet, quicquid ex ea parari
potest.

IA, BOLE NVS libro V. ex Plantio.

Lex LXXXIII.

Propriè bona dici non possunt, que plus in-
commodi, quam commodi habent.

VLPIANVS lib. XXII. ad edictum.

Lex XC.

Prouinciales eos accipere debemus, qui in pro-
uincia domicilium habent: non eos qui ex
provincia oriundi sunt.

PAVLVS libro VI.

Lex XCII.

Proximus est, quem nemo antecedit: supremus
est, quem nemo sequitur.

ILICIN

LICINIUS RVFINVS lib. VII. Regul.

Lex XLV.

Proximi appellatione etiam ille continetur,
qui solus est.

PAVLVS libro II. Epitom.

Lex CCLIII.

PVeri appellatio tres significaciones habet:
vnam, cum omnes seruos pueros appellamus;
alteram, cum puerum cotrario nomine puella di-
cimus; tertiam, cum etate puerile demonstremus.

POMPONIVS lib. singul. de tacitis

fideicom. Lex CXXXIX.

Ppillus est, qui cum impubes est, desit in pa-
tris potestate esse, aut morte, aut emancipa-
tione. Seruorū appellatio ex eo fluxit, quod im-
peratores nostri vendere captiuos, ac per hoc ser-
uare, nec occidere solēt. Incola est, qui in aliquam
regionem domicilium suū contulit, quem Græci
ἀποικιστὰς appellant. Nec tantum qui in oppido
morantur incolæ sunt: sed etiam qui in alicuius
oppidi finibus ita agrum habent, ut intra eum se
quasi in aliquam sedem recipiant. Munus pu-
blicum est officium privati hominis, ex quo com-
modum ad singulos vniuersosque ciues, vniq; eo-
rum imperio magistratus extraordinario perue-
nit. Aduena est, quem Græci ἀπενωτοῦ appellant.

Decuriones quidam dictos aiunt ex eo, quod ini-
tio cum colonie deducerentur, decima pars eorum,
qui deducerentur consilij publici gratia conscribi-
rit.

D

* id est, cū
qui noua
fedes i de
du. éda co
lonia que-
rit.

solita sit. Vrbs, ab vrvo appellata est. Vrware, est aratro desinare, & Varus ait vruum appellari curuaturam aratri: quod in vrbe condenda adhiberi solet. Oppidum ab ope dicitur, quod eius rei causa mania sint constituta. Territorium, est vniuersitas agrorum intra fines cuiusque ciuitatis: quod ab eo dictum quidam aiunt, quod magistratus eius loci intra eos fines terrendi, id est, summouendi ius habent. Verbum suum, ambiguum est, vrurum de toto, an de parte significet: & ideo qui iurat suum non esse, adijcere debet, neque sibi commune esse.

VLPIANVS lib. IIII. ad leg. Iuliam.

Lex CXXXV.

* inaequalem.

Quaeret aliquis, si portentosum, vel monstruosum vel debilem mulier ediderit, vel^x qualem visu, vel vagitu nouum, non humane figurae, sed alterius magis animalis, quam hominis partum: an quia enixa est, prodesse ei debeat. Et magis est, vt haec quoque parentibus prosint. Nec enim est quod eis imputetur, quae qualiter potuerint, statuti obtemperauerunt: neque id quod fataliter accessit, matri damnum imungere debet.

IABOLENVS libro IIII. Epist.

Lex CXV.

Quaestio est, fundus à possessione, vel agro vel pradio quid distet. Fundus est omne quicquid solo tenetur. Ager est species fundi qui ad usum hominis comparatur. Possessio ab agro
14514

ius proprietate distat. Quicquid enim apprehendimus, cuius proprietates ad nos non pertinet, aut nec potest pertinere, hoc possessionem appellamus. Possessio ergo usus est. ager proprietates loci est. Prædium utriusque superscriptæ rei generale nomen est: nam & ager, & possessio, huius appellationis species sunt.

Aelius Gallus de verborum, quæ ad ius pertinent, significatione.

Lex CLVII.

Quantum ad iuris pertinet largam significationem, Paries est, & c.

PAVLVS lib. IIII. Epist. Alpheu.

Lex CCV.

Si fundum vendidit, pomum recepit, nunces & ficus & vias. Dumtaxat duracinas albas: & purpureas, & quæ eiusdem generis essent, quas non vini causa haberemus, quas Græci

* τρυφῶν: appellarent, receptas videri

HERENNIVS lib. III. ad edictum.

Lex CXLVII.

Qui in continentibus urbis nati sunt, Romæ nati intelliguntur.

PAVLVS lib. II. ad legem Iuliam Papiam.

Lex CXXIX.

Qui mortui nascuntur, neque nati, neque procreati videntur, quia nunquam liberi appellari potuerunt.

Quare
hauc l. fa
præ co. l
paries.

* id est, c
dules co
mestibi-
les.

CAIUS lib. I. ad edictum Prætor. urb. tit. Quis
neque sequantur neque ducantur.

Lex XLVIII.

Hanc lib. ha-
bes infra
eo l. tou-
tum.

QVINEQUE sequantur, &c.
IDEM lib. III. ad leg. XII. Tabul.
Lex CCXXXVI.

QVI venenum dicit, adijcere debet, bonum,
an malum sit. Nam & medicamenta ve-
nena sunt, quia eo nomine omnè continetur, quod
adhibitum eius naturam, cui adhibitum est, mu-
tat: cum id quod nos venenum appellamus, Græci
φαρμακον dicunt. Apud illos quoque tam medi-
camenta quam ea quæ nocent hoc nomine con-
tinentur. Unde adiectione alterius nominis di-
stinctionem fieri, admonet & nos summus apud
eos postarum Homerus sic dicens:

Τὸν ἄλλος θυράτιον ἔχει φάρμακον μὲν τὴν
ἔσθλα, τὰ δὲ πολυδάμνα πῖνε εὖν & παρακατῆς,
Αἴγυπτον, τὴν πλεῖστα φέρει ψείδωρον εἰς ἕρπυ
φαρμακον πολλὰ μὲν ἔσθλα μὲν μὲν, πονδῶ
ὄτ' ἀντιπεί. hoc est,

Tyndaris hæc habuit summo Ioue nata venena,
Quæ Polydama dedit coniunx Aegyptia Thonis
Commoda, consulte medica composita sub arte:
Multa legens Pharia, solerstellure venena
Noxia permixtam carpens quoque commoda
multa.

Glandis appellatione omnis fructus contine-
tur.

147

tur, vt Iabolenus ait exemplo Græci sermonis,
apud quos omnes arborum species * ἀργόσφυα * id est, fru-
appellantur. ctus arborum.

VLP IANVS libro XXVII. ad S. C.

Lex XC.

Qui uti optime maximaque sunt edes, tra-
dit: non hoc dicit, seruitutem illis debere:
sed illud solum, ipsas edes liberas esse: hoc est nulli
seruire.

PAVLVS libro LVIII.

Lex LVII.

Quibus præcipua cura rerum incumbit: &
qui magis, quam ceteri diligentiam & so-
licitudinem rebus, quibus præsumt, debent: & ma-
gistri appellantur, quinetiam & ipsi magistra-
tus per derivationem à magistris cognominan-
tur. Vnde etiam eiususlibet discipline præcepto-
res, magistros appellamus, à monendo, vel mon-
strando. Persequi videtur, & qui satis accepit.

CELSVS libro V. Digestorum.

Lex LXXXVI.

Quid aliud sunt iura prædiorū, quam præ-
dia, qualiter se habentia: vt bonitas, salu-
britas, amplitudo?

MODESTINVS libro VII. Epist.

Lex CXV.

Quisquis mihi alius filius, filiove, hæres sit,
his verbis Labeo ait non videri filiam con-
tineri. Proculus contra Mihi Labeo videtur

verborum figuram sequi: Proculus mentem testantis Respondi: Non dubito, quin Labconis sententia vera non sit.

CAIVS libro II. ad leg XII. Tab.
Lex CCXXIII.

QVos nos hostes appellamus, eos veteres perduelles appellabant, per eam adiectio nem iudicantes, cum quibus bellum esset. Locuples est, qui satis & idonee habet pro magnitudine rei quam actor restituendam esse petit. Verbum, vivere, quidam putant ad cibum pertinere. Sed Offilius ad Atticum, ait his verbis, & vestimenta, & stramenta contineri. sine his enim vivere neminem posse.

PAVLVS lib. singul. ad SC. Tertullianum.
Lex CCXXXI.

QVod dicimus eum qui nasci speratur, pro superstitite esse: tunc verum est, cum de ipsius iure quaritur: alijs autem non prodest, nisi natus sit.

PAVLVS libro XXI.
Lex XXV.

RELLE dicimus eum fundum totum nostrum esse, etiam cuius usus fructus alienus est: quia usus fructus non domini pars, sed servitus est, ut in a; & iter. Nec falso dicitur meum esse, cuius non potest ulla pars dici alterius esse. Hoc & Iulianus ait, & est verum. Quintus Mu-
rius

eius aut, partis appellatione rem pro diuiso significari: nam quod pro diuiso nostrum sit, id non partem, sed totum esse. Seruus non inellegantur partis appellatione vtrunque significari.

IDEM libro v. Lex v.

Rei appellatio latior est, quam pecunie: quia etiam ea, quae extra computationem patrimonij nostri sunt, continentur: quum pecuniae significatio ad ea referatur, quae in patrimonio nostro sunt. Opere legato vel conducto, his verbis significari Labeo ait id opus quod Graeci *εργον* est. *εργον* non *εργον* vocant, id est, ex opere factum corpus aliquod perfectum.

id est, effectum.
id est, opus.

VLPIANVS libro XIII.

Lex XXIII.

Rei appellatione, & causa, & iura continentur

PAVLVS libro XIII.

Lex XXXV.

Restituere autem is intelligitur, qui simul & rem & causam actori reddit, quam is habiturus esset, si statim iudicij accepti tempore res ei reddita fuisset: id est, vsucapionis causam, & fructuum.

PAVLVS ad edictum ad l. curul.

Lex LXXV.

Restituere videtur is, qui restituit quod habiturus esset actor, si controversia ei facta non esset.

D 4

PAVLVS libro i ad edictum. Lex LIII.

*pecunia
tutelæ
sue.

Sæpe ita comparatum est, vt coniuncta pro
disiunctis accipiantur, & disiuncta pro con-
iunctis: interdum & soluta pro separatis. Nam
cum dicitur apud veteres, agnatorum genti-
liumque, pro separatione accipitur. At cum di-
citur, super *pecunia tutelæ suæ, tutor se-
paratim sine pecunia dari non potest. Et cum
dicimus, Quod dedit aut donauit: vtraque conti-
nemus. Cum vero dicimus, Quod eum dare fa-
cere oportet: quoduis eorum sufficit probare. Cum
vero dicit prætor, si donum, munus, operas re-
demerit: si omnia imposita sunt, certum est om-
nia redimenda esse. Ex re ergo pro coniunctis
habentur: & si quedam imposita sunt, cetera
non desiderabuntur. Item dubitatum est, illa ver-
ba, ope, & consilio, quemadmodum accipienda
sunt: vtrum ex sententiâ coniungentium, an se-
parantium. Sed verius est, quod & Labeo ait,
separatim accipienda, quia aliud factum est eius,
qui ope: aliud eius, qui consilio furtum facit. Sic
enim alij condici potest, alij non potest. Et sanè
post veterum auctoritatem eò peruenit, vt
nemo ope videatur fecisse, nisi & consilium ma-
lignum habuerit; nec consilium habuisse nocendi,
nisi & factum secutum fuerit.

PAVLVS libro LXV. Lex LXI.

Si satisfactionis appellatione interdum etiam re-
promissio continebitur, qua contentus fuit, &
CHI

cui satisfactio debebatur.

SCAEVOLA libro XVIII Digestorum.

Lex CXXXVIII.

SCAEVOLA respondit: Semper * acceptum est, ut * receptum
libertorum appellatione etiam si contineri in-
telligantur, qui eodem testamento vel poste-
riore loco manumitterentur: nisi manifestè is,
à quo peteratur, contra defuncti voluntatem
doceret peti.

PAVLVS libro LXXVII.

Lex LXX.

Sciendum est heredem etiam per multas suc-
cessiones accipi. Nam in paucis speciebus he-
redis appellatio proximum continet, veluti in
substitutione impuberis. Quisquis mihi heres
erit, idem filio meo heres esto: ubi heredes heres
non continetur, quia incertus est. Item in lege
Aelia Sentia, filius heres proximus potest liber-
tum paternum ut ingratum accusare, non etiam
si heres heres extiterit. Idem dicitur in opera-
tum exactione, ut filius heres exigere possit, non
ex successione effectus. Verba haec, is ad quem ea
res pertinet, sic intelliguntur, ut qui in uniuersum
dominum, vel iure civili, vel iure pratorio
succedit, contineatur.

MODESTINVS libro VI. Pandect.

Lex CIX.

Saepe dicitur apud quem plures eandem
rem, de qua controuersia est, deposuerunt: di-

D 5

Etus ab eo, quod occurrenti aut quasi sequenti eos
qui contendunt committitur.

CAIVS LIBRO VIII. ad leg. Iul. Pap.

Lex C L.

Sita à te stipulatus fuero, quanto minus à
Titio consecutus fuero, tantum dare spondes:
non solet dubitari, quin si nihil à Titio fuero con-
secutus, totum debeas quod Titius debuerit.

IDEM LIBRO II. ad leg. X II. Tabul.

Lex CCXXXIII.

* aliàs ca-
uilletur.

Si * calumniatur, & moretur, & frustratur,
Inde & calumniatores appellati sunt, qui per
fraudem & frustrationem alios vexarent litibus,
inde & cauillatio dicta est. Post calendas Ianua-
rias, die tertio pro salute principis vota suscipiun-
tur. Teliū vulgo quidē id appellatur, quod ab ar-
cu mittitur sed nunc omne significatur quod mit-
titur manu. Itaq; sequitur ut lapis, & lignū, &
ferrum hoc nomine contineatur: dictum ab eo
quod in longinquum mittitur: * ἀπέ το τῆς
Graeca voce figuratū. Nam & hāc significatio-
nem inuenire possumus & in Grieco nomine. Nā
quod nos teliū appellamus, illi βέλτε & appellant,
eoque nomine vulgo quidem id significatur quod
ab arcu mittitur: sed non minus omne significa-
tur quod mittitur manu, * ἀπέ το βάρδασου: &
id quod ab arcu mittitur, apud Graecos quidem
proprio nomine, * ἡβέρων vocatur: apud nos
autem commun: nomine telum appellatur.

* i. ab eo
quod est
longē.

* i. inuisile
telum.

* i. ab emit-
tendo.

* i. sagitta.

PROC

PROCVLVS libro VI. Epistoliarum.

Lex XXVI.

SI cum fundum tibi darem, legem ita dixi,
 Vti optimus n aximisque est. & adieci, Ius
 fundi deterius factum non esse: per dominum
 prestabitur amplius eo prestabitur nihil. Etiam
 si prior pars, qua scriptum est, Vti optimus ma-
 ximisque est, liberum esse significat, eoque si po-
 sterior pars adiecta non esset, liberum prestare
 debere: tamen inferiore parte satis me liberatum
 puro, quod ad iura attinet, ne quid aliud presta-
 re debeam, quam ius fundi per dominum dete-
 rius factum non esse.

PAVLVS libro II ad edictum edil. curul.

Lex LXXXIII.

Signatorius annulus, ornamenti appellatione
 non continetur.

* CAIVS libro VII.

* Paulus.

Lex XXX.

Silua cadua est, ut quidam putant, que in hoc
 shabetur, ut caderetur. Seruus eam esse, que
 succisa rursus ex stirpitibus aut radicibus renasca-
 tur. Stipula illecta, sunt spice in messe deiecta,
 nedum lecta: quas rustici cum vacauerint, colligunt.
 Noualis est terra profcissa, que anno cessat: quam
 Greci *πρωτο* vocant integra autem est in quam
 nondum dominus pascendi gratia pecus immisit.
 Glans caduca est, que ex arbore cecidit Pas-
 cna sylua est, que pascuis pecudum destinata est.

* id est, no
 uale -grū.

LABEO

*id est, ve-
risimilitū.

LABEO libro IIII. * τὸν ἄνθρωπον ex Pauli
epistola. CCXLI II.

SI qua pena est, multa est: si qua multa est, spena est, Paulus. Virunque eorum falsum est, namque harum rerum dissimilitudo ex hoc quoque apparet, quod de pena provocatio non est. Simulatque enim victus quis est: eius malefici cuius pena est statuta, statim ea debetur: at multa provocatio est: nec ante debetur, quam aut non est provocatum, aut provocator victus est: nec aliter quam si is dixit, cui dicere licet. Ex hoc quoque earum rerum dissimilitudo apparere poterit, quia certe pene singulorum peccatorum sunt multa contra: quia eius iudicis potestas est quantum dicat: nisi cum lege constitutum est, quantum dicat.

VLP IANVS lib. IIII. ad legem Iul.
Papiam. Lex CXXX II.

SI quis sic dixerit, uti intra diem mortis eius aliquid fiat: ipse quoque dies, quo quis mortuus est, numeratur.

* Caius.

*VLP IANVS lib IX. ad edict. Lex XII.

SI cui exempto, vel ex locato, vel ex alio illo contractu debetur: sed & si ex delicto debetur: mihi videtur posse creditoris loco accipi, quod si ex populari causa ante litis contestationem, recte dicitur creditoris loco non esse. Minus soluit qui tardius soluit: nam & tempore minus soluitur.

TEREN

TERENT. CLEMENS libro II.

Lex CXLVI.

Soceri & socrus appellatione, aut quoque, &
 amam uxoris, vel mariti cotineri respodetur.

IABOLENVS libro V. Lex CXIII.

Soluendo esse nemo intelligitur, nisi qui soli-
 dam potest soluere.

VLPIANVS libro XLV.

Lex CLXXVI.

Solutionis verbo satisfactionem quoque om-
 nem accipiendam placet. Soluere dicimus eum,
 qui id facit quod facere promisit.

CAIVS libro ad edictum praet. urb. tit. Quis
 neque sequantur, neque ducantur.

LEX XLVIII.

Solutum non intelligimus eum qui licet vin-
 culis lenatus sit, manibus tamen tenetur: ac ne
 eum quidem intelligimus solutum, qui sine vin-
 culis in publico seruatur

VLPIANVS ad legem Iul. Papiam.

Lex XXVIII.

Spadonum generalis appellatio est: quo nomi-
 ne tam y qui natura spadones sunt, quam
 thliba & thlax, sed & si quod aliud genus spa-
 donum est, continetur

IDEM libro II. de officio procon.

Lex C.

Speciosas personas accipere debemus, clarissi-
 mas personas, viriisque sexus: item eorum
 quos

quorum ornamentis senatorijs vtuntur.

PAVLVS libro II ad edictum.

Lex VII.

Sponsio appellatur, non solum, qua per sponsi
interrogationem fit, sed omnis stipulatio pro-
missioque.

POMPONIUS lib. x. epistolarum.

Lex CCLV.

Statua affixa basibus structilibus, aut tabule
veligata catenis, aut erga parietem affixa,
aut similiter que coherent lignis, * non sunt
adium. Ornatus enim adium causa parantur,
non quo ades perficiantur. Item Labeo ait pro-
thyron quod in adibus interdum fieri solet,
adium est.

* Lychnis
aliàs, ti-
gnis.

PAVLVS libro LII.

Lex XXXIX.

Subsignatum dicitur, quod ab aliquo subscri-
ptum est: nam veteres subsignationis verbo
pro adseriptione vti solebant. Bonam intelligun-
tur cuiusque, que deducto ere alieno superiunt.
Attestari est etiam absenti denuntiare. Incer-
tus possessor est, quem ignoramus.

VLPPIANVS lib. XXVIII. ad edictum.

Lex CLXXXIII.

Adde l. ta-
berna. &
l. insti-
tuta.

Taberna appellatio declarat omne vile ad
habitandum adificium: vempere ex eo quod
tabulis claudatur.

PAVL

PAVLVS libro II. ad legem Iuliam.

Lex CXXXVII.

Ter enixa videtur, etiam que tergeminos peperit.

CAIVS lib. XXVII. ad edictum prouin.

Lex LXLII.

Tigni appellatione in lege duodecim Tabularum, omne genus materia, ex qua edificia constant, significatur.

PAVLVS lib. V. Singul. de tacit. fideicom.

Lex CCXXIX.

Transacta finitave intelligere debemus, non solum de quibus controversia fuerit, sed etiam que sine controversia sunt possessa.

Adde l. vt sunt.

* VLPIANVS lib. VI. ad leg. Iul. Papiam. * Paulus.

Lex CXLII.

Triplici modo coniunctos intelligimus. Aut enim re per se coniunctio contingit, aut re & verbis, aut verbis tantum. Nec dubium est, quin coniuncti sint, quos & nominum & rei complexus iungit: veluti, Titius & Manius ex parte dimidia heredes sunt: vel Titius Maniusque heredes sunt: vel ita Titius cum Manio ex parte dimidia heredes sunt. Videamus autem, ne etiam si hos articulos detrahas, & que, cum, interdum tamen coniunctos accipi oporteat: veluti, Lucius Titius, Publius Manius, heredes sunt ex parte dimidia: vel ita, Publius Manius, Lucius Titius, heredes sunt.

Sem

Sempronius ex parte dimidia heres esto: vt Titius & Meuius remant in partem dimidiam, & re, & verbis conuncti videantur. Lucius Titius ex parte dimidia heres esto: Seius ex parte, qua Lucium Titium heredem instituit, heres esto. Sempronius ex parte dimidia heres esto. Iulianus dubitari posse ait, an tres semisses facti sint: an Titius in eundem semissem cum Caio Seio institutus est. Sed eo quod Sempronius quoque in parte dimidia scriptus est, verisimilius est in eundem semissem duos coactos, & conunctum heredes scriptos esse.

POMPONIUS libro XXX.

Lex CLXXX.

Tugurij appellatione omne edificium quod rustice rei magis custodienda conuenit, quam quod urbanis aedibus significatur. Offilius ait tugurium a * tegendo tanquam tegurium esse dictum: vt toga, quod ea tegamur.

*recto, tanquam te-
gularium.

IDEM libro V. ad Senatuscon.

Lex CXLV.

Venisse ad heredem nihil intelligitur, nisi deducto ere alieno.

PAVLVS libro XIII. ad Plaut.

Lex LXXXII.

Verbum amplius, ad eum quoque pertinet, cui nihil debetur: sicut ex contrario minus solutum videtur, etiamsi nihil esset exactum.

POM

POMPONIVS lib. XXV. ad Quintum Mu.
Lex CXXIII

Verbum, erit, interdum etiam prateritum, nec solum futurum tempus demonstrat, quod est nobis necessarium scire, ut cum codicillis ita confirmat testamento fuerim, Quod in codicillis scriptum erit: utrumne futuri temporis demonstratio fiat, an etiam prateriti, si ante scriptos codicillos quis relinquat. Quod quidem ex voluntate scribentis interpretandum est. Quem admodum autem hoc verbum, est, non solum presens, sed & prateritum tempus significat, ita & hoc verbum, erit, non solum futurum, sed ut rdo, etiam prateritum tempus demonstrat. Nam cum dicimus, Lucius Titius solutus est ab obligatione, & prateritum, & presens tempus significamus: sicut hic, Lucius Titius obligatus est. Et idem erit cum ita loquimur, Troia capta est, non enim ad presens facti demonstrationem refertur is sermo: sed ad prateritum.

VLP. ANVS libro XXX.

Lex CLXXXVII.

Verbum exacte pecunie, non solum ad solutionem referendum est, verum etiam ad delegationem.

PAULINIANVS lib. XXXVII. Quest.

Lex CCXVIII.

Verbum, facere, omnē omnino faciendi causam complectitur, dandi, solvendi, numerandi.

E

di, iudicandi, ambulandi.

VLPIANVS libro I. ad edictum.

Lex I.

Verbum hoc, si quis, tam masculos, quam feminas complectitur.

POMPONIVS libro XXXIX.

Lex CXXXI.

Verbum illud, pertinere, latissime patet: nam & q̄s rebus petendis aptum est, que dominij nostri sunt, & q̄s quas iure aliquo possidemus, quamuis nostri dominij non sunt. Pertinere ad nos, etiam ea dicimus, que in nulla eorum causa sunt, sed esse possunt.

PAVLVS libro III. ad edictum.

Lex VIII.

Verbum, oportebit, tam presens quam futurum tempus significat. actioni verbo, non continetur exceptio.

PAVLVS libro XXVI.

Lex XXXVI.

Verbum, oportere, non ad facultatem iudicis pertinet, qui potest vel pluris vel minoris condemnare, sed ad veritatem refertur.

CELSVS libro XX. Digestorum.

Lex XCIII.

Verbum, reddendi, quanquam significatum habeat retro dandi: recipit tamen & per se dandi significationem.

VLPIA

RERVM SIGNIFIC.

V I P I A N V S libro LVIII.

Lex XLIII.

Verbo, victus, continentur quæ esui & potui, cultuiq; corporis, quæq; ad vivendam homini necessaria sunt. Vestem quoque, victus habere vicem, Labeo ait.

I D E M libro XII.

Lex XX.

Verba, contraxerunt, gesserunt: non pertinent ad testandi ius.

P O M P O N I V S libro V.

Lex CXX.

Verbi legis duodecim Tabularum his, Vti quisque legasset: sue rei ita ius esto. latissima potestas tributa videtur, & heredes instituendi, & legata, & libertates dandi, tutelæ quoque constituendi: sed interpretatione coangustatum est, vel legum auctoritate, vel iurâ constituentium.

V I P I A N V S libro I. ad legem

Aeliam Sentiam.

Lex CCXVI.

Verum est eum, qui in carcere clausus est, non videri, neque vincitum neque in vinculis esse, nisi corpori eius vincula sint adhibita.

P A V L V S libro II. Manualium.

Lex CXXVIII.

Vestis appellatione tam virilis, quam muliebri, & scenica, etiamsi tragica, aut characterica sit, continentur.

*Vlpianus

*PAVLVS libro VI. ex Minutio.

Lex CCV.

VInaria vasa propriè vasa torcularia esse placet: dolia autem & seria tandiu in ea causa esse, quãdium vinum haberent, cum sine vino esse cœperint, desinere in eo numero esse, quoniam ad alium usum transferri possunt: veluti si frumentum in his addatur, eandem causam amphorarum esse, vt cum vinum habeant, tunc in vasis vinarijs: cum inanes sint, tunc extra numerum vinariorum sint, quia aliud in his condi potest.

VENVLEIVS libro VIII. Stipul.

Lex CCXXIII.

Vinculorum appellatione, vel priuata, vel publica vincula significantur, custodia rei tantum publica custodia.

VLPIANVS lib. X.

Lex CXLV.

Virilis appellatione, interdum etiam totam hereditatem contineri dicendum est.

POMPONIVS libro VI.

Lex CLXVI.

VRbana familia, & rustica, non loco, sed genere distinguitur. Potest enim aliquis dispensator non esse ex vrbano seruorũ numero: veluti is, qui rusticarum rerum rationes dispenset, ibiq; habitet: & non multum abest à villico. Insularius autem vrbano numero est. Videndum tamen est, ipse dominus, quorum loco quen-

que

que habuerit: quod ex numero familia, & vicarius apparebit. Pernoctare extra urbem intelligendus est, qui nulla parte noctis in vrbe est: per enim totam noctem significat.

VLPIANVS libro II. de omnibus
tribunalibus.

Lex CXCVIII.

VRbana prædia, omnia ædificia accipimus non solum ea, quæ sunt in oppidis: sed & si forte stabula sunt, vel alia meritoria in villis, & in vicis, vel prætoria voluptati tantum deservientia: quia urbanum prædium non locus facit, sed materia. Proinde hortos quoque, si qui sunt in ædificijs constituti, dicendum est urbanorum appellatione contineri. Planè si plurium horti in reditu sunt, vinearq; forte vel etiam holitorq;, magis hæc non sunt urbana.

PAVLVS libro I. ad edictum.

Lex II.

VRbis appellatio, muris: Roma autem continentibus ædificijs finitur: quod latinus patet. Cuiusque dies maior pars est horarum.

POMPONIVS libro VI.

Lex CXXI.

Sua pecunia, quam percipimus, in fructu non est, quia non ex ipso corpore, sed ex alia causa est, id ex noua obligatione.

* Alphen^o
ait, urbem
esse Ro-
mam, qua
muro cin-
geretur:
Romam
etiam qua
incōcōn-
ti aedificia
&c. Adde
leg. transf.
acta.

VT Alphenus * ait, Vrbs est Roma, que
muro cingitur. Roma est etiam quantum
continentia aedificia essent. Nam Romam non
muro tenus existimari, ex consuetudine quoti-
diana posse intelligi, cum diceremus Romam nos
ire, etiam si extra urbem habitaremus.

CAIUS libro singulari. Senatuscon-

sult. Orficiani.

Lex CCXXX.

VT sunt iudicio terminata, transactione com-
posita, longiori tempore silentio finita.

DE

DE REGVLIS

I VRIS.

TITVLVS XVII.

Libri L. Pandectarum, per
ordinem Alphabeti.

VLP IANVS. Lex CLXXXIII.

SENTENTIA eius quæ Reipublica
causa abest, neque ei, neque alijs
dammosa esse debet.

PAPINIANVS.

Lex LXXXVIII.

Actus legitimi, qui non recipiunt diem vel
conditionem: veluti emancipatio, accepti-
latio, hereditatis aditio, serui optio, datio tutoris,
in totum vitiantur per temporis vel conditionis
adifectionem. Non nunquam tamen actus supra-
scripti tacite recipiunt, quæ aperte comprehensa
vitium afferunt. Nam si acceptum feratur ei qui
sub conditione promissit: ita demum agisse aliquid
acceptilatio intelligitur, si obligationis cōditio ex-
titerit. Quod si verbis nominatum acceptilationis

E 4

comprehendatur, nullius momenti faciet actum.

VLPIANVS. Lex CXCIX.

AD ea, quæ non habent atrocitatem facinorosis, vel sceleris, in his ignoscitur seruus: si vel dominis, vel ijs, qui vice dominorum sunt, vel tutoribus & curatoribus: obtemperauerint. Semper qui dolo fecit, quo minus haberet: pro eo est habendus ac si haberet. In contractibus successoribus ex dolo eorum, quibus successerunt, non tantum in id quod ad eos peruenit, verum etiam in solidum tenentur: hoc est, *vt vnusquisque pro ea parte qua heres est, *conueniatur.

* Alij non habet has tres particulas, ad eos: vt, conueniatur.

IDEM. Lex CXXI.

Aliud est vendere, aliud est vendenti consentire. Refertur ad vniuersos quod publice fit per maiorem partem. Absurdum est plus iuris habere eum cui legatus sit fundus, quam heredem, aut ipsum testatorem, si viueret.

PAVLVS. Lex L.

Alienus circumuentio, alij non præbet actionem.

CALVS. Lex LVIII.

Bona fides non patitur, vt bis idem exigatur.

PAVLVS. Lex CLXXIX.

Bona fides tantum possidenti præstat, quantum veritas quoties iex impedimento non est.

VLPIANVS. Lex CXXIX.

Capienda occasio est, quæ præbet benignius responsum. Quod factum est: cum in obsequio fit

ro fit ex affectione cuiusque capit interpretatio-
nem.

IDEM. Lex XLVIII.

Consilij non fraudulentum nulla obligatio est.
Cacorum si dolus & calliditas intercesse-
rit, de dolo actio competit. Socij mei socius, meus
socius non est.

IDEM Lex XXIII.

Contractus quidam dolum malum dunta-
xat recipiunt: quidam & dolum & culpam.
Dolum tantum, depositum & precarium dolum
& culpam, mandatum, commodatum, venditum,
pignori acceptum, lecatum: item dotis datio tu-
tela, negotia gesta. In his quidem & diligentia.
Sed & societas, & rerum communio, & dolum,
& culpam recipit. Sed hac ita, nisi si quid nomi-
natum conuenit, vel plus vel minus in singulis
contractibus nam hoc seruabitur, quod initio con-
uenit. Legem enim contractui dedit, excepto eo,
quod Celsus putat, non valere, si conuenierit ne
dolum praestetur. Hoc enim bonae fidei iudicio con-
trariam est: & ita utimur. Si malum vero
casus, mercesque, quae sine culpa accidunt: fuga
seruorum, qui custodiri non solent, rapina, tumu-
tus, incendia, aquarum magnitudines, impetus
praedonum à nullo praestantur.

CAIUS Lex CXIX.

Creditor qui permittit rem venire, pignus
dimittit.

PAVLVS. Lex CXC.

Cuius effectus omnibus prodest, eius & partes ad omnes pertinent.

PAVLVS. Lex LIIII.

Cuius per errorem dati repetitio est, eius consulto dati donatio est.

VLPIANVS. Lex CXXIIII.

Cuius est donandi, eidem & vendendi, & concedendi ius est.

IDEM. Lex XXXVII.

Culpa caret, qui scit, sed prohibere non potest.

POMPONIVS. Lex LI.

Culpa est immiscere se rei ad se non pertinenti.

PAVLVS. Lex LXXXV.

Cum amplius solutum est, quam debebatur, cuius pars non inuenitur, qua repeti possit, totum esse indebitum intelligitur manente pristina obligatione. Is natura debet, quem iuregentium dare oportet cuius fidem secuti sumus.

VLPIANVS. Lex CXCVI.

Cum per delictum est duorum, semper oneratur petitor: & melior habetur possessoris causa: sicut fit, cum de dolo excipitur petitori. neq; enim datur talis replicatio petitori. * Si non rei quoque in ea re dolo actum sit. Illi debet permissi poenam petere, qui in ipsam non incidit.

* aliàs aut si rei, vel, aut si non eri.

PAVL

PAVLVS. Lex CLXX.

Cum praetor in heredem dat actionem, qua-
tenus ad eum peruenit: sufficit si vel mo-
mento ad eum peruenit, ex dolo defuncti.

IDEM. Lex CXXXIX.

Cum principalis causa non consistit plerumq;
nec ea quidem, quae sequuntur locum habent.

VLPPIANVS. Lex CXXXVI.

Cum quis possit alienare, poterit & consen-
tire alienationi. Cui autem donare non con-
ceditur, probandum erit, nec si donationis causis
conferretur, ratam eius voluntatem habendam.

CAIVS. Lex CVIII.

Cum seruus nulla actio est.

PAVLVS. Lex XVII.

Cum tempus in testamento adijcitur, creden-
dum est pro herede adiectum, nisi alia mens
fuerit testatoris: sicut in stipulationibus, promif-
soris gratia tempus adijcitur.

VLPPIANVS. Lex XXIX.

Divus Pius rescripsit, eos qui ex liberalitate
sua conueniuntur: in id quod facere possunt
condemnandos.

IDEM. Lex LXII.

Donum suum rescicere vnicuique licet: dum non
officiat inuito alteri in quo ius non habet.

PAPINIANVS. Lex LXXXIII.

Donari videtur quod nullo iure cogente con-
ceditur.

IULIANVS. Lex LXVI.

* id est cō-
mentū ca-
uillatoriū.

EA est natura cauillationis, quā Graeci * cō-
mentū appellant, vt ab euidenter veris, per
breuissimas mutationes disputatio ad ea, quae eu-
denter falsa sunt, perducatur.

VLPPIANVS. Lex CLXXVIII.

EA quae ad dandum impossibilia sunt, vel
quae in rerum natura non sunt, pro non ad-
iectis habentur.

IULIANVS. Lex LXV.

EA quae raro accidunt: non temere in agendis
negotijs computantur.

MARCELLVS. Lex CLIII.

EA quae in partes diuidi non possunt: solida à
singulis heredibus debentur. In re dubia be-
nignorem interpretationem sequi, non minus iu-
stus est, quàm tutius.

HERMOGENES. Lex XCVIII.

EA sola deportationis sententia auferit, quae
ad fiscum perueniunt.

PAVLVS. Lex VII.

EIus est nolle, qui potest & velle.

MARCELLVS. Lex CXLIII.

ET si nihil facile mutandum est ex solemnibus:
tamen vbi aequitas euidenter exposcit, subue-
niendum est.

VLPPIANVS. Lex LIX.

EX penalibus causis non solet actio in pa-
trem de peculio dari.

IDEM

IDEM. Lex CXCII.

EX qua persona quis lucrū capit, eius factum prestare debet.

MODESTINVS. Lex CL.

EXpressa nocent, non expressa non nocent.

VLPIANVS. Lex CXXXII.

Factum à iudice, quod ad officium eius non pertinet, ratum non est.

PAVLVS. Lex CXCVII.

Factum cuique suum, non aduersario suo nocere debet. Non videtur vim facere, qui iure suo vitur, & ordinaria actione experitur. In penalibus causis benignius interpretandum est.

CAIVS. Lex CLVIII.

Favorabiliores res potius, quam actores habentur.

PAVLVS. Lex CIX.

Ferè in omnibus penalibus iudicijs, & etati, & imprudentia succurritur.

PAVLVS. Lex CXCVI.

Ferè quibuscunque modis obligamur, iisdem in contrarium actis liberamur, quum quibus modis adquirimus, iisdem in contrarium actis amittamus. Ut igitur nulla possessio acquiri nisi animo & corpore potest: ita nulla amittitur, nisi in qua utrunque in contrarium actum est.

METIANVS. Lex XCIII.

Flius familiars neque retinere, neque recuperare, neque adipisci possessionem rei peculia-

ris videtur.

VLP IANVS. Lex II.

Foemine ab omnibus officijs civilibus vel publicis remota sunt, & ideo nec iudices esse possunt, nec magistratum gerere, nec postulare
 * curato-
 ces. Item impuberes omnibus officijs civilibus debent abstinere.

PAPINIANVS. Lex LXXX.

Fraudis interpretatio semper in iure civili non ex euentu duntaxat, sed ex consilio quod
 desideratur.
 ur. que * consideratur.

I BOLENVS. Lex LXXII.

Frustus rei est, vel pignori dare licere.

POMPONIVS. Lex XLI.

Friofsi, vel eius cui bonis interdicitur, nulla voluntas est.

PAPINIANVS. Lex LXXIX.

Generaliter cum de fraude disputatur, non quid habeat actor, sed quid per aduersarium habere non potuit, considerandum est.

VLP IANVS. Lex IX.

Heredem eiusdem potestatis iurisq; esse cuius fuit defunctus, constat.

IVLIANVS. Lex LXIII.

Hereditas nihil aliud est, quam successio in vniuersum ius, quod defunctus habuit tempore mortis.

VLP IANVS

ULPIANVS. Lex CXC.

Hoc iure ritimur, vt quicquid omnino per
rim fiat: aut in vi publice, aut private cri-
men incidat. Deceit & qui vel iussit, vel man-
dauit, vel ratum habuit. Rati enim habitio man-
dato comparatur. In contractibus, in quibus doli
prestatio vel bona fides inest, heres in solidum
tenetur.

POMPONIVS. Lex XI.

ID quod nostrum est sine facto nostro, ad alium
transferrī non potest.

PAVLVS. Lex XVI.

Imaginaria venditio non est, pretio accedente.

CAIYS. Lex CLXXIII.

Imperticia culpa annumeratur.

MARCELLVS. Lex CXLV.

Impossibile nulla obligatio est.

METIANVS. Lex XCVII.

In ambiguis orationibus maximè sententia
spectanda eius est, qui eas protulisset.

PAVLVS. Lex LXXXVI.

In ambiguis pro doli respondere melius est.
Non est nouum, vt quæ semel iuriter consti-
tuta sunt durent: licet ille casus exiterit, à quo
initium capere non potuerūt. Quoties æquitatem,
desiderij naturalis ratio, aut dubitatio iuris mo-
ratur: iustis decretis res temperanda est.

VLPIA

IN condemnatione personarum que in id quod
facere possunt damnantur, non totum quod ha-
bent, extorquendum est: sed & ipsarum ratio ha-
benda est, ne egeant. Cum verbum, restituas, in
lege inuenitur: etsi non specialiter de fructibus
additum est, tamen etiam fructus sunt restituendi.
Vnicui que sua mora nocet: quod & in duobus
reus promittendi obseruatur. Dolo facit qui petit
quod restitutus est.

IDEM Lex CXXXV.

IN contrahenda venditione, ambiguum pactum
contra venditorem interpretandum est. Am-
bigua autem intentio ita accipienda est: ut res
salua actori sit.

PAVLVS. Lex CXI.

IN eo quod plus sit, semper inest minus. Nemo
alienae rei expromissor idoneus videtur, nisi
cum satisfactione. Pupillus pati posse non intelli-
gitur. Vbi verba coniuncta non sunt, sufficit al-
terutrum esse factum. Mulieribus tunc succur-
rendum est: cum defraudantur: non ut facilius
calumnientur.

POMPONIUS. Lex XXXIII.

*lucricau-
sa factu-
rus est.

IN eo, quod vel is qui petit, vel is à quo petitur,
*lucricipiturus est, durior casus est petitoris.

V L P I A

Ulpianus. Lex CXXII.

In iure civili receptum est, quoties per eum cuius interest * conditionem non impleri, fiat quo minus impleatur, perinde haberi, ac si impleta conditio fuisset, quod ad libertates & legata, & ad heredum institutiones perducitur. Quibus exemplis stipulationes quoque committuntur cum per promissorem factum esset, quo minus stipulator conditioni pareret.

Paulus. Lex V.

In negotiis contrahendis, alia causa habita est furiosorum, alia eorum qui fari possunt, quamvis actum res non intelligant. Nam furiosus nullum negotium contrahere potest: pupillus omnia negotia tutore auctore agere potest.

Ulpianus. Lex CXL.

In obscura voluntate manumittentis, favendum est libertati.

Paulus. Lex CXV.

In obscuris inspicere solet, quod verisimilius est, aut quod plerumque fieri solet.

Idem. Lex LXIX.

In omnibus causis id observatur, ut ubi persone conditio locum facit beneficio: ibi deficiente ea, beneficium quoque deficiat: ubi vero genus actionis id desiderat, ibi (ad quemvis persecutio eius deenerit) non deficiat ratio auxilij.

POMPONIVS. Lex XL.

* In quo per alium mora est. quo &c.

IN omnibus causis pro facto accipitur, id * in quo quis alium perhorrescit quo minus fiat.

IDEM. Lex XVIII.

IN omnibus obligationibus, in quibus dies non apponitur, presenti die debetur.

VLPIANVS. Lex CXXXVI.

IN omnibus officiis, que fieri per liberas personas leges desiderant: seruis interuenire non potest. Non debeo melioris conditionis esse, quam auctor mens, a quo ius in me transit.

PAVLVS. Lex XCI.

IN omnibus quidem, maximè tamen in iure, æquitas spectanda est.

PAVLVS. Lex CXXXI.

IN pari causa possessor potior haberi debet. Qui in vniuersum ius succedunt, heredum loco habentur.

VLPIANVS. Lex XXIII.

IN personam seruilem nulla cadit obligatio. Generaliter probandum est, ubicunque in bona fidei iudicis confertur in arbitrium domini vel procuratoris eius conditio: pro boni viri arbitrio hoc habendum esse.

PAVLVS. Lex XII.

IN testamentis plenius voluntates testantium interpretamur.

PAPINIANVS. Lex VII.

In toto iure generi per speciem derogatur: & illud potissimum habetur, quod ad speciem directum est.

CAIVS. Lex CXIII.

In toto & pars continetur.

PAPINIANVS. Lex LXXVII.

In totum, omnia que animi destinatione agenda sunt: non nisi vera & certa scientia perfici possunt.

VLPPIANVS. Lex CXCVIII.

In ius nemo cogitur defendere. Cui damus actionem, eidem exceptionem competere multo magis qui dixerit. Cum quis in alicuius locum successorit: non est equum ei nocere hoc quod aduersus eum non nocuit, in cuius locum successerit. Plerumque emptoris eadem causa debet esse circa petendam ac defendendum, que fuit authoris. Quod cuique pro eo praestatur, iniurito non tribuitur.

PAVLVS. Lex LXX.

Iniurito beneficium non datur.

VLPPIANVS. Lex CXXX.

Is damnum dat, qui iubet dare. Eius vero in nulla culpa est, cui parere necesse sit. Quod pendet, non est pro eo, quasi sit.

POMPONIVS. Lex VIII.

Iura sanguinis nullo iure civili dirimi possunt.

VLPIANVS. Lex CCVI.

Iure natura equum est, neminem cum alterius
detrimento & iniuria fieri locupletioem.

POMPONIVS. Lex VII.

Ius nostrum non patitur eundem in paganis & te-
stato, & intestato decessisse, earumque rerum natu-
ralliter inter se pugna est testatus, & intestatus.

PAVLVS. Lex CVII.

Libertas inestimabilis res est.

CAIVS. Lex XVI.

Libertas omnibus rebus favorabilior est.

VLPIANVS. Lex LXXVI.

Marcellus ait, definit debitor esse is qui na-
tus est exceptionem iustam, nec ab equi-
tate naturali abhorrentem.

CAIVS. Lex CLXXV.

Melior conditio nostra per seruos fieri po-
test: deterior fieri non potest.

POMPONIVS. Lex CCV.

Minus est actionem habere quam rem.

PAVLVS. Lex XXVIII.

Nec ex Pretorio, nec ex solenni iure, prima-
torum conventionione quicquam immutan-
dum est: quamvis obligationum causa pactione
possint mutari, & ipso iure, & per pacti con-
uenti exceptionem: quia actionum modus, vel
lege, vel per Praetorem introductus, primatorum
pactionibus non infirmatur, nisi tunc, cum in-
choatur *pactio, inter eos conuenit.

* Actio,
vel pactio
iater.

VLP

VLPIANVS. Lex CLXVI

Nemo alieno nomine agere potest. Temporalis permutatio ius provincie non innovat.

PAVLVS. Lex CXCIIII.

Nemo damnum facit, nisi qui id facit, quod facere ius non habet.

IDEM Lex CIII.

Nemo de domo sua * inuitus extrahi debet. *vacat inuitus.

VLPIANVS Lex XCVI.

Nemo dubitat soluendo videri eum qui defenditur.

PAVLVS. Lex LXXVIIII.

Nemo enim persequendo deteriorem causam, sed meliorem facit. Demque post litem contestatam heredi quoque prospicitur: & heres tenetur ex omnibus causis.

VLPIANVS. Lex XLIIII.

Nemo ex iis, qui negant se debere, prohibetur etiam alia defensione vti, nisi lex impediat. Quoties concurrunt plures actiones eiusdem rei nomine: una tantum quis experiri debet.

IDEM. Lex CXXXI.

Nemo ideo obligatur quia receptorus est ab alio quod præstiterit.

PAVLVS. Lex CLXIII.

Nemo plus commodi heredi suo relinquit, quam ipse habuit.

Nemo plus iuris ad alium transferre potest
quàm ipse habet.

IDEM. Lex LV.

Nemo potest gladij potestatem sibi datam,
vel cuiuslibet alterius coercionis ad alium
transferre

PAPINIANVS. Lex LXXVI.

Nemo potest mutare consilium suum in alie-
rius iniuriam.

VLPIANVS. Lex CLXIX.

Nemo prado est, qui pretium numeravit.
Locupletior non est factus, qui liberum ad-
quisierit. Cùm de lucro duorum queritur, me-
lior est causa possidentis.

IDEM. Lex CLXXXVIII.

condem-
pote-
est, absol-
tere non
pote-
est.

Nemo qui condemnare non potest, absol-
uere potest.

IDEM. Lex IXLVIII.

Nemo videtur fraudare eos, qui sciunt, et
consentunt.

IABOLENVS. Lex CLIX.

Neque in ius dicto, neque in ceteris cau-
sis pupillo nocere oportet dolum tutoris, si-
ue soluendo est, siue non est.

VLPIANVS. Lex XLVI.

Neque pignus, neque depositum, neque praeca-
tium, neque emptio, neque locatio sua rei con-
sistere

stere potest. Primatorum conventio, iuri publico non derogat.

CELSVS. Lex CLII.

Neratius consultus an quod beneficiū dare se quasi viventi Caesar rescripserat: iam defuncto dedisse existimaretur: respondit non videri sibi principem, quod ei quem vivere existimabat concessisset, defuncto concessisse: quem tamen modum esse beneficij sui vellet: ipsius existimationem esse.

* astima-
tionem,

VLPIANVS. Lex CXVII.

Nihil consensu tam contrarium est, qui & bonae fidei iudicia sustinet, quam vis atque metus, quem comprobare contra bonos mores est. Non capitur qui ius publicum sequitur. Non videntur consentire qui errant.

PAVLVS. Lex CLXXII.

Nihil dolo creditor facit, qui suum recipit. [†] alius hæc [†] Cuius principalis causa non consistit, nec defuncto quidem qua sequuntur, locum habent.

IDEM. Lex CXXII.

Nihil interest, ipso iure quis actionem non habeat, an per exceptionem infirmetur.

CELSVS. Lex CXLVI.

Nihil peti potest ante id tempus, quo per rem naturam persolui possit: & cum solvendi tempus obligationi additur: nisi eo praeterito, peti non potest.

VLP IANVS. Lex XXXVI

Nihil tam naturale est quam eodem genere quodque dissoluere, quo colligatum est: idèoque verborum obligatio, verbis tollitur: nudi consensus obligatio, contrario consensu dissoluitur.

IDEM. Lex CLXII.

Non alienat, qui duntaxat omittit possessionem.

IDEM. Lex XXII.

Non debet actori licere, quod reo non permittitur. In re obscura melius est fauere repetitioni, quam aduentitio lucro.

PAPINIANVS. Lex LXXV.

Non debet alteri per alteram iniqua conditio inferri.

VLP IANVS. Lex XXII.

Non debet cui quod plus est, licet quod minus est, non licere

IDEM. Lex CXXXVII.

Non est singulis concedendum, quod per magistratum publice possit fieri, ne occasio sit maioris tumultus faciendi. Infinita aestimatio est libertatis & necessitudinis.

IDEM. Lex CLXXVII.

Non fraudantur creditores, cum quid non adquiritur à debitore: sed cum quid de bonis diminuitur. Nemo ex suo delicto meliorem suam condit. one. facere potest.

P A V

PAVLVS. Lex CVIII.

Non omne quod licet, honestum est. In stipulationibus id tempus spectatur, quod convenerimus.

TABOLENVS. Lex CCLX.

Non potest dolo carere: qui imperio magistratus non obtemperat.

PAVLVS. Lex CCVIII.

Non potest videri defuisse habere, qui nunquam habuit.

VENULEIVS. Lex C.

Non potest videri improbus, qui ignorat quantum solvere debeat.

PAVLVS. Lex LXXXVII.

Non solet deterior conditio fieri eorum, qui litem contestati sunt, quam si non essent, sed plerumque melior.

Connecte
hî: l. Ne-
mo enim
suprà.

VLPIANVS. Lex XCV.

Non solent, quæ abudant, vitare scripturas.

IDEM. Lex XIII.

Non videtur capisse qui per exceptionem remouetur à petitione.

IDEM. Lex LIII.

Non videtur defendere, non tantum qui latitat, sed & is qui prasens negat se defendere, aut non vult suscipere actiones.

CAIVS. Lex LII.

Non videtur quisquam id capere, quod ei necesse est alij restituere.

PAPINIANVS. Lex LXXIII.

Non videtur rem amittere, cuius propria non fuit.

VLPIANVS. Lex CXXVIII.

Non videntur data, quae eo tempore, quod dantur, accipientis non sunt. Qui iussu iudicis aliquid facit, non videtur dolo malo facere: quia parere necesse habet.

PAVLVS. Lex CXX.

Non ut ex pluribus causis deberi nobis idem potest: ita ex pluribus causis idem potest nostrum esse.

VLPIANVS. Lex VI.

Non vult heres esse, qui ad alium transferri voluit hereditatem.

SCAEVOLA. Lex XCIX.

Nulla intelligitur mora ibi fieri, ubi nulla petitio est.

IDEM. Lex LVI.

Nullus videtur dolo facere, qui suo iure retinetur. PAVLVS. Lex CX.

Nillum crimen patitur is, qui non prohibet cum prohibere non potest.

VLPIANVS. Lex CLXXIII.

Nunquam actiones praesertim penales, de eadem re concurrentes, alia aliam consumit.

IDEM. Lex XXXI.

Nuptias, non conubitus, sed consensus facit.

CAIVS. Lex CLXXXII.

Omnis

OMnes actiones, quae morte aut tempore pereunt, semel incluse iudicio, salua permanent. Non videtur perfectio causaeque id esse. ^{quod ei casu.}
* quod ex causa arferri potest.

CELSVS. Lex CIIII.

OMnia ferè iura heredum perinde habentur, ac si continuo sub tempore mortis heredes exstitissent.

VLPIANVS. Lex CCI.

OMnia quae ex testamento profiscuntur, ita statum euentus capiunt, si initium quidem sine vitio ceperint.

CAIVS. Lex CI.

OMnia quae iure contrahuntur, contrario iure pereunt.

IABOLENVS. Lex LXXIII.

OMnia quaecunque causa cognitionem desiderant, per libellum expediri non possunt.

VLPIANVS. Lex CCII.

OMnis definitio in iure civili periculosa est. varum est enim ut subverti possit.

PAVLVS. Lex CLXXXI.

OMnis hereditas, quamvis postea adcaetur, tamen cum tempore mortis continuatur. Nunquam ex post facto crescit praeteriti delicti aestimatio.

VLPIANVS. Lex CXCIII.

Prem esse conditionem oportet eius, qui quid possideat, vel habeat: atque eius, cuius dol o

dolo malo factum sit, quò minus possideret, vel haberet.

IDEM. Lex CCV.

Plerumque fit, vt etiam ea que à nobis possunt abire, perinde in eo statu sint: atque si non essent eius conditionis vt abire possint. & ideo quod fisco obligamus, & vindicare interdum & alienare, & seruitutem predio imponere possumus.

POMPONIVS. Lex XXVIII.

Plus cautionis est in rem, quam in personam.

PAVLVS. Lex CXXV.

Poenalia iudicia semel accepta, in heredes transmitti possunt

PAVLVS. Lex CXVIII.

Pater honorum possessorem heredis loco in omni causa habet.

MODESTINVS. Lex CLVII.

Priuilegia quaedam causa sunt, quaedam personarum. & ideo quidem ad heredes transmittuntur, quae causa sunt: quae personae sunt: ad heredes non transeunt.

CELSVS Lex CL.

Puillus, nec velle, nec nolle in ea etate, nisi apposita tutoris auctoritate creditur: nam quod animi iudicio fit: in eo tutoris auctoritas necessaria est.

CAVS

CAIVS. Lex CXII.

Quipulum, qui proximus pubertati sit, capacem esse & furandi, & iniuria faciendæ constat. In heredes non solent actiones transire, quæ panales sunt ex maleficio: veluti furti, damni, iniuria, & bonorum raptorum.

LICINIUS. Lex CCX.

Quæ ab initio inutilis fuit institutio, temporis tractu conualescere non potest.

PAPINIANVS. Lex LXXXII.

Quæ dubitationis tollendæ causâ contractibus inferuntur, ius commune non laedunt.

POMPONIVS. Lex XVIII.

Quæ legata mortuis nobis ad heredes nostros transierunt, eorum commodum per nos quorum in potestate sumus, eodem casu acquirimus: aliter atque, cum stipulati sumus.

Nam & sub conditione stipulantes, omnimodo eis acquirimus, etiam si libertate nobis præstita à dominis, conditio existat.

PAVLVS. Lex CXXIII.

Quæ propter necessitatem recepta sunt, non debent in argumentum trahi.

IDEM. Lex XC.

Quandiu possit valere testamentum, tandem legitimus heres non admittitur.

IDEM. Lex XXV.

Quatenus cuiusque intersit, in factis, non iure consistit.

IDEM

IDEM. Lex XV.

Qui actionem habet ad rem recuperandam, ipsam rem habere videtur.

VLPIANVS. Lex CLXXV.

Qui auctore iudice comparauit, bonae fidei possessor est.

IDEM. Lex XX.

Qui cum alio contrahit, vel est, vel esse debet non ignorans conditionis eius: hereditas autem hoc imputari non potest, cum non sponte cum legataris contrahat. Non solet doli exceptio nocere his, quibus voluntas testatoris non refragatur.

PAVLVS. Lex CLXXIII.

Qui dolo defecit possidere, pro possidente damnatur, quia pro possessore doli est.

CASSIVS. Lex XLIII.

Qui in alterius locum succedunt, istam habent causam ignorantiae, an id quod deberetur, peteretur. Fideiussores quoque non minus quam heredes istam ignorantiam possunt allegare. Hec ita de herede dicta sunt, si cum eo agatur, non etiam si agat. Nam plane qui agit certus esse debet: quum sit in potestate eius, quando velis experiri: & ante debet rem diligenter explorare: & tunc ad agendum procedere.

VLPIANVS. Lex CXXXVIII.

* In dolo esse.

Qui in ius dominumve alterius succedit, iure eius uti debet. Nemo videtur * dolo facere

IDEM

facere, qui ignorat causam cur non debeat petere.

IDEM. Lex CLXI.

Qui in seruitute est, rescapere non potest.
Nam quum possideatur, possidere non videtur.

PAVLVS. Lex CLXXII.

Qui non facit quod facere debet, videtur
facere aduersus ea quae non facit: at quis
fecit quod facere non debet, non videtur facere
id quod facere iussus est.

MODESTINVS. Lex CLV.

Qui per *successionem quamvis longi si-
mam defuncto heredes extiterint, non *cessione
minus heredes intelliguntur, quam qui princi-
paliter heredes extiterint.

VIRIANVS. Lex CXXXV.

Qui potest facere ut passus conditioni pare-
re, nam posse videtur. Quod quis si velit
habere non potest, ad repudiare non potest.

IDEM. Lex XXVI.

Qui potest multis aliquibus alienare: multo
magis & ignorantibus & absentibus
potest.

PAVLVS. Lex CXXVII.

Qui rem alienam defendit, nunquam locu-
ples habetur.

VIRIANVS. Lex LXVIII.

Qui sine dolo malo ad iudicium prouocat,
non videtur moram facere.

PAVL

PAVLVS. Lex CLXXXV.

Qui tacet, non utique fatetur, sed tamen verum est eum non agere.

VLPIANVS. Lex CIII.

Qui vetante pratore fecit, hic aduersus edictum fecisse proprie dicitur. Eius est actionem denegare, qui possit & dare.

PAVLVS. Lex XLIX.

Qui quid calore iracundie, vel sit, vel dicitur: non prius ratum est quam si perseverantia apparuerit iudicium animi fuisse, id eoq; breui reuersa vxor, nec dimertisse videtur.

IDEM. Lex LXXIII.

* alias loci
pit. Quin-
tus Muci?
Sépronio.
Quo tut.
Ja, &c.

Qui tutela redit, eo, & hereditas peruenit, nisi cum famina heredes intercedunt. Nemo potest tutorem cuiquam dare, nisi ei quem in suis heredibus, cum moritur, habuit, habiturusve esset, si vixisset. Vi factum videtur id esse quod quis, cum prohiberetur, fecit. Clam, quod quisque cum controuersiam haberet habituram re se speraret, fecit. Quae in testamento ita scripta sunt, ut intelligi non possint, perinde sunt ac si scripta non essent. Nec paciscendo, nec lege dicendo, nec stipulando quisquam alteri cauere potest.

CAIVS. Lex XLVII.

Quid à quoquam poena nomine exactum est, id eidem restituere nemo cogitur.

VLPIANVS. Lex XXXIII.

Quid attinet ad ius civile, seruis pro nullis habent

habentur non tamen & iure naturali quia quod ad ius naturale attinet, omnes homines aequales sunt.

PAVLVS. Lex CLXXXIII.

Quod contra rationem iuris receptum est, non est producendum ad consequentiam. Un duo pro solido heredes esse non possunt.

CELSVS. Lex CLI.

Quod euincitur, in bonis non est.

PAVLVS. Lex XXX.

Quod initio vitiosum est, non potest tractu temporis conualescere.

VLPIANVS. Lex CLXXVI.

Quod ipsis, qui contraxerunt, obstat. & successoribus eorum obstat.

IDEM. Lex CXLI.

Quod iussu alterius soluitur pro eo est, quasi * ipse solussset, vel ipsi solutum esset.

IDEM. Lex CXLIII.

Quod nullius esse potest, id vt alicuius fuerit, nulla obligatio valet efficere.

PAVLVS. Lex CCLXXXIX.

Quod quis, cum seruus esset, egit, proficere libertate facto non potest.

POMPONIVS. Lex CCIII.

Quod quis ex culpa sua damnum sentit, non intelligitur damnum sentire.

IDEM. Lex XXI.

Quod uocies dubia est interpretatio libertatis, se-

G

* aliàs de est, ipse sol uisset, vel.

secundum libertatem respondendum eris.

PAVLVS. Lex XCII.

Quoties duplici iure defertur alicui successio, repudato nouo iure quod ante defertur supererit vetus.

VLPPIANVS. Lex XCVIII.

Quoties idem sermo duas sententias exprimit, ea potissimum accipietur, qua rei gerenda aptior est.

IDEM. Lex CC.

Quoties nihil sine captione inuestigari potest: eligendum est quod minimum habeat iniquitatis.

HERMOGENES. Lex XCIX.

Quoties viriusque causa iucti ratio vertitur, preferendus est, cuius in lucro causa tempore precedit.

VENVLEIVS. Lex I.

Regula est, qua rem qua est, breuiter enarratur: non ut ex regula ius sumatur, sed ut ex iure quod est, regula fiat. Per regulam igitur breuiter rerum narratio traditur. Et (ut ait Sabinus) quasi causa coniectio, qua simul cum in aliqua vitata est, perdit officium suum.

VLPPIANVS. Lex CCVII.

Res iudicata, pro veritate accipitur.

PAVLVS. Lex X.

Secundum naturam est, commoda cuiusque rei eum sequi, quem sequuntur incommoda.

CAITVS

CAIVS. Lex CXK.

Semper generalibus specialia insunt.

MODESTINVS. Lex CLVIII.

Semper in^{*} conuenientibus non solum, quod li-
sceat considerandū est, sed & quod honestū est.* coniu-
tionib^o.

CAIVS. Lex LVII.

Semper in dubijs benigniora preferenda sunt.

VLPIANVS Lex IX.

Semper in obscuris, quod minimum est, sequi-
mur.

VLPIANVS. Lex XXXV.

Semper in stipulationibus, & in ceteris con-
tractibus id sequimur, quod actum est. Vnde
si non apparet, quid actum est, consequens erit, ut
id sequamur, quod in regione, in qua id actum
est, frequentatur. Quid ergo si neque regionis mos
appareat, quia varius fuit? Ad id quod mini-
mum est, redigenda summa est.

CAIVS. Lex LXI.

Semper, qui non prohibet pro se interuenire,
mandare creditur. Sed & si quis ratū habue-
rit, quod gestū est, obstringitur mandati actione.

VLPIANVS. Lex CCIX.

Seruitutem mortalitati ferè comparamus.

PAVLVS. Lex CXXI.

Seruis reipublice causa abesse non potest.

POMPONIVS Lex XIX.

Si filius familiās sub conditione stipulatus e-
st, emancipatus fuerit: deinde extiterit conditio,

G 2

patri actio competit: quia in stipulationibus id tempus spectatur, quo contrahimus.

VLPIANVS. Lex CV.

* estimatio-
onis.

SI in duabus actionibus alibi summa maior, alibi infamia est: preponenda est causa estimatiois. Vbi autem equiparantur famosa iudicia, etsi summam disparem habeant, pro partibus tamen accipienda sunt.

SCAEVOLA. Lex XCIII.

SI librarius in transcribendis stipulationis verbis errasset: nihil nocere, quo minus, & reus & fideiussor teneantur.

VLPIANVS. Lex CXLII.

* omnis
vis.

SI nemo subijt hereditatem, * omne ius testamenti soluitur.

POMPONIVS. Lex XXXIX.

Sicuti pana ex delicto defuncti heres teneri non debet: ita nec lucrum facere, si quid ex ea re ad eum peruenisset.

PAVLVS. Lex CXVI.

SI quis obligatione liberatus sit, potest videri accepisse. Non potest videri accepisse, qui stipulatus potest exceptione summoneri.

CELSVS. Lex CXLVIII.

SI quis pregnantem v uxorem reliquit, non videtur sine liberis decessisse.

VLPIANVS. Lex XLV.

Toties in heredem damus actionem de eo, quod ad eum peruenit, quoties ex dolo defuncti

sancti convenitur, non quoties ex suo

CELSVS. Lex CXLVI.

VAni timoris non iusta excusatio est.

PAVLVS. Lex CII.

VBi lex duorum mensum fecit mentionem. & qui sexagesimo primo die venerit audendus est, ita enim Imperator noster Antoninus cum diuo *fratre suo rescripsit.

*patre

VLP IANVS Lex CLVII.

VBi non voces, sed presentia opus est: mutus si intellectum habet, potest videri respondere. Idem & in surdo hic quidem responderi potest. Furiosus, absentis loco est: & ita Pomponius Libro primo Epistolarum scribit.

CELSVS. Lex CXLIX.

VBi pugnantia inter se in testamento inveniuntur, neutrum ratum est. Quae rerum natura prohibentur, nulla lege confirmata sunt.

PAVLVS. Lex CVI.

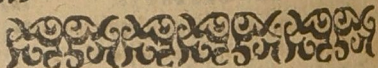
VBiunque causa cognita est, ibi prator desideratur.

VLP IANVS Lex IIIII.

Velle non creditur, qui obsequitur imperio patris vel domini.

VLP IANVS. Lex XXXII.

Verum est, neque pacto neque stipulatione factum posse tollere. Quod enim impossibile est neque pacto neque stipulatione potest comprehendi: & utilem actionem aut pactum efficere possit.

SEQVUNTUR RE-
GVLÆ IVRIS CA-
NONICI EX DE-
cretalibus.

IOANNES Thrysostomus. I.

MANIS res per quascumq; causas
nascitur, per easdem dissoluitur.

BEDA in homiis II.

ESSOTE misericordes, sicut &
&c. Hoc loco nihil aliud no-
bis praeceptum existimo: nisi ut ea facta, quae dubium
est, quo animo fiant, in meliorem partem inter-
pretemur. Quod enim scriptum est: Ex fructibus
eorum cognoscetis eos: de manifestis dictum est,
quae non possunt bono animo fieri: ut suprum,
blasphemia, furta, ebrietas, & similia, de quibus
nobis permittitur iudicare.

IDEM. Lex III

Qui scandalizaverit, &c. Utilius scanda-
lum nasci permittitur quam veritas relin-
quatur.

IDEM IIII.

Quod non est licitum in lege, necessitas facit
licitum. Nam & sabbathum custodiri pre-
ceptum est: Machabei tamen sine culpa sua in
sabbato

sabbatho pugnant. sic & hodie si quis ieiunium
fregit agrotus, reus voti non habetur.

GREGORIUS V.

Quod latenter, aut per vim, aliàs illicitè
introducitur, nulla debet stabilitate
subsistere.

IDEM Varien. episcop. VI.

Quoniam in contemplatione, & infra. In ipso
causa initio non est à questionibus nicho-
audam.

STEPHANVS Papa VII.

Quia multoties, & infra. Quicquid in sacra-
tis Dei rebus, & episcopis iniuste agitur,
pro sacrilegio reputatur: quia sacra sunt: & à
quoquam violari non debent.

AUGVSTINVS VIII.

Quia ex timore facit præceptum, aliter quam
debeat facit: & id. o iam non facit.

IDEM in lib. de penit. IX.

Debet peccator: quia offendens in vno, sa-
ctum est omnium reus.

GREGORIUS in registro. X.

Quia in causa, & infra. Non potest esse
pastoris excusatio, si lupus oves comedit,
& pastor nescit. LUCIUS tertius. XI.

Indignum est, & à Romana Ecclesia consue-
tudine aliena, ut pro spiritualibus facere quis
honorarium compellatur.

FINIS.

G 4

REGVLÆ SEXTI
DECRETALIVM
BONIFACII VIII.

ACCESSORIVM naturam sequi
congruit principalis.
Actus legitimi conditionem non
recipiunt neque diem.

Beneficium Ecclesiasticum non potest licite,
sine institutione canonica obtineri.

Bona fides non patitur, vt semel exaclamite-
rum exegatur.

Certum est, quod is committit in lege, qui legis
verba cõplectens cõtra legis nititur voluntatem.

Data Roma apud sanctum Petrum, quinto
nonas Martij, Pontificatus nostri anno quarto.

Contra eum qui legem dicere potuit, apertius
est interpretatio facienda.

Contractus ex conventionem legem accipere di-
gnoscuntur.

Cui licet quod est plus, licet vtiq; quod est
minus.

Cum non stat per eum, ad quem pertinet, quo
minus conditio impleatur: haberi debet perinde
ac si impleta fuisset.

Cum

Cum quid prohibetur, prohibentur omnia que sequuntur ex illo.

Cum quid vna via prohibetur alicui, ad id alia non debet admitti.

Cum quis in ius succedit alterius, iustam ignorantie causam censetur habere.

Cum sunt partium iura obscura, reo fauendum est potius, quam a clori.

Tamnum quod quis sua culpa sentit, sibi debet non alijs imputare.

Decet concessum à principe beneficium esse mansurum.

Telicum personæ, non debet in detrimentum Ecclesie redundare.

Dolo facit qui petit, quod restituere oportet eundem.

Ea que sunt à iudice, si ad eius non spectant officium, viribus non subsistunt.

Eum, qui certus est, certiorari vltterius non oportet.

Ex eo non debet quis fructum consequi, quod reus extitit impugnare.

Exceptionem obijciens, non videtur de intentione aduersarij confiteri.

Factum legitime retractari non debet, licet casus postea eueniat à quo non potuit incohari.

Frustra sibi fidem quis postulat ab eo seruari, cui fidem à se præstitam seruare recusat.

Generi per speciem derogatur.

Ignorantia facti non iuris excusatur.

Imputari non debet ei per quem non stat. si non facias, quod per eum fuerat faciendum.

In alternatiuis debitoris est electio: & sufficit alterum adimpleri.

In argumentum trahi nequeunt qua propter necessitatem aliquando sunt concessa.

In generali concessione non veniunt ea qua quis non esset viri similiter in specie concessurus.

In iudicijs non est acceptio personarum habenda.

In malis promissis fide non expedit obseruari.

In obscuris maximum est sequendum.

In pari delicto, vel causa, prior est conditio possidentis.

In penis benignior est interpretatio facienda.

In re communi potior est conditio prohibentis.

In toto partem non est dubium contineri.

Indutum a iure beneficium, non est alicui auferendum.

Infamibus porta non pateant dignitatum.

Inspicimus in obscuris quod est verissimum, vel quod plerunque fieri consuevit.

Is qui in ius succedit alterius, eo iure, quo ille, vis debet.

Is qui tacet non fatetur, sed nec utique negare videtur.

Locupletari non debet aliquis cum alterius iniuria, vel iactura.

Mota

Mora sua cuiuslibet est nociva.

Mutare consilium quis non potest in alterius detrimentum.

Nemo potest ad impossibile obligari.

Nemo potest plus iuris transferre in alium, quam sibi competere dignoscatur.

Non debet aliquis alterius odio pragruari.

Non est in mora qui potest exceptione legitima se tueri.

Non est obligatorium contra bonos mores praestitum iuramentum.

Non est sine culpa, qui rei, quae ad eum non pertinet se immiscet.

Non firmatur tractu temporis, quod de iure ab initio non subsistit.

Non licet actori, quod reo licitum non existit.

Non praestat impedimentum, quod de iure non sortitur effectum.

Nullus ex consilio, dummodo fraudulentum non fuerit, obligatur.

Nullus pluribus uti defensionibus prohibetur.

Odia restringi, & fauores conuenit ampliari.

Peccatum non dimittitur, nisi restrinatur ablatum.

Peccati venia non datur nisi correptio.

Pluralis locutio, duorum numero est contenta.

Plus semper in se continet quod est minus.

Possessor male fidei nullo tempore non praescribit.

Potest

Potest quis per alium, quod potest facere per seipsum

Presumitur ignorantia, ubi scientia non probatur.

Privilegium personale personam sequitur, & extinguitur cum persona.

Pro possessore habetur, qui dolo desit possidere.

Que à iure communi exorbitant, nequaquam ad consequentiam sunt trahenda.

Que contra ius fiunt, debent utique pro infectis haberi.

Qui ad agendum admittitur, est ad excipiendum multo magis admittendus.

Qui contra iura mercatur, bonam fidem presumitur non habere.

Qui facit per alium, est perinde ac si faciat per seipsum.

Qui prior est tempore, potior est iure.

Qui sentit onus, sentire debet commodum: & contra.

Qui tacet, consentire videtur.

Quod alicui gratiose conceditur, trahi non debet ab alijs in exemplum.

Quod alicui suo non licet nomine, nec alieno licebit.

Quod ob gratiam alicuius conceditur, non est in eius dispendium retorquendum.

Quod omnes tangit, debet ab omnibus ap
pro

probari.

Quod quis mandato facit iudicis, dolo facere non videtur, cum habeat parere necesse

Quod semel placuit, amplius displicere non potest.

Ratihabitionem retro trahi & mādato non est dubium comparari.

Rationi congruit ut succedat in onere, qui substituitur in honore.

Ratum quis habere non potest, quod ipsius nomine non est gestum.

Scienti, & consentienti, non fit iniuria neque dolus.

Semel Deo dicatum, non est ad usus humanos ulterius transferendum.

Semel malus, semper praesumitur esse malus.

Sine culpa, nisi subsit causa, non est aliquis puniendus

Sine possessione praescriptio non procedis.

Vile non debet per inutile vitari.

Data Rome apud sanctum Petrum

quinto Nonas Martij, Pon-

tificatus nostri anno

quarto.

*

F I N I S .

D E

DE GRADIBVS
AFFINITATIS, ET
CONSANGVINITA-
TIS, ET NOMINI-
BVS EORVM.

Titulus. x.

Libri XXXVIII. Pan. CAIVS LEM I.

GRADVS cognationis alij supe-
rioris ordinis sunt, alij inferioris,
alij ex transuerso, siue à latere.
Superioris sunt ordinis, parentes:
inferioris, liberi: ex transuerso,

siue à latere fratres & sorores liberiq; eorū. Sed
superior quidem, & inferior cognatio à primo
gradu incipit, ex transuerso vero, siue à latere
nullus est primus gradus: & ideo incipit à secun-
do. Itaque in primo gradu cognationis superioris
quidem & inferioris ordinis cognati possunt con-
currere: ex transuerso vero, nunquam eo gradu
quisquam concurrere potest. At in secundo, &
tertio, & deinceps in cæteris. Possunt etiam ex
transuerso quidam concurrere cum superioris or-
dinis cognatis. Sed admonendi sumus, si quando
de be

de hereditate, vel bonorū possessione queramus,
 non semper eos, qui eiusdem gradus sunt, concu-
 rere. Primo gradu sunt supra pater mater: infra
 filius filia. Secundo gradu sunt supra, avus avia:
 infra, nepos neptis: ex transverso, frater soror Ter-
 tio gradu sunt supra, proavus proavia: infra, pro-
 nepos proneptis: ex transverso, fratris sororisq; fi-
 lius filia: & convenienter patruus amita, avuncu-
 lus, matertera. Quarto gradu sunt supra, abavus
 abavia: infra, abnepos abneptis: ex transverso, fra-
 tris sororisq; nepos neptis: & convenienter patruus
 magnus, amita magna, id est, avi frater, soror, a-
 vunculus magnus, matertera magna, id est, avia
 frater soror. Itē fratres patruales, sororesque pa-
 truales: id est, qui, quæve ex duobus fratribus pro-
 generantur. Item consobrini consobrinaq; id est,
 qui quæve ex duabus sororibus nascuntur, quasi
 cōsororini. Itē amii in amitina, id est, qui quæve
 ex fratre & sorore propagantur. Sed vulgus ferè
 omnes istos communi appellatione, consobrinos vo-
 cat. Quinto gradu sunt supra, atavus atavia: in-
 fra, atnepos atneptis: ex transverso, fratris & so-
 roris pronepos proneptis: & convenienter propa-
 truius & proamita, id est, proavi frater, & soror:
 proavunculus, promatertera id est, proavie frater
 & soror: item fratris patruelis, sororis patruelis
 filius filia: & similiter consobrini consobrina, item
 amiti amitine filius filie, propior sobrinus, pro-
 prior sobrina, istis sunt patruus magnus, amita ma-
 gna: avunculi magni, matertera & magna filius filia.

VLPIANVS Lex II.

Hoc est patris matrisve eius, de cuius cognatione queritur consobrinus consobrina, siue frater patruelis, * vel amitinus, soror patruelis vel amitina

* l'as de
verba
* sentia.

CAIVS. Lex III

Sexto gradu sunt supra, tritavus tritavia; infra, trinepos trinepotis: ex transverso, frater & sororis abnepos abnepotis: & convenienter apparuit abamita, id est, abavus frater & soror: abavunculus, abmatertera, id est, abavus frater & soror: ite patris magni, amita magna, avunculi magni, matertera magna, nepos neptis, item fratris patruelis, sororis patruelis, consobrinus consobrina, amitini, amitina, nepos, neptis, item propatruus proamita, proavunculi, promatertera filius, filia. Itē qui ex fratribus patruelibus, aut consobrinis, aut amicitinis vndique propagantur, & proprie sobrini vocantur. In septimo autem gradu quam multa esse possunt persone, ex ijs, que diximus, factis apparet. Admoventi tamen sumus parentum liberorumque personas semper duplicari. Avum enim & aviam tam maternos, quam paternos intelligimus, item nepotes neptesque tam ex filio, quam ex filia: quam rationem, citius deinceps in omnibus gradibus supra infraque sequemur.

MODESTINVS. Lex IIII.

Non facile autem, quod ad nostrum ius attinet, cum de naturali cognatione queritur,

tur septimum gradū qui excedit: quatenus ultra
 eum ferè gradum rerum natura cognatorum
 iura consistere non possunt. Cognati ab eo dici
 putantur, quod quasi una communitè re nati, vel
 ab eodem orti progenerive sint. Cognationis sub-
 stantia bifariam apud Romanos intelligitur.
 Nam quaedam cognationes iure civili, quaedam
 naturali* connectuntur: nonnunquam & retroq;
 iure concurrente, & naturali, & civili copula-
 tur cognatio. Et quidè naturalis cognatio per se
 sine civili cognatione intelligitur, quæ per femi-
 nam descendit, quæ vulgò liberos parit. Civilis
 autem per se (quæ etiam legitima dicitur) sine na-
 turali sit cognitione per adoptionem. Vtroque
 iure consistit cognatio: cum iustis nuptiis contra-
 ctis copulatur. Et naturalis quidem cognatio hoc
 ipso nomine appellatur: civilis vero cognatio, li-
 cet ipsa quoque per se plenissimè hoc nomine vo-
 cetur, proprie tamen agnatio vocatur, videlicet
 quæ per mares contingit. Sed quoniam quaedam
 iura inter affines quoque versantur, non alienū
 est hoc loco de affinibus quoque breviter disere-
 re. Affines sunt viri & uxoris cognati: dicti ab
 eo, quod duæ cognationes, quæ diverse inter se
 sunt, per nuptias copulantur, & altera ad alte-
 rius cognationis finem accedit: nâque coniun-
 dæ affinitatis causa fit ex nuptiis. Nomina vero
 eorum hæc sunt: socer, socrus, gener, nurus: noser-
 ca, viticus: privignus, privigna. Gradus vero

* vitam.

* continē-
tue.

affinitatis nulli sunt, Et quidem viri pater, vxor
 risq; socer : mater autem eorum, socrus appella-
 tur, cum apud Græcos, propriè viri pater vxoris
 mater verò *ixvga*, vxoris autem pater *ixvgeis*
 mater verò *ixvgea* vocetur, filij autem vxor
 nurus, filia verò viri, gener appellatur. Vxor
 verò liberis ex alia vxore natus nouerca dicitur:
 matris vir ex alio viro natus vitricus appella-
 tur: eorum vterque natos aliunde, pruinignos
 pruinignasque vocant. Potest etiam sic definiti.
 Socer est vxoris mea, pater, ego illius sum gener,
 Socer magnus dicitur vxoris mea auus, & ego
 sum illius progener. Et retro pater meus vxoris
 mea socer est: hæc illi nurus, & auus meus so-
 cer magnus est: illa illi pronurus. Item socrus
 mea, vxoris mea mater est, ego illius sum gener,
 & profocrus mea vxoris mea auia est, ego illius
 sum progener, & retro mater mea, vxoris mea
 socrus est: illa huic nurus, & auia mea socrus
 magna est: & vxor mea illi pronurus. Prui-
 gnus autem est vxoris mea filius, ex alio viro na-
 tus: ego illi vitricus. & in contrarium vxor mea
 liberis, quos ex alia vxore habeo nouerca dicitur:
 liberi mei illi pruinigni sunt. Viri frater, leuiter
 est: apud Græcos *Δαξ* appellatur: ut est apud
 Homerum relatu: sic enim Helena ad Hectorē
 dicit: * *Δαξ* *εμῆς* *κνῆρος* *κνῆρος* *κνῆρος* *κνῆρος* *κνῆρος*.
 Viri socer, glos dicitur: apud Græcos *γᾶν*.
 horrida. *Δαξ* *οἱ* *φρατρῶν* *κνῆρος* *κνῆρος* *κνῆρος* *κνῆρος* *κνῆρος*
 Græco

* id est, le-
 uiter mei co-
 nis, omnis
 mali cau-
 satricis
 horrida.

Græcos, quod uno versu idem Homerus significat: * Δείξιμι γὰρ ἀλλήλων, ἵνα οὐκ ἔσται νόμιμος.

Hos, itaque qui affinitatis causa inter se, parentum loco liberorumque habentur, matrimonio copulari nefas est. Sciendum est neque cognationem neque affinitatem esse posse, ubi nuptiae interdictæ sunt, ex quibus affinitas coniungitur. Libertini libertinaque inter se affines esse possunt. in adoptionem datus, aut emancipatus, quascunque cognationes affinitatesque habuit, retinet: agnationis iura perdit: sed in ea familia ad quam per adoptionem venit, nemo est illi cognatus, præter patrem, eosque, quibus aquas iur: affinis autem ei omnino in ea familia nemo est. Is cui aqua & igitur interdictum est, vel aliquo modo capite diminutus est, ita ut libertatem & civitatem amisit: & cognationes & affinitates omnes, quas ante habuit, amittit.

PAVLVS. Lex V.

Si filium naturalem emancipauero, & alium adoptauero, non esse eos fratres. Si filio meo mortuo, Titium adoptauero, videri eum defuncti fratrem fuisse, Arrianus ait.

ULPIANVS. Lex VI.

Liberos scribit, nepotis ex filia mea nati uxorem virum mihi esse. Et generi & nurui appellatione, sponsus quoque & sponsa, cōtinentur. At enim soceri & socrus appellatione, sponsus.

H. 3

vid est, leuitorum aut gloriarium, aut duorum fratrum vxorum niti de induturum. nisi nuptiae interdictæ non sint.

* *colli-suorum parentes* contineri videntur.*
uentur,

SCAEVOLA. Lex VII.

Primignus etiam is est, qui vulgò conceptus,
ex ea natus est, quæ postea mihi nupsit.
Aequè & is, qui (cum in concubinato erat mater
eius) natus est ex ea, quæ postea alij nupta sit.

POMPONIVS. Lex VII.

Seruius rectè dicebat, socieri & socrus, &
generi & nurus, appellationem etiam ex
sponsalibus acquiri.

PAVLVS. Lex IX.

Stemmata cognationum directo limite in duas
lineas separantur: quarum altera superior est,
altera inferior. Ex superiore verò & secundo gra-
du transerse lineæ pendent, quas omnes latiore
tractatu habito, in librũ singularem* congestimus.

* cõtexui-
mus.

IDEM. Lex X.

Iuris, consuetus cognatorum gradus, & affinum
in esse debet: quia legibus hereditates, & tute-
la ad proximum quemque agnatum redire con-
suenerunt. Sed & edicto Prator proximo cuique
cognato dat bonorum possessionem. Præterea lege
iudiciorum publicorum contra affines & agna-
tos testimonium inuiti dicere non cogimur. Nomen
cognationis à Græca voce* *συγγενής* dictum vi-
detur, *συγγενής* enim illi vocant, quos nos cognato-
ros appellamus. Cognati sunt, & quos agnatos
lex duodecim Tabularum appellat, sed ij per pa-
trem cognati, ex eadem familia sunt. Qui autem
per

per feminas coniunguntur, cognati tantum nominantur. Proximiores ex agnatis, sui dicuntur. Inter agnatos igitur & cognatos hoc interest, quod inter genus & speciem. Nam qui est agnatus, & cognatus est, Non utique autem qui cognatus est, & agnatus est. Alterum enim civile, alterum naturale nomen est. Nunc vero non parcimus his cognationum nominibus etiam in seruis. Itaque parentes & liberos, fratresque etiam seruorum dicimus, sed ad leges seruiles cognationes non pertinent. Cognationis origo, & per feminas solas contingit. Frater enim est, & qui ex eadem matre, tantum natus est. Nam qui eundem patrem habet, licet diuersas matres, etiam agnati sunt. Parentes usque ad tritauum apud Romanos proprio vocabulo nominantur: vltiores, qui non habent speciale nomen, maiores appellantur. Item liberi usque ad nepotem, vltimos posteriores vocantur. Sunt & ex lateribus cognati, ut fratres sororesque, & ex his progeniti: item patruus, amita, auunculus & matertera. At quoties queritur, quoto gradu queque persona sit: ab eo incipiendum est, cuius de cognatione querimus: & si ex inferioribus aut superioribus gradibus est, recta linea sursum versus vel deorsum tendendo facile inueniemus gradus, si per singulos proximum quenque numeremus. Nam qui mihi proximo gradu proximus est, si singulis crescit numerus.

* S militere
im acue
d. n. tibus
si ngulis
crescit nu-
marus.

rus. Idem faciendum est in transuersis gradibus.
 sic frater secūdo gradu est, quoniam patris vel ma-
 tris persona, per quos coniungitur, prior nume-
 retur. Gradus autem dicti sunt ad similitudinem
 scalarum; locorumve procliuum, quos ita ingre-
 dimur, ut à proximo in proximum, id est, in eum
 qui quasi ex eo nascitur, transeamus. Nunc sin-
 gulos gradus numeremus. PRIMO gradu co-
 gnationis sunt sursum versus duo, pater & ma-
 ter: deorsum versus duo filius & filia: qui tamen
 & plures esse possunt. SECVNDO gradu duo-
 decim persone continentur hæc, Auis, hoc est, pa-
 tris & matris pater: item auis similiter tam pa-
 terna quam materna. Frater quoque per alte-
 rantem parentem accipitur: id est, aut per matrem
 tantum, aut per patrem, aut per utrumque: id
 est, ex utroque eodem parente. Sed hic numerum
 non auget, quod nihil differat ab eo, qui eundem
 parentem habet tantum, nisi quod si eosdem co-
 gnatos habet tam paternos quam maternos. Et
 ideo exire solet in us qui diuersis parentibus
 nati sunt, ut qui meo fratri frater sit, meus co-
 gnatus non sit. pone me fratrem habere ex eodem
 tantum patre, fratrem alium habere ex eadem ma-
 tre: illi inter se fratres sunt, mihi alter cognatus
 non est. Hic soror similiter numeratur ut frater.
 Nequos quoque dupliciter intelligitur ex filio vel
 filia natus. Idem est, & in nepte. TERTIO
 gradu persone continentur triginta duo.

avus qui quadrifariam intelligitur. Est enim
 avus paternus, vel maternus pater: item avia pater-
 ne vel maternae pater. Proavia quoque quatuor
 personas complectitur: est enim avia paterni,
 aut avia paternae mater: item avia materni & si-
 militer avia maternae mater. Patruus, is autem
 est patris frater: & ipse dupliciter intelligendus
 est, ex patre vel matre. puta avia paterna mea
 nupsit patri tuo, peperit te: avia paterna tua nu-
 psit patri meo, peperit me: ego tibi patruus sum,
 & tu mihi: Idem evenit: si duae mulieres altera
 alterius filio nupsierint. nam qui ex his masculis
 nati sunt, inuicem patruus sunt: quae feminae in-
 uicem amicae. Idem in feminis: masculi enim si-
 militer illis patrii feminae amicae sunt. Et si vir
 & mulier: ille filium eius duxerit, illa filio eius
 nupsierit: qui ex patre adolescentis nati erunt, ex
 matre puella natos, fratris filios: qui ex matre
 puella nati erunt, ex patre adolescentis natos, so-
 roris filias: ille eos patruos, illi eas amicas appel-
 labunt. Avunculus, is matris est frater, & eadem
 significatione, qua in patruo diximus, contin-
 git: si duo viri alter alterius duxerit filium, qui
 ex his masculi nati fuerint, inuicem avunculi:
 quae feminae, inuicem matertera erunt: & eadem
 ratione masculi puellas avunculi, & ille illis
 erunt matertera. Amica est soror patris, sicut
 supra accipienda. Matertera est matris soror si-
 militer vt supra. Illud notandum est, non quem-

admodū patris matrisque fratres sorores, patris
amita, auunculi matertera dicuntur: ita fratris
sororisque filios filias, nomen speciale cognationis
habere: sed ita demonstrari, fratris sororisque filios
filias, quod quidem & in aliis accidere, ex poste-
rioribus apparebit pronepos quoque & proneptis
quadrisariam intelliguntur: ut enim ex nepote
ex filio, aut ex nepote ex filia descendunt, aut ex
nepte ex filio, aut ex nepte ex filia propagantur.

QUARTO gradu persone continentur octo-
ginta: Abauus, cuius intellectus in octo personis
porrigitur, est enim proauis paterni, aut materni,
pater quos singulos duplici modo intelligendos
diximus: aut proauis paterna, aut materna pa-
ter: quae & ipsa singula dupliciter accipiuntur.
Abauis, & haec eadem octies numeratur: est
enim proauis paterni aut materni: item proauis
paterna aut materna mater. Patris magnus
est frater auis, sed auus, item fratres, quum duo-
bus modis intelligantur, quatuor personas hoc
nomen amplectitur, ut sit auis paterni, vel ma-
terni: frater, qui ex eodem patre, id est, proauis
vel tantum matre eadem, id est proauis natus
est. Qui verò mihi est patruus magnus, id est, proauis
meo vel matri meae patris est. Amita magna
est auis soror. Auus autem, item soror, ut supra
diximus, dupliciter intelliguntur: & ideo hic
quoque quatuor personas intelligimus. Similiter
quae patri meo vel matri meae amita est, mihi
erit

erit amita magna. Auunculus magnus est avie frater. Quatuor personæ huic nomini eadem ratione sunt subiectæ: mihi quæ is est auunculus magnus, qui patri meo vel matri meæ auunculus est. Matertera magna est avie soror. Quatuor modis & hæc ob eandem causam intelligitur. Et quæ matri meæ, vel patri meo matertera est, mihi matertera magna vocatur. Eodem gradu sunt & illi qui vocantur fratres patruales: ite sorores patruales, amitimi amitina, consobrini cōsobrini. hi autem sunt qui ex fratribus aut sororibus nascuntur: quos quidem ita distinxerunt, ut eos quidem qui ex fratribus nati sunt, fratres patruales: item eas, quæ ex fratribus nate sunt, sorores patruales: ex fratre autē & sorore, amitimos amitivas: eos verò & eas, qui quæ ex sororibus nati nateve sunt, consobrinos, consobrinas, quasi cōsobrinos appellarent: sed plerique hos omnes consobrinos vocant: sicuti Trebatius. Sub hac appellatione nominum: personæ cadunt sexdecim: patrui filius, item filia: quæ bisariam (sicut supra) numerantur. nam patris mei frater esse potest, vel ex eodem patre. vel etiā ex matre sola amita filius: item filia auunculi filius, item filia materteræ filius, item filia, amita, auunculo matertera acceptis duplici intellectu, secundum eandem rationem quæ patrui nomen. Fratris sororisque nepos, ac neptis eodem gradu sunt. Sed & frater, item soror, neposq; & neptis duplici

ter accepti continebunt personas sexdecim sic: fratris eodem patre nati nepos ex filio, nepos ex filia, neptis ex filio, neptis ex filia, fratris ex alio patre eademque matre nati, nepos ex filio, nepos ex filia: neptis ex filio, neptis ex filia. Eademque causa octo personæ efficiunt, ut alia octo accedant, ex sorore natorum nepotes neptisque que similiter numerantur à nobis. Fratris autem mei nepos neptisque me, patrui magnum appellant. Fratrum sororumque meorum nepotes, neptisque item mei inter se consobrini sunt. Abnepos abneptis hi sunt pronepotis proneptisque filius filia: nepotis neptisque nepos neptis: filii filiaque pronepos proneptis, personas sexdecim continebunt: nepote vel ex filio nato vel ex filia, nepte vel ex filio nata: vel ex filia acceptis: ut ad singulas personas gradu descendamus: sic filius, nepos, pronepos, abneptis filius, nepos, pronepos, abneptis filius, nepos, proneptis, abnepos, filius, nepos, proneptis, abneptis, filius, nepos, pronepos, abnepos, filius, neptis, pronepos, abneptis, filius, neptis, proneptis, abneptis. Similiter hæc personæ numerantur preposita filia: & sic fient sexdecim. QVIN-

* 184. TO gradu persone continentur * CXCII.
 Atavus scilicet & atavia. Atavus est abavii vel abavie pater, proavi vel proavie avus, avi aviæque proavus, matris vel patris abavus. Huius appellatio personas complectitur sexde-

cim enumeratione facta tam per mares, quam
 per feminas, ut sic ad singulas personas perue-
 niamus, Pater, avus, proavus, abavus, atavus.
 Pater, avus, proavus: abavia, atavia. Pater,
 avus, proavus, abavus, atavus. Pater, avia,
 proavia, abavia, atavia. Pater, avia, proavia,
 abavia, atavia. Pater, avia, proavia, abavia,
 atavia. Pater, avus, proavia, abavia, atavia.
 Pater, avus, proavia abavia, atavia. Similiter
 matrem persona proposita numeratio fiet: Sta-
 tia totidem personas continet, eadem ratione
 numeratas, id est, sexdecim. Patruus maior est,
 proavi frater, patris vel matris patruus ma-
 gnus. Sub hoc nomine erunt persone octo, &
 sic enumerabuntur. Pater, avus, proavus, ab-
 avus, frater proavi. Pater, avus, proavus, ab-
 avia, frater proavi. Pater, avia, proavus, ab-
 avus, frater proavi. Pater, avia, proavus, ab-
 avia, frater proavi: totidem erunt matris perso-
 ne, & proavo eius prepositis. Ideo autem fra-
 trem proavi enumerantes, ante abavum poni-
 mus. quod (ut supra significavimus) non ali-
 ter pervenitur, ad eum, de quo queritur, ni-
 si per eos transitum fuerit, ex quibus nascitur.
 Avunculus maioris est proavia frater, patris
 vel matris avunculus magnus. Eadem dimen-
 sione hic quoque octo, personas computabi-
 mus, hoc tantum immutato. Ut is pro fratre pro-
 avi ponatur. Avia maior: ea est proavi soror
 patris

ut his fr-
 ter pro-
 avia pra-
 ponatur.

patris vel matris amita magna: quod ad numerum expositionemque personarum pertinet, eadem erunt, immutato hoc, ut proavi soror ad extremum ponatur. Matertera maior, hæc est soror proavia, patris vel matris matertera magna, numerus personarum idem est, ut in novissimo ponatur proavia soror. Hos omnes * patruo maiores, quos retulimus, quidam appellant ita: propatruus, proavunculus, proamita, promatertera: quos tamen ego ita nominò, illi contra fratris vel sororis pronepotem me demonstrant. Patruus magni filius filia: hi sunt fratris aut filius filia, proavi proavia nepos neptis ex filio, patris vel matris consobrinus consobrina. Octo personas & hic computabimus: quod avus & frater, ut iam dictum est, dupliciter accipiuntur: & ideo patruus magni filius quatuor implet, eorundem filia. Amita magne filius filia: hi sunt aut sororis filius filia: proavi proavia, nepos neptis ex filia: patris vel matris, consobrinus consobrina. Numerus personarum idem est, qui supra. Avunculi magni filius filia: hi sunt fratris aut filius filia, proavi proavia nepos neptis ex filio, patris vel matris consobrinus consobrina. Numerus idem Matertera magne filius filia, hi sunt avia sororis filius filia, proavi proavia, nepos neptis ex filia: patris vel matris consobrinus consobrina. Computatio eadem personarum quas enumeravimus. Patruus magni filius eius, de cuius cognatione quaeritur

ritur propior sobrinus vocatur. Nam, ut & Ma-
 surius ait, quem quis appellat propiorem sobri-
 num, qui est patris vel matris suæ consobrinus, aut
 consobrina, ab eo consobrini consobrinæve filius
 filia nominatur. Patruus nepos neptis: hi sunt qui
 paterni, vel auiæ paternæ, pronepos, proneptis,
 ex nepote vel ex nepte filio natis, consobrini con-
 sobrini filius filia octo personas continebunt qua-
 tuor nepos, quatuor neptis, quia & patruus du-
 pliciter accipitur, & nepos vel neptis sub singulis
 patruorum personis duplicatur. Amita nepos
 vel neptis, hi sunt aui paterni vel auiæ paternæ,
 pronepos proneptis ex nepote vel ex nepte filia
 natis; consobrini consobrina filius filia, numerus
 idē est. Anunculi nepos neptis matertera nepos
 neptis: hi sunt aui materni vel auiæ maternæ,
 pronepo; proneptis ex nepote vel nepte filio na-
 tis cætera eadem, quæ in patruo, & amita nepote
 vel nepte diximus. Matertera nepos neptis: hi
 sunt aui materni, vel auiæ maternæ pronepos
 proneptis, ex nepote vel ex nepte filia natis, perso-
 narum numerus idem qui supra. Is omnibus quos
 de patruo nepote propo, uimus, is de cuius cogna-
 tione queritur, propior sobrinus est: nam patris
 vel matris eorū consobrinus est: Fratris pronepos
 proneptis, hi continebunt personas sexdecim, fra-
 tre dupliciter, & pronepote, & pronepte singu-
 lis quadrariam (ut supra demonstrauimus)
 acceptis. Sororis pronepos proneptis similiter
 sexde

sexdecim personas continebunt. Atnepos, atneptis, hi sunt abnepotis, vel abneptis filius filiae pronepotis vel proneptis, nepos, neptis nepotis vel neptis, pronepos proneptis, filij vel filiae, abnepos abneptis. Numerabuntur sub hac appellatione triginta duae personae, quia abnepos sexdecim habet, & totidem atneptis. SEXTO gradum continentur personae CCCCXLVIIII. Tritauus, autem est patris vel matris atauus, auus vel abauus, proauus vel proauia, proauus, abauus vel abauia auus, atani vel atania pater, dictus tritauus quasi tertius auus, personas vero completitur triginta duas. Geminetur enim necesse est

* propter
atauum.
* auus, pa
ter.

qui in atauo sunt numerus, immutatione per singulas personas * atani tam facta, ut sexdecies tritauus intelligatur * atano, & toties atania. Tritania similiter enumerata faciet, personas trigintaduas. Patruus maximus: is est abauus frater ataus & atania filius, patris vel matris patruus maior, personas continebit sexdecim sic: Pater, auus, proauus, abauus, atauus, abauus frater. Pater, auus, proauus, abauus, atania, frater abauus. Pater, auus, proauia, abauus, atania, frater abauus. Pater, auia, proauus, abauus, atania, frater abauus. Pater, auia, proauus, abauus, atania, frater abauus. Pater, auus, proauia, abauus, atania, abauus frater. Pater, auia, proauia, abauus, atania, abauus frater. Totidem erunt matris

tris appellatione preposita. Avunculus maxi-
 mus, est abavie frater, patris, vel matris avun-
 culus maior, & numerus idē: & personarū expo-
 sitio eadē que supra: hoc duntaxat immutato, ut
 pro abavi fratre, abavia fratrem ponas. Amica
 maxima, est abavi soror: patris vel matris ami-
 ta maior: cetera ut in patruo maximo, immuta-
 to tantum hoc, ut ubi est abavi frater, ponatur
 abavi soror. Matertera maxima, est abavia so-
 ror patris vel matris matertera maior: cetera ut
 supra, ad extremum duntaxat pro abavia fratre
 *proposi-
 ta. Hos omnes quos à patruo
 maximo proposuimus, quidā his nominibus desi-
 gnāt: abpatruus, abavunculus, abavita, abma-
 tertera. Itaque & nos indifferenter hoc ponemus.
 Quos autem ego apello abpatruos, abavunculos,
 abavitas, abmaterteras, illi demonstrant me-
 fratris sororisque abnepotem. Patruus maioris fi-
 lius filiaque sunt proavi fratris filius filia, abavi
 abavia: per proavum, nepos neptis ex filio. Per-
 sone sub hoc erunt sexdecim enumeratione sic du-
 ctā, ut in quinto gradu, cū patruum maiorem de-
 monstravimus, fecimus, adiecto duntaxat filio fi-
 lia: quia filius patruus maioris totidem necesse est
 personas complectitur, quot patruus maior, id
 est octo. Totidemque ex filie persona computatis, is
 numerus efficietur: quem supra posuimus. Ami-
 ta maioris filius filia, hi sunt proavi sororis fi-
 lius filia, abavi abavia: per proavum nepos neptis
 ex fil

ex filia. Et hinc eadē ratione personas ennumerabimus totidem. Auunculi maioris filius filia, hi sunt proauia fratris filius filia: abauia abauia per proauiam nepos neptis ex filio. Eadem hic dinumeratio faciendā est, quae in patris maioris filio filia. Matertera maioris filius filia, hi sunt proauia sororis filius filia: abauia abauia per proauiam nepos neptis ex filio. Circa numerum personarum expositio est, ut supra. Hi omnes quos proposuimus a patris maioris filio, auo auia eius de cuius cognatione queritur, fratribusque, & sororibus eorum consobrini consobrinae sunt: at patri matrique eiusdem, fratribusque, & sororibus utriusque propior sobrinus. Patris magni nepos vel neptis, amita magna nepos vel neptis, auunculi magni nepos vel neptis, matertera magna nepos vel neptis, haec singula nomina continent personas sedecim. Nam cum patris magni (verbi gratia) persona quadrifaria intelligatur, nepotis bisfarius geminatur is numerus, nepote dicitur adnumerato, & quadruplicatur is, qui geminus erat, duplicatur etiam nepte coputata: & tantum vnus dinumerationem proponemus exempli gratia: Pater, auus, proauus, frater auī, qui est patruus magnus, filius eius, nepos eiusdem ex filio, itē neptis. Pater auus, proauia, frater auī, qui est patruus magnus, filius eius, nepos eiusdem ex filio, itē neptis. Pater auus, proauus, frater auī, qui est patruus magnus, filia eius, nepos eiusdem

ex se

ex filia, item neptis. Pater, avus, proavia, frater
 aut, qui est patruus magnus, filie eius, nepos eius-
 dem ex filia, item neptis. Totidem & eadem ra-
 tione exponuntur matris nomine anteposito: id
 est, ut aui materni fratris nepotes, & neptes com-
 putemus. Item in amita magna, id est aui sorore
 nepotes neptisq; enumerabimus. Idemq; in avun-
 culo magno, id est aui fratre. Eadem ratio est in
 matertera magna, id est, aui sorore. Ex quibus
 uniuersus numerus cõpletur sexaginta quatuor.
 Hi omnes proauo aut proauia eius, de cuius co-
 gnatione quaritur, pronepotes, & proneptes eius-
 dem aui auiue fratris sororisve nepotes neptes-
 ve, & contra horum avus auia, eidem patruus
 magnus amita magna: auunculus magnus, ma-
 tertera magna: horum autem pater, materve, fra-
 tresque & sorores virius eorũ eidem propiores so-
 brini, ipse huius sobrinus est, & inuicẽ huic illi sobri-
 ni. Patruus pronepos proneptis continent personas
 octonas, & viriusq; sexus fiunt sedecim sic: Pater,
 avus, patruus, filius patris, nepos eiusdem ex filio,
 pronepos eiusdem ex nepote filio nato, item pro-
 neptis. Pater, auia, patruus, filius patruus, nepos
 eiusdem ex filio, pronepos ex nepote filio nato,
 item proneptis. Pater, avus, patruus, filia patruus,
 nepos eiusdem ex filia, pronepos ex nepote filia
 nato, item proneptis. Pater, auia, patruus, filia pa-
 trui, nepos eius ex filia, pronepos ex nepote filio
 nato, item proneptis. Pater, avus, patruus, filius

patru, neptis eiusdem ex filio, pronepos ex nepte
 filio nata, item proneptis. Pater, auia, patruus, fi-
 lius patru, neptis eiusdem ex filio, pronepos ex
 nepte filio nata, item proneptis. Pater, auus, pa-
 truu, filia, patru, neptis eiusdem ex filia, prone-
 pos ex nepte, filia nata, ite proneptis. Pater, auia,
 patruus, filia patru, neptis eiusdem ex filio, prone-
 pos ex nepte filia nata, item proneptis. Amita
 pronepos, proneptis, totide personas eadi ratione
 Et hi continent, tantum pro patruo, amita sumpta.
 Auunculi pronepos, proneptis, pro patruo, item
 auunculo posito. Matertera pronepos, proneptis.
 Et hic ubi patruus positus est, matertera numerata,
 eundem numerum personaru inueniemus. Hi
 omnes eius de cuius cognatione quaeritur, conso-
 brinoru nepotes neptis, sunt. Patris sororisque
 abnepos abneptis, hi efficiunt personas. **XXI**. ut
 ex supra scriptis apparere potest. Trinepos trine-
 ptis, hi sunt filij filiaru, atnepos atneptis, nepotis
 neptis, abnepos abneptis, pronepotis proneptis,
 pronepos proneptis, abnepotis abneptis, ne-
 pos neptis, atnepotis atneptis, filij filia. Ha ap-
 pellationes demonstrat personas. **LXXIIII**. Nam
XXXII. trinepos complet, totidem trineptis. Ab-
 nepote enim numerus quadruplatus in se efficit
XXXII. ipso nepote duas significante, pronepote
 quatuor, abnepote octo, atnepote sexdecim. His
 accedunt trinepos trineptis, un ex atnepote: alte-
 ri, ex atnepte nati. Per singulos autem gradus
 ideo

ideo geminatio fit, quia maribus adiciuntur fa-
 mina, ex quibus proximus quisque progenitus
 est: & enumerabuntur sic: Filius, nepos, prone-
 pos, abnepos, atnepos, trinepos, item trinepis.
 Filia, nepos, ronepos, abnepos, atnepos, trinepos,
 item trinepis. Filius, nepis, pronepos, abnepos,
 atnepos trinepos ite trinepis. Filia, nepis, pro-
 nepos, abnepos atnepos trinepos, item trinepis.
 Filius, nepos pronepis, abnepos, atnepos, trin-
 nepos uē trinepis. Filia, nepos, pronepis, abnepos,
 atnepos, trinepos, ite trinepis. Filius, nepis, pro-
 nepis, abnepos, atnepos, trinepos, uē trinepis. Fi-
 lia, nepis, pronepis, abnepos, atnepos, trinepos,
 ite trinepis. Filius, nepos, pronepos, abnepos, at-
 nepis, trinepos, ite trinepis. Filia, nepos, prone-
 pos, abnepos, atnepis, trinepos, uē trinepis. Fi-
 lius, nepis, pronepos, abnepos, atnepis, trinepos,
 ite trinepis. Filia, nepis, pronepos, abnepos, at-
 nepis, trinepo, item trinepis. Filius, nepos, pro-
 nepis, abnepos, atnepis, trinepos, item trinepis.
 Filia, nepos, pronepis, abnepos, atnepis, trin-
 nepos, item trinepis. Filius, nepis, pronepis, abne-
 pos, atnepis, trinepos, item trinepis. Filia, ne-
 pis, pronepis, abnepos, atnepos, trinepos ite tri-
 nepis. Filius, nepos, pronepos, abnepis, atnepos,
 trinepos, item trinepis. Filia, nepos, pronepos,
 abnepis, atnepos, trinepos item trinepis. Filius
 nepis, pronepos, abnepis, atnepos, trinepos,
 item trinepis. Filia nepis, pronepos, abnepis,

magna, matertera magna: aui auieue propa-
 truis, proauunculus, proamita, promatertera: pa-
 tris matris, ab patruus abauunculus, abamita
 abmatertera. Funt persone atau fratris $\times \times \times \text{II}$.
 Nam $\times \times \text{VI}$. quas atauus explet, accedunt toti-
 dem propter fratris duplicem personam. Nam
 $\times \times \text{VI}$. fratres atau ex patre computantur, &
 $\times \times \text{VI}$. ex matre, similiter atau sorores $\times \times \times \text{II}$.
 fiuntq; LXIII . persone, & totidem atauia fra-
 tris, item sororis. Patruu maximi filius filia: hi
 sunt atau nepos neptis ex filio, abau fratris fi-
 lius filia Amita maxime filius filia. hi sunt: ata-
 u nepos neptis ex filia, abau sororis filius filia.
 Auunculi maximi filius filia: hi sunt atauia
 nepos neptis ex filio, abauie fratris filius filia.
 Matertera maxime filius filia: hi sunt atauia
 nepos neptis ex filia, abauie sororis filius filia.
 He omnes persone quas à patruu maximo filio
 enumerauimus, proauo proauiaq; eius, de cuius
 cognatione queritur, consobrini * consobriva
 sunt: auo auiaq; eiusdem propior, sobrinus sobri-
 na. Singule appellationes continent personas
 * $\times \times \text{VI}$. quia cum patruus maximus $\times \times \text{VI}$ effi-
 ciat filius eius eandem habet enumerati onem, so-
 tidem filia: & sic ex omnibus ijs, quas à patruu
 maximo filio comprehendimus, ductis per octo se-
 decies, fiunt CXXVII . Patruu maioris nepos
 personas continet $\times \times \text{VI}$. Est enim ab au abauie ue
 pronepos, & cum abauus octies numeretur, ne-

* propius
sobrinus.

* senas de
nas.

potes his oclies computati supradictum numerum
 efficiunt, totidemque patris maiori neptis auni
 culis item maioris nepos neptis eadem ratione
 personas complebant XXXII. Amica maioris ne-
 pos neptis eadem ratione: item matertera maio-
 ris nepos neptis. Et sic ex omnibus colliguntur
 CXXXIII. His personis auus avia eius, de cui-
 us cognatione queritur, propiores sobrini sunt:
 pater mater, sobrinus sobrina, is de cuius cogna-
 tione queritur, sobrino natus est, hic proximo no-
 mine definitur parenti suo sobrinus; ut Treba-
 tius ait, rationem quoque nominis hanc reddi-
 dit, quod ultimi gradus cognationum sobri-
 rum sunt. Itaque sobrini filius recte proximum
 nomen ab eo ipso, * cuius sobrini filius est, & di-
 cetur, & ideo eos, qui ex sobrinis nati sunt, inter
 se proximum nomen appellarent. hos enim nul-
 lum proprium habere nomen quo in se referen-
 tur. Patris magni, pronepos proneptis auni-
 culi magni, pronepos proneptis: amica magna,
 pronepos proneptis: matertera magna, pronepos
 proneptis: ex his omnibus CXXXIII. persona ef-
 ficiuntur, quia singulae appellationes XVI com-
 plent. Nam cum (exempli gratia) patris ma-
 gnus quadrifariam intelligatur, ad singulorum
 patrum magnorum personas quadruplicatus
 pronepos. Item proneptis tringinta duas personas
 reddent: totque quater numerata illam, quae pra-
 posita est summam efficiunt. eorum patres ma-
 tresque

* Huius so-
 brini filius
 dicitur.

trésque ei, de cuius cognatione queritur, sobrini
 sobrinaq; sunt: ipse vero eis de sobriño sobrina ve
 natus. Patruí, abnepos abnepcis: auunculi, abne
 pos abnepcis: amita, abnepos abnepcis: matertera,
 abnepos abnepcis: hac singula vocabula senas de
 nas continent personas, patruí enim (verbi gra
 tia) abnepos sic enumerabitur, vt bisariam pa
 truo accepto, quater pronepos, toties proneptis
 ducatur: & sic ad eorum filios veniatur sexdecies
 computandos: eadem ratione ad filias, item ad
 ceteros, & per hoc ex omnibus efficietur nume
 rus personarum CXXVII. Hisiunt et de cuius
 cognatione queritur, consobrinoꝝ pronepotes,
 proneptisq;e. His ille, de cuius cognatione qua
 ritur, patruí maximi, auunculi maximi, amita
 maxima, matertera maxima, filius filia: item
 proavi proavia consobrinas, & raris sororisq;e
 abnepos abnepcis: & hi personas continent
 CXXVIII. Trinepotis filius, item filia trineptis
 filius item filia, hi CXXXVIII sunt, quod cum
 trinepos trineptisq;e (vt supra demonstrat
 nimus) LXXIII impleant filij
 eorum eadem numeratione;
 totidemq; filia com
 putabun
 tur.

F I N I S

REGVLÆ TOTIVS
IVRIS CÆSAREI ET
PONTIFICII.

Et primò Institutionum Diui
Iustiniani Imperatoris
serenissimi.

LIBRI PRIMI.

- 1 **D**E IUSTITIA & IURE.
2 De iure naturali, gentium, &
3 civili.
4 De iure personarum.
5 De ingenuis.
6 De libertinis.
7 Quibus ex causis manumittere non licet.
8 De ijs qui sui vel alieni iuris sunt.
9 De patria potestate.
10 De nuptiis.
11 De adoptionibus.
12 Quibus modis ius patriæ potestatis soluitur.
13 De tutelis.
14 Qui testamento tutores dari possunt.
15 De legitima adgnatorum tutela.

De

- 16 De capitis diminutione
- 17 De legitima patronorum tutela.
- 18 De legitima parentum tutela.
- 19 De fideiuciarum tutela.
- 20 De Atiliano tutore, & eo qui ex lege Julia
& Titia datur.
- 21 De auctoritate tutorum.
- 22 Quibus modis tutela finitur.
- 23 De curatoribus.
- 24 De satisfactione tutorum & curatorum.
- 25 De excusationibus tutorum vel curatorum.
- 26 De suspectis tutoribus vel curatoribus.

LIBRI II. INSTITVT.

RUBRICAE.

- 1 **D**ererum diuisione, &c.
- 2 De rebus corporalibus & incorporalibus.
- 3 De seruitutibus rusticorum praediorum.
- 4 De usufructu.
- 5 De usu & habitatione.
- 6 De usucapionibus, & longi temporis praescriptionibus.
- 7 De donationibus.
- 8 Quibus alienare licet, vel non.
- 9 Per quas personas nobis acquiritur.
- 10 De testamentis ordinandis.
- 11 De militari testamento.
- 12 Quibus non est permittum facere testamentum.
- 13 De exheredatione liberorum.

- 14 De heredibus instituendis.
- 15 De vulgari substitutione.
- 16 De pupillari substitutione.
- 17 Quibus modis testamenta inferuntur.
- 18 De inoffensio testamento
- 19 De heredum qualitate & differentia.
- 20 De legatis.
- 21 De ademptione legatorum.
- 22 De lege Falcidia
- 23 De fideicommissariis hereditatibus: & ad senatusconsultum Trebellianum.
- 24 De singulari rebus per fideicommissum relictiis.
- 25 De codicillis

LIBRI III. INSTITVT.

RUBRICAE.

- I **D**E hereditatibus quae ab intestato deseruntur.
- 2 De legitima adgnatorum successione.
- 3 De senatusconsulto Tertulliano.
- 4 De senatusconsulto Orficiano.
- 5 De successione cognatorum.
- 6 De gradibus cognationum.
- 7 De seruilis cognatione.
- 8 De successione libertorum.
- 9 De assignatione libertorum.
- 10 De bonorum possessionibus.
- 11 De acquisitione per adrogationem.
- 12 De eo cui libertatis causa bona addicuntur.
- 13 De successioneibus sublatiis quae fiebant per bonorum

norum venditiones, & ex senatusconsulto
claudiano.

- 14 Te obligationibus.
- 15 Quibus modis re contrahitur obligatio.
- 16 De verborum obligationibus.
- 17 De duobus reis stipulandi & promittendi.
- 18 Te stipulatione seruorum.
- 19 De diuisione stipulationum.
- 20 De inutilibus stipulationibus.
- 21 De epidemiosibus.
- 22 De literarum obligatione.
- 23 De obligationibus ex consensu.
- 24 De emptione & venditione.
- 25 De locatione & conductione.
- 26 De societate.
- 27 De mandato.
- 28 Te obligationibus quae ex quasi contractibus
nascuntur.
- 29 Per quas personas nobis obligatio acquiritur.
- 30 Quibus modis tollitur obligatio.

LIBRI IIII. INSTITVTI.

RUBRICAE.

- 1 **D**E obligationibus quae ex delicto nascuntur.
- 2 De rei bonorum raptorum.
- 3 De lege Aquilia.
- 4 De iniuriis.
- 5 De obligationibus quae ex quasi delicto nascuntur.

De

- 6 De actionibus.
 7 Quod cum eo qui in aliena potestate est, negotium gestum esse dicitur.
 8 De noxalibus actionibus.
 9 Si quadrupes pauperiem fecisse dicatur.
 10 De ijs per quos agere possumus.
 11 De satisfactionibus.
 12 De perpetuis & temporalibus actionibus, & quae ad heredes & in heredes transeunt.
 13 De exceptionibus.
 14 De replicationibus.
 15 De interdictis.
 16 De poena temerè litigantium.
 17 De officio iudicis.
 18 De publicis iudicijs.

FINIS.

Codicis D. Iustiniani Imperatoris gloriosissimi
 Rubricæ.

LIBRI I. CODICIS.

- 1 **D**E nouo Codice faciendo.
 2 De Iustiniano Codice confirmando.
 3 De emendatione Codicis D. Iustiniani, & secunda eius editione.
 4 De summa trinitate & fide catholica: & ut nemo publicè de ea contendere audeat.
 5 De sacrosanctis ecclesijs, & de rebus, & priuilegijs earum

De

- 6 De episcopis & clericis, orphanotrophijs, & xenodochijs, & ptoctrophijs, & asceterijs, & monachis, & privilegijs eorum, & castrensi peculo, & de redimendis captiuis, & de nuptijs clericorū relictis seu permisis.
- 7 De episcopali audientia, & de diuersis capitulis que ad ius curamque & reuerentiam pertinent pontificalem.
- 8 De hereticis & Manichæis, &c.
- 9 Ne sanctum baptisma reiteretur.
- 10 De apostati.
- 11 Nemini licere signū saluatoris Christi humi, vel in silice, aut in marmore aut in sculpe-re, aut pingere.
- 12 De Iudeis, & caliculis.
- 13 Ne Christianum mancipium hereticus, vel Paganus, vel Iudeus habeat, vel possideat, vel circumcidat.
- 14 De Paganis, & sacrificijs, & templis eorum.
- 15 De ijs qui ad ecclesias confugiunt &c.
- 16 De ijs qui in ecclesijs manumittuntur.
- 17 De legibus & constitutionibus principum & edictis.
- 18 De mandatis principum.
- 19 De senatusconsultis.
- 20 De veteri iure enucleando &c.
- 21 De iuri & facti ignorantia.
- 22 De precibus Imperatori offerendis; de quibus rebus supplicare liceat, & ubi.

Quan

- 23 Quando libellus principi datus, litis contestationem faciat.
- 24 Ut lite pendente, vel post provocacionem, vel definitivam sententiam nuam liceat imperatori supplicare.
- 25 Si contra us vel utilitatem publicam, vel per mendacium fuerit aliquid postulatum vel impetratum.
- 26 De diversis rescriptis & pragmaticis sanctionibus
- 27 De statutis & imaginibus.
- 28 De iis qui ad statuas confugiunt.
- 29 De officio prefecti pretorio Orientis & Illyrici
- 30 De officio prefecti pretorio Africa, & de omni eiusdem dioecesis statu.
- 31 De officio prefecti urbis.
- 32 De officio magistri militum.
- 33 De officio questoris.
- 34 De officio magistri officiorum.
- 35 De officio comitis sacrarum largitionum.
- 36 De officio comitis rerum privatarum.
- 37 De officio comitis sacri palatii.
- 38 De officio proconsulis & legati.
- 39 De officio comitis sacri patrimonii.
- 40 De officio comitis Orientis.
- 41 De officio prefecti Augustalis.
- 42 De officio vicarii.
- 43 De officio rectoris.

- 44 De officio rectoris provincie.
 45 De officio prefecti vigilum.
 46 De officio civilium iudicum.
 47 De officio militarium iudicum.
 48 Nevei militaris comitibus vel tribunis laura presentur.
 49 De officio diversorum iudicum.
 50 Ut omnes iudices tam civiles quam militares post administrationem depositam per quinquaginta dies in civitatibus vel certis locis permaneant
 51 De officio eius qui vicem alicuius iudicis vel presidis obtinet
 52 De assessoribus & domesticis & cancellariis iudicum.
 53 De annonis & capitatione administrantium, & eorum assessorum.
 54 De contractibus iudicum, vel eorum qui sunt circa eos, & in hbedis donationibus in eos faciendis: & ne administrationis tempore proprias aedes adhibent sine sanctione pragmatica.
 55 De modo mulctarum que a iudicibus infliguntur.
 56 De defensoribus civitatum.
 57 De magistratibus municipalibus.
 58 De officio iudicis Alexandria.

- 1 **D** Edendo.
- 2 De in ius vocando.
- 3 De pactis.
- 4 De transactionibus.
- 5 De errore calculi.
- 6 De postulando.
- 7 De advocatis diversorum iudiciorum.
- 8 De advocatis diversorum iudicium.
- 9 De advocatis fisci.
- 10 De errore advocatorum, &c.
- 11 *Ve quis desint advocatis parrium, iudex suppleat.*
- 12 *Ex quibus causis infamia irrogatur.*
- 13 De procuratoribus.
- 14 *Ne liceat potentioribus patrocinii litigantibus prestare vel actionis in se transferre.*
- 15 *De ijs qui potentiorum nomine titulos praedys affigunt, vel eorum nomina vt in lite praetendant.*
- 16 *Vt nemo priuatus titulos praedys suis, vel alienis imponat, vel vel. regna suspendat.*
- 17 *Vt nemini liceat sine iudicis auctoritate signa rebus imponere, quas alius detinet.*
- 18 *Ne fiscus vel respublica procuratorem alicuius patrocinij causa in lite praestet.*
- 19 De negotijs gestis.
- 20 De ijs quae vt metusve causa gesta sunt.
- 21 De dolo malo.

- 22 De in integrum restitutione minoru xxxv ann.
 23 De filiofamilias minore.
 24 De fideiussoribus minorum.
 25 Si tutor vel curator interuenerit.
 26 Si in commune eademque causa in integrum
 restitutio postuletur.
 27 Si aduersus rem iudica restitutio postuletur.
 28 Si aduersus venditionem.
 29 Si aduersus venditionem pignoris.
 30 Si aduersus donationem.
 31 Si aduersus libertatem.
 32 Si aduersus transactione vel diuisionem mi-
 nor restitui velit.
 33 Si aduersus solutione à debito, vel à se facta
 34 Si aduersus dotem restitutio postuletur.
 35 Si aduersus delictu suu restitutio postuletur.
 36 Si aduersus usucapionem restit. postuletur.
 37 Si aduersus fiscum restitutio postuletur.
 38 Si aduersus creditorem restitutio postuletur.
 39 Si minor ab hereditate se abstinnerit
 40 Sive omissam hereditatem, vel bonorum pos-
 sessionem, vel aliud acquirat.
 41 In quibus causis restitutio in integrum non
 est necessaria
 42 Qui aduersus quos in integrum restitui non
 possint.
 43 Si minor se maiore dixerit, vel phatu fuerit.
 44 Si se paps in integrum restitutio postuletur.
 45 De ijs qui veniam etatis impetrauerunt.

- 46 Si maior factus ratum habuerit.
 47 Vbi & apud quem cognitio in integrum re-
 stitutionis agitanda sit.
 48 De reputationibus que fiunt in iudicio in in-
 tegrum restitutionis.
 49 Etiam per procuratorē causam in integrum
 restitutionis agi posse.
 50 In integrum restitutione postulata ne quid
 noui fiat.
 51 De restitutione militum, & eorum qui Re-
 publica causa absunt.
 52 De vxoribus militum, & eorum qui Respu-
 blica causa absunt.
 53 De temporibus in integrum restitutionis tam
 minorum & aliarū personarū que restitui
 possunt, quam etiam heredum eorum.
 54 Quibus ex causis maiores in integrum restitui
 possunt.
 55 De alienatione mutandi iudicii causa facta.
 56 De receptis arbitris.
 57 De satisfaciendo.
 58 De formulis, & impetratio acti sublati.
 59 De iuramento propter calumniam dando.

L I B R I I I.

- 1 **D**E iudiciis.
 2 De sporulis & sumptibus in diuersis iu-
 diciis faciendis, & de executoribus litium.
 3 De pedaneis iudiciis.
 4 Qui pro sua iurisdictione iudices dare darique
 possunt.

- 5 Ne quis in sua causa iudicet, vel ius sibi dicat
 6 Quis legitimam personam standi in iudicijs ha-
 beant vel non.
 7 Vt nemo inuitus agere vel accusare cogatur.
 8 De ordine iudiciorum.
 9 De litis contestatione.
 10 De plus petitionibus.
 11 De dilationibus.
 12 De feriis.
 13 De iurisdictione omnium iudicum: & de foro
 competenti.
 14 Quando imperator inter pupillos & viduas,
 vel miserabiles personas cognoscit, & ne
 exhibeantur.
 15 Vbi de criminibus agi oportet.
 16 Vbi de possessione agi oportet.
 17 Vbi fideicommissum peti oportet.
 18 Vbi conueniatur, qui certo loco dare promisit.
 19 Vbi in rem actio exerceri debeat.
 20 Vbi de hereditate agitur, vel vbi heredes scri-
 pti in possessionem meti postulare debeant.
 21 Vbi de ratiocinijs tam publicis, quam priua-
 tis agi oportet.
 22 Vbi causas status agi debeat.
 23 Vbi quis de curiali vel cohortali aliare con-
 ditione conueniatur.
 24 Vbi senatores vel clarissimi ciuilibus vel cri-
 minaliter conueniantur
 25 In quibus causis militantes fori prescriptione

- uti non possunt.
 26 Vbi cause fiscales, vel diuina domus hominumque eius agatur.
 27 Quando liceat vnicuique sine iudice se vindicare, & ob publicam deuotionem residere.
 28 De inofficioso testamento.
 29 De inofficiosis donationibus.
 30 De inofficiosis dotibus.
 31 De petitione hereditatis.
 32 De rei vindicatione.
 33 De usufructu & habitatione, & ministerio seruorum.
 34 De seruitutibus & aqua.
 35 De lege Aquilia.
 36 Familiae erascunda.
 37 Communi diuendo.
 38 Communia vtriusque iudicij tam familie erascunda, quam communi diuendo.
 39 Finum regundorum.
 40 De consortibus eiusdem licit.
 41 De noxalibus actionibus.
 42 Ad exhibendum.
 43 Dereligiosis, & sumptibus funerum, & alea lusu, & de aleatoribus.

LIBRI IIII.

- 1 **D**E rebus creditis, & inueiurando.
 2 Si certum petatur.
 3 De suffragio.
 4 De prohibita sequestratione pecunie.

- 5 De conditione indebiti.
- 6 De conditione ob causam datorum.
- 7 De conditione ob turpem causam.
- 8 De conditione furtiva.
- 9 De conditione ex lege, vel sine causa, vel iniusta causa.
- 10 De actionibus & obligationibus.
- 11 Ut actiones ab heredibus & contra heredes incipiant.
- 12 Ne vxor pro marito, vel maritus pro vxore, vel mater pro filio conueniantur.
- 13 Ne filius pro patre, vel pater pro filio emancipato, vel libertus pro patrono, vel seruus pro domino conueniatur.
- 14 An seruus ex suo facto post manumissionem teneatur.
- 15 Quando fiscus vel priuatus debitoris sui debitores exigere possit: vel debeat.
- 16 De hereditariis actionibus.
- 17 Ex delictis defunctorum in quantum heredes conueniantur.
- 18 De constituta pecunia.
- 19 De probationibus.
- 20 De testibus.
- 21 De fide instrumentorum, & amissione eorum, & apochis, & antapochis faciendis: & de iis qua sine scriptura fieri possunt.
- 22 Plus valere quod agitur, quam quod simulate concepitur.

- 23 De commodato.
 24 De pignoratitia actione.
 25 De institutoria & exercitoria actione.
 26 Quod cum eo qui in aliena potestate est ne-
 gotium gestum esse dicitur, vel de peculio,
 siue quod iussu, aut de in rem versa.
 27 Per quas personas nobis adquiritur.
 28 Ad senatusconsultum Macedonianum.
 29 Ad senatusconsultum Velleianum.
 30 De non numerata pecunia.
 31 De compensationibus.
 32 De usuris.
 33 De nautico fenore.
 34 Depositi vel contra.
 35 Mandati.
 36 Si seruus extero se emi mandauerit.
 37 Pro socio.
 38 De contrahenda emptione & venditione.
 39 De hereditate vel actione vendita.
 40 Quae res vendi non possunt, & qui vendere
 vel mercari vetantur.
 41 Quae res exportari non debent.
 42 De eunuchis.
 43 De patribus qui filios suos distraxerunt.
 44 De rescindenda venditione.
 45 Quando liceat ab emptione discedere.
 46 Si propter publicas pensitationes venditio
 fuerit celebrata.
 47 Sine censu vel reliquis fundis comparari non pos-
 De

- 48 De periculo & commodo rei vendite.
 49 De actionibus empti & venditi.
 50 Si quis alteri vel sibi sub alterius nomine, vel
 aliena pecunia emerit.
 51 De rebus alienis non alienandis: & de pro-
 hibita rerum alienatione vel hypotheca.
 52 De communium rerum alienatione.
 53 Rem alienam gerentibus non interdici rerum
 suarum alienationem.
 54 De pactis inter emptorem & venditorem
 compositis.
 55 Si seruus exportandus ueneat.
 56 Si mancipium ita ueneat ne prostituatur.
 57 Si mancipium ita fuerit alienatum ut manu-
 mittatur, vel contra.
 58 De edilitiis actionibus.
 59 De monopolis, & conuentu negotiatorum illi-
 cito, vel artificio ergo laborum, necnon bal-
 neatorem prohibitis & pactioibus illicitis.
 60 De mundanis & mercatoribus.
 61 De uectigalibus & commissis.
 62 Vectigalia noua institui non posse.
 63 De commercijs & mercatoribus.
 64 De rerum permutat. & prescriptis uerbis.
 65 De locato & conducto.
 66 De iure emphiteutico.

L I B R I V .

DE sponsalibus & arribus sponsalitijs, &
 proxeneticis.

- 2 Si rector provinciae, vel ad eum pertinentes sponsalitia dederint arrhas.
- 3 De donationibus ante nuptias, vel propter nuptias, & sponsalitiis.
- 4 De nuptiis.
- 5 De incestis & inutilibus nuptiis.
- 6 De interdicto matrimonio inter pupillam & tutorem, seu curatorem filiosque eorum.
- 7 Si quacunq[ue] predictis potestate, vel ad eum pertinentes ad suppositarum iurisdictionis sue aspiciere tentaverint nuptias.
- 8 Si nuptia ex rescripto petantur.
- 9 De secundis nuptiis.
- 10 Si secundo nupsit mulier, cui maritus usum fructum reliquit.
- 11 De dotis promissione, & nuda pollicitatione.
- 12 De iure dotali.
- 13 De rei uxoriae actione in exstipulatus actione transfusa, & de natura dotib[us] praedita.
- 14 De pact. conventis tam super dote quam super donatione propter nuptias, & paraphernis.
- 15 De dote cauta non numerata.
- 16 De donat. inter viri & uxore, & à parentibus in liberos factis, & de ratihabitione.
- 17 De repudiis, & iudicio de moribus sublato.
- 18 Solutio matrimonio quæa modò dos petatur.
- 19 Si dos constante matrimonio soluta fuerit.
- 20 Ne fideiussores vel mandatores doti dentur.
- 21 Rerum amotarum.

- 22 Ne pro dote mulieris bona quondam mariti
addicantur, id est, in solutum dentur.
- 23 De fundo dotali.
- 24 De mortio facto, apud quem liberi morari vel
educari debeant.
- 25 De alendis liberis à parentibus.
- 26 De concubinis.
- 27 De naturalibus liberis, & matribus eorum
& ex quibus causis iusti efficiantur.
- 28 De testamentaria tutela.
- 29 De confirmando tutore.
- 30 De legitima tutela.
- 31 Qui petant tutores vel curatores.
- 32 Vbi petantur tutores & curatores.
- 33 De tutoribus vel curatoribus illustrium vel
clarissimarum personarum.
- 34 Qui dare tutores vel curatores, & qui dari
possunt vel non.
- 35 Quando mulier officio tutelae fungi potest.
- 36 In quibus casibus tutorem vel curatorem ha-
benti tutor vel curator dari potest.
- 37 De administra. tutorum vel curatorum: & de
pecunia pupillari saneranda & deponenda.
- 38 De periculo tutorum & curatorum.
- 39 Quando ex facto tutoris vel curatoris mino-
res agere vel conveniri possunt.
- 40 Si ex pluribus tutoribus vel curatoribus, om-
nes vel unus agere pro minore, vel conue-
niri possint.

- 41 Ne tutor vel curator vestigal conducatur.
 42 De tutore vel curatore, qui non satis dedit.
 43 De suspectis tutoribus vel curatoribus.
 44 De in litem dando tutore vel curatore.
 45 De eo, qui pro tutore, vel curatore negotia
 gessit.
 46 Si mater indemnitatem promiserit.
 47 Si tutor contra matris voluntatem datus sit.
 48 Ut cause post pubertatem adsit tutor.
 49 Vbi pupilli educari debeant.
 50 De alimentis pupillo praestandis.
 51 Arbitrium tutela.
 52 De diuidenda tutela: & pro qua parte quis-
 que tutor conueniatur.
 53 De in litem iurando.
 54 De heredibus tutorum vel curatorum.
 55 Si tutor vel curator non gesserit.
 56 De usuris pupillaribus
 57 De fideiussoribus tutorum vel curatorum.
 58 De contrario iudicio tutela
 59 De autoritate praestanda.
 60 Quando tutores vel curatores esse desinant.
 61 De actore a tutore, & curatore, dando.
 62 De excusationibus tutorum, & curatorum &
 temporibus eorum
 63 Si tutor vel curator falsis allegationibus ex-
 cusatus sit
 64 Si tutor vel curator Reip. causa abfuerit.
 65 De excusationibus veteranorum.

Qui

- 66 Qui numero liberum se excusant.
 67 Qui morbo se excusant.
 68 Qui etate se excusant.
 69 Qui numero tutelatum.
 70 De curatore furiosi, & prodigi.
 71 De predijs, & alijs rebus minorum sine decreto non alienandis sine obligandis.
 72 Quando decreto opus non est.
 73 Si quis ignorans rem minoris esse, sine decreto comparauerit.
 74 Si maior factus alienationem factam sine decreto, ratam habuerit.
 75 De magistratibus conueniendis.

LIBRI VI.

- 1 **D**E seruis fugitiuis, & libertis, mancipiisque ciuitatum artific &c.
 2 De furtis, & seruo corrupto.
 3 De operis libertorum.
 4 De bonis libertorum, & iure patronatus.
 5 Si in fraudem patroni à libertis alienatio sit facta.
 6 De obsequijs patrono prestandis.
 7 De libertis, & eorum liberis.
 8 De iure aureorum annulorum, & de natalibus restituendis.
 9 Qui admitti ad bonorum possessionem possunt, & intra quod tempus.
 10 Quando non petitiu partes petitiuis accrescant.
 11 De bonorum possessione secundum tabulas.

De

R V B R I C A E

- 12 De bonorum possessione contra tabulas, quam
prator liberis pollicetur.
- 13 De bonorū possessione contra tabulas liberis,
qua patronis liberisque eorum datur.
- 14 Vnde liberi.
- 15 Vnde legitimi & vnde cognati.
- 16 De successorio edicto.
- 17 De Carboniano edicto.
- 18 Vnde vir & vxor.
- 19 De repudianda bonorum possessione.
- 20 De collationibus.
- 21 De testamento militis.
- 22 Qui testamenta facere possunt, vel non.
- 23 De testamentis, & quemadmodum testamen-
ta ordinentur.
- 24 De heredibus instituendis, & qua persona
institui non possunt.
- 25 De institutionibus, & substitutionibus, &
restitutionibus sub conditione factis.
- 26 De impuberum, & aliis substitutionibus.
- 27 De necessariis seruis heredibus instituendis
vel substituendis.
- 28 De liberis prateritis vel exheredatis.
- 29 De posthumis heredibus instituendis, vel ex-
heredandis, vel prateritis.
- 30 De iure deliberandi, & adenda vel adqui-
renda hereditate.
- 31 De repudianda, & abstinenda hereditate.
- 32 Quemadmodū testamenta aperiantur, descri-
buntur,

bantur, & inspiciantur.

- 33 De edicto diui Hadriani tol. & quemadmodum scriptus heres in possessione mittatur.
- 34 Si quis aliquē testari plibuerit, vel coegerit.
- 35 De ijs quibus ut indignis auferuntur hereditates & ad senatuscons. Syllanianum.
- 36 De codicillis.
- 37 De legatis.
- 38 De verborum, & rerum significatione.
- 39 Si omissa sit causa testamenti.
- 40 De indicta iuduitate, & lege Iulia Miscella tollenda.
- 41 De iis qua pœna. nomine in testamento vel codicillis relinquuntur.
- 42 De fideicommissis.
- 43 Communia de legatis, & fideicommissis, & de in rem missione tollenda.
- 44 De falsa causa adiecta legato, & fideicom.
- 45 De iis qui sub modo legati seu fideicommissi relinquuntur.
- 46 De conditionibus insertis tam legatis, quam fideicommissis, & libertatibus.
- 47 De usuris, & fructibus legatarum, & fideicommissorum.
- 48 Ad senatusconsultum Trebellianum, & de incertis personis.
- 49 Ad legem Falcidiam.
- 50 De caducis tollendis.
- 51 De iis, qui ante apertas tabulas hereditatem transm

transmittunt.

- 52 Quando dies legati vel fideicommissi cedat.
 53 *Ve* in possessionem legatorum vel fideicommissorum seruandorum causa mittatur, & quando satis dari debeat.
 54 *De* suis, & legitimis liberis, & ex si in nepotibus ab intestato venientibus.
 55 *Ad* senatusconsultum Tertullianum.
 56 *Ad* senatusconsultum Orficianum.
 57 *De* legitimis heredibus.
 58 *Communia* de successione.
 59 *De* bonis maternis: & materni generis.
 60 *De* bonis, quae liberis in potestate patris constitutis, ex matrimonio, vel aliter adquisuntur: & eorum administratione.
 61 *De* hereditatibus decurionum, &c.

L I B R I V I I.

- 1 **D**e vindicta libertate, & apud consilium manumissione.
 2 *De* testamentaria manumissione.
 3 *De* lege Fufia Caninia tollenda.
 4 *De* fideicommissariis libertatibus.
 5 *De* dediticia libertate tollenda.
 6 *De* latina libertate tollenda: & per certos modos in ciuitatem Romanam transfusa.
 7 *De* communis seruo manumisso.
 8 *De* seruo pignori dato manumisso.
 9 *De* seruis Reipub manumittendis.
 10 *De* iis qui à non dominis manumissi sunt.

Quo

- 11 Qui manumittere non possunt: & ne in fraudem creditorum manumittantur.
- 12 Qui non possunt ad libertatem peruenire.
- 13 Quibus ex causis serui pro premio libertatem accipiunt.
- 14 De ingenuis manumissis.
- 15 Communia de manumissionibus.
- 16 De liberali causa.
- 17 De assertione tollenda.
- 18 Quibus ad libertatem proclamare non licet: & de rebus eorum, qui ad libertatem proclamare non prohibentur.
- 19 De ordine cognitionum.
- 20 De collusione detegenda.
- 21 De de statu defunctorum post quinquennium queratur.
- 22 De longi temporis prescriptione, que pro libertate non aduersus libertatem opponitur.
- 23 De peculio eius, qui libertatem meruit.
- 24 De senatusconsulto Claudiano tollendo.
- 25 De nudo iure Quiritium tollendo.
- 26 De usucapione pro emptore, vel transactione.
- 27 De usucapione pro donato.
- 28 De usucapione pro dote.
- 29 De usucapione pro herede.
- 30 Communia de usucapionibus.
- 31 De usucapione transformanda, & sublata differentia rerum mancipi, & nec mancipi.
- 32 De acquirenda, & retinenda possessione.

De

- 33 De prescriptione longi temporis, decem vel viginti annorum.
- 34 In quibus causis cessat longi temporis prescriptio.
- 35 Quibus non obiicitur longi temporis prescriptio.
- 36 Si aduersus creditorem.
- 37 De quadriennij prescriptione.
- 38 Ne rei dominica vel templorum vendicatio longi temporis exceptione summonetur.
- 39 De prescriptione triginta, vel quadraginta annorum.
- 40 De annali exceptione Italici contractus tollenda, & de diuersis temporibus, exceptionibus, & de prescriptionibus, & interruptionibus earum.
- 41 De alluionibus, & paludibus, & pascuis ad alium statum translatis.
- 42 De sententijs praefectorum praetorio.
- 43 Quomodo, & quando iudex sententiam proferre debeat praesentibus partibus, vel vna parte absente.
- 44 De sententijs ex breuiculo recitandis.
- 45 De sententijs, & interlocutionibus omnium iudicum.
- 46 De sententijs, quae sine certa quantitate profertur.
- 47 De sententijs, quae pro eo quod interest profertur.

- 48 Si à non competenti iudice iudicatum fuerit.
 49 De puna iudicis, qui malè iudicauit, vel eius
 qui iudicem vel aduersarium corrumpere
 curauit
 50 Sententiam rescindi non posse.
 51 De fructibus, & litium expensis.
 52 Dere iudicata.
 53 De exceptione rei iudicata.
 54 De suris rei iudicate.
 55 Si plures vna sententia condemnati sunt.
 56 Quibus res iudicata non nocet.
 57 Cominationes epistolas programata, subscri-
 ptiones, auctoritatè rei iudicate nõ habere.
 58 Si ex falsis instrumentis vel testimonijs iu-
 dicatum erit.
 59 De confessis
 60 Res inter alios acta, vel iudicata, alijs non
 nocet.
 61 Dere ationibus.
 62 De appellationibus, & consultationibus.
 63 De temporibus, & reparationibus appellation-
 num seu consultationum.
 64 Quando provocare non est necesse
 65 Quorum appellationes non recipiantur.
 66 Si pendente appellatione mors interuenerit.
 67 De ijs, qui propter metum iudicis non appel-
 lauerunt.
 68 Si vnus ex pluribus appellauerit.
 69 Si de momentanea possessione fuerit appellatũ

L

- 70 Ne liceat in vna eademq; causa tertio prouocare, vel post duas sententias iudicis, quas definitio praefecti, roborauerit, eas retractare.
- 71 Qui bonis cadere possunt.
- 72 De bonis auctoritate iudicum possidendis, seu venundandis, & de separationibus bonorum.
- 73 De privilegio fisci.
- 74 De privilegio dotis.
- 75 De reuocandis ijs, quae in fraudem creditorum alienata sunt.

LIBRI VIII.

- 1 **D**E interdictis.
- 2 Quorum bonorum.
- 3 Quorum legatorum.
- 4 Vnde vi.
- 5 Si per vim vel alio modo absentis possessio turbata sit.
- 6 Vti possidetis.
- 7 De tabulis exhibendis.
- 8 De liberis exhibendis seu deducendis: & de libero homine exhibendo.
- 9 De precario, & Saluiano interdicto.
- 10 De aedificijs priuatis.
- 11 De operis noui nunciacione.
- 12 De operib. publicis.
- 13 De ratiocinijs operum publicorum, & de partibus cuius ratiuum.
- 14 De pignoribus & hypothecis.
- 15 In quibus casibus pignus vel hypothecca tacita contrahitur.

contrahatur.

- 16 Si aliena res pignori data sit
 17 Quae res pignori obligari possunt, vel non: & qualiter pignus contrahatur.
 18 Qui potiores in pignore habeantur.
 19 De iis qui in prioris creditoris locum succedunt.
 20 Si antiquior creditor pignus vendiderit
 21 Si communis res pignori data sit.
 22 De pretorio pignore: & ut etiam in actionibus debitorum missio pretorij pignoris procedat.
 23 Si in causa iudicati pignus captum sit.
 24 Si pignus pignori datum sit.
 25 De partu pignoris, & omni causa.
 26 De remissione pignoris.
 27 Etiam ob chirographariam pecuniam pignus teneri posse.
 28 De districtione pignorum.
 29 Debitorem venditionem pignoris impedire non posse.
 30 Si vendito pignore agatur.
 31 De lutione pignoris.
 32 Si unus ex pluribus heredibus creditoris, vel debitoris, partem suam debiti soluerit vel acceperit.
 33 Si pignoris conventionem numeratio pecuniae sequuta non sit.
 34 De iure dominij impetrando.
 35 De pactis pignorum, & commissoria lege in pignoribus rescindenda.

- 36 De exceptionibus, & praescriptionibus.
 37 De litigiosis.
 38 De contrahenda & committenda stipulatione.
 39 De inutilibus stipulationibus.
 40 De duobus reus stipulandi & promittendi.
 41 De fideiussoribus & mandatoribus.
 42 De novationibus & delegationibus.
 43 De solutionibus & liberationibus.
 44 De acceptationibus.
 45 De evictionibus.
 46 Creditorem evictionem pignoris non debere.
 47 De patris potestate.
 48 De adoptionibus.
 50 De ingratulis liberis.
 51 De postliminio reuersis, & de redemptis ab
 hostibus.
 52 De infantibus expositis, liberis & seruis: &
 de ijs, qui sanguinolentos nutriendos acce-
 perunt.
 53 Quae sit longa consuetudo.
 54 De donationibus.
 55 De donationibus quae sub modo vel conditio-
 ne, vel ex certo tempore conficiuntur.
 56 De reuocandis donationibus.
 57 De donationibus causa mortis.
 58 De infirmandis penis celibatus & orbitatis,
 & decimarum sublati.
 59 De iure libertorum.

LIBRI IX.

- 1 **Q**ui accusare non possunt.
- 2 De accusationibus & inscriptionibus.
- 3 De exhibendis & transmittendis reis.
- 4 De custodia reorum.
- 5 De priuatis carceribus inhibendis.
- 6 Si reus vel accusator mortuus fuerit.
- 7 Si quis imperatori maledixerit.
- 8 Ad legem Iuliam maiestatis.
- 9 Ad legem Iuliam de adulterijs & stupro.
- 10 Si quis eam cuius tutor fuerit, corruperit.
- 11 De mulieribus que seruis proprijs se coniunxerunt.
- 12 Ad legem Iulia de vi publica, siue priuata.
- 13 De rapto virginum, seu viduaru, necnon san-
ctimonialium.
- 14 De emendatione seruorum.
- 15 De emendatione propinquorum.
- 16 Ad legem Corneliam de ficarijs.
- 17 De ijs qui parentes vel liberos occiderunt.
- 18 De maleficis & mathematicis, & ceteris si-
milibus.
- 19 De sepulchro violato.
- 20 Ad legem Flautiam de plagiarijs.
- 21 Ad legem Visceliam.
- 22 Ad legem Corneliam de falsis.
- 23 De ijs qui sibi ascribunt in testamento.
- 24 De falsa moneta.
- 25 De mutatione nominis.

- 26 Ad legem Iuliam de ambitu.
 27 Ad legem Iuliam repetundarum.
 28 De crimine peculatus.
 29 De crimine sacrilegij.
 30 De seditiosis, & ijs qui plebem audent contra
 Rempublicam colligere.
 31 Quando civilis actio præiudicet criminali, &
 an vtraque ab eodem exerceri possit.
 32 De crimine expilatae hereditatis.
 33 De vi bonorum raptorum.
 34 De crimine stellationatus.
 35 De iniurijs.
 36 De famosis libellis.
 37 De abigeis.
 38 De Nili aggeribus non rumpendis.
 39 De ijs qui latrones, vel alijs criminibus reos
 occultauerunt.
 40 Derequirendis reis.
 41 De questionibus.
 42 De abolitionibus.
 43 De generali abolitione.
 44 Vti intra certum tempus criminalis questio
 terminetur.
 45 Ad senatusconsultum Turpillianum.
 46 De calumniatoribus.
 47 De penis.
 48 Ne sine iussu principis certis iudicibus liceat
 confiscare.
 49 De bonis proscriptorum, seu damnatorum. De

50 De bonis eorū qui mortem sibi consciverunt.

51 De sententiam passis & restituin.

Trium posterioram librorum Codicis Rubricæ.

LIBRI X.

- 1 De iure fisci.
- 2 De conveniendis fisci debitoribus.
- 3 De fide instrumentorum, & de iure haste fiscalis, & de addictionibus.
- 4 De venditione rerum fiscalium communium cum privatis.
- 5 Ne fiscus rem quam vendidit emicat.
- 6 De ijs qui ex publicis rationibus mutuum acceperunt pecuniam.
- 7 Penæ fiscalibus creditores præferri.
- 8 De fiscalibus usuris.
- 9 De sententijs adversus fisci latæ retractatis.
- 10 De bonis vacantibus, & de incorporatione.
- 11 De delatoribus.
- 12 De petitionibus bonorum sublati.
- 13 De ijs, qui se deserunt.
- 14 Si liberalitatis imperialis socius sine herede decesserit.
- 15 De thesauris.
- 16 De annonijs & tributis.
- 17 De indictionibus.
- 18 De superindicto.

- 19 De exactoribus tributorum.
 20 De superexactoribus.
 21 De capiendis & distrahendis pignoribus tributorum causa.
 22 De apochis publicis, & descriptionibus curialium, & de distributionibus civilibus.
 23 De canone largitionalium titularum.
 24 Ne opere à collatoribus exigantur.
 25 De immunitate nemini concedenda.
 26 De conditis in publicis horreis
 27 Ut nemini liceat in emptione specierum se excusare, & de munere sitocomia.
 28 De collatione donatorum vel reuolutorum, aut translatorum, seu adaratorum.
 29 De collatione aris
 30 De discussoribus.
 31 De decurionibus & filiis eorum: & qui decuriones habeantur: & quibus modis à fortuna curia liberentur.
 32 Si feruus aut libertus ad decurionatum aspirauerit.
 33 De praedijs decurionum sine decreto non alienandis.
 34 Quando & quibus quarta pars ex bonis decurionum debetur, & de bono distributionis eorum.
 35 De imponenda lucratiua descriptione.
 36 De prabendo salario
 37 Si curialis relicta ciuitate rus habitare maluerit.

De

- 38 De municipibus & originarijs.
 39 De incolis: & ubi quis domicilium habere videtur, & de ijs qui studiorum causa in alia ciuitate degunt
 40 De muneribus & honoribus non continuandis inter patrem & filium, & de interuallis.
 41 De muneribus patrimoniorum.
 42 Quemadmodum ciuilia munera indicuntur.
 43 De ijs qui sponte munera publica subeunt.
 44 De ijs qui a principe vacatione acceperunt.
 45 De vacatione muneris publici
 46 De decretis decurionum super immunitatem quibusdam concedenda.
 47 De excusationibus munerum.
 48 De quibus muneribus vel praestationibus nemini liceat se excusare.
 49 Qui aetate vel professione se excusant.
 50 Qui morbo se excusant.
 51 De ijs qui numero liberorum vel paupertate excusationem meruerunt.
 52 De professoribus & medicis.
 53 De athletis
 54 De ijs qui non impletis stipendijs sacramento soluti sunt
 55 Quibus muneribus excusantur ij, qui post impletam militiam vel aduocatione per provincias suis commodis vacantes commorantur, & de privilegijs eorum, & de conditoribus relictorum fisci.

- 56 De libertinis.
 57 De infamibus.
 58 De reis postulatis.
 59 De ijs qui in exilium dati, vel ab ordine moti
 60 De filijs familias, & quemadmo- (Sunt.
 dum pro his pater teneatur.
 61 De periculo successorum parentis.
 62 De mulieribus, & in quo loco munera sexui
 congruentia, vel honores agnoscant.
 63 De legationibus.
 64 De excusationibus artificum.
 65 De potioribus ad munera non nominandis.
 66 Si propter inimicitias creatio facta sit.
 67 De sumptuum recuperatione.
 68 Si post creationem quis decesserit.
 69 De tabellarijs, scribis, logographis, & censua-
 libus.
 70 De susceptoribus propositis, & arcarijs.
 71 De ponderatoribus, & auri illatione.
 72 De auri publici persecutoribus
 73 De ijs, que ex publica collatione illata sunt
 non usurpandis.
 74 De auro coronario,
 75 De irenarchis.
 76 De argenti pretio quod thesauris inferitur.

LIBRI XI.

- I **D**E nauicularijs seu naucleris publicas
 species transportantibus: & detol-
 lenda iustitrali auri collatione.

De

- 2 De praedijs & omnibus rebus nauiculariorum.
- 3 De nauibus non excusandis.
- 4 Ne quid oneri publico imponatur.
- 5 De naufragijs.
- 6 De metallarijs & metallis, & procuratoribus metallorum.
- 7 De murilegulis & gyneciariis, & procuratoribus gynacij: & de monetariis, & de bafagiariis.
- 8 De vestibus holobaris & auratis, & de intinctione sacri muricis.
- 9 De fabricensibus.
- 10 De veteris numismatis potestate.
- 11 Nulli licere in frenis & equestribus sellis, & baltheis margaritas, & smaragdos, & hyacinthos aptare: & de artifi. palatinis.
- 12 De classicis.
- 13 De curialibus vrbis Rome.
- 14 De priuilegijs corporatorum vrbis Rome.
- 15 De pistoribus.
- 16 De suariis & susceptoribus vini, & ceteris corporatis.
- 17 De collegiatis, & chartopratis, & nummulariis.
- 18 De studiis liberalibus vrbis Rome, & Constantinopolitana.
- 19 De honoratorum vehiculis.
- 20 De priuilegijs vrbis Constantinopolitana.
- 21 De metropoli Beryto.

De

- 22 De canone frumentario vrbis Romæ.
 23 De frumento vrbis Constantinopolitana.
 24 De ammonis civilibus.
 25 De mendicantibus validis.
 26 De nautis Tyberinis.
 27 De frumento Alexandrino.
 28 De Alexandria primatibus.
 29 De iure Reipublicæ.
 30 De administratione rerum publicarum.
 31 De vendendis rebus ciuitatis.
 32 De debitoribus ciuitatum.
 33 De periculo nominatorum.
 34 De periculo eorum qui pro magistratibus interuenerunt.
 35 Quo quæque ordine conueniatur.
 36 Ne quis liber iniustus actum Reipublicæ gerere cogatur.
 37 Sumptus iniuncti muneris ad omnes collegas pertinere.
 38 De ijs qui ex officio quod administrauerunt conueniuntur.
 39 De solutionibus & liberationibus debitorum ciuitatis.
 40 Te spectaculis scenicis, & lenonibus.
 41 De expensis ludorum.
 42 De aquaductibus.
 43 De gladiatoribus.
 44 De renatione ferarum.
 45 De matuma.

- 46 *Ut armorū vsus in scio principe interdict. sic.*
 47 *De agricolis & censibus & colonis.*
 48 *De capitacione ciuium censibus eximenda.*
 49 *In quibus causis coloni censui dominos accusare possunt.*
 50 *De colonis Palestinis.*
 51 *De colonis Thraensibus.*
 52 *De colonis Illyricanis.*
 53 *Ut nemo ad suum patrociniū suscipiat rusticanos vel vicos eorum.*
 54 *Ne rustici ad vllum obsequiū deuocentur.*
 55 *Non licere habitatoribus metropolitana loca sua ad extraneum transferre.*
 56 *Ut nullus ex vicarijs pro alienis vicariorum debitis teneatur.*
 57 *De censibus & censitoribus & perequatoribus & inspectoribus.*
 58 *De omni agro deserto, & quando steriles fertilibus imponuntur.*
 59 *De fundis limitrophis, & terris, & paludibus, & pascuis limitaneis, & castellarum.*
 60 *De pascuis publicis & priuatis.*
 61 *De fundis patrimonialibus, & saltuensibus, & emphyteuticis, & eorū conductoribus.*
 62 *De mancipijs, & colonis patrimonialium, & saltuensium, & emphyteuticorū fundorum.*
 63 *De fugitiuis colonis patrimonialibus saltuensibus, & emphyteuticis.*
 64 *De collatione fundorum patrimonialium & emphy*

emphyteuticiorum.

- 65 De fundis rei privatae, & saltibus diuina domus
- 66 De fundis & saltibus rei dominice
- 67 De agricolis & mancipijs dominicis, & fiscalibus publica rei: vel privatae.
- 68 De praedijs ramiacis, & de ijs qui ex colonis dominicis, alijsque liberae conditionis procreantur.
- 69 De diuersis praedijs urbanis & rusticis templorum & ciuitatum, & omni reditu civili.
- 70 De locatione praedioru ciuiliu, vel fiscalium, siue temploru, siue rei privatae vel dominice.
- 71 De conductibus & procuratoribus, siue exactoribus praediorum fiscalium & domus Augustae.
- 72 Quibus ad conductiorem praediorum fiscalium accedere non licet.
- 73 De collatione fundoru fiscalium, vel rei privatae, vel dominicae, vel ciuitatis, vel templi.
- 74 De priuilegijs domus Augustae, vel rei privatae, vel quaru collationi excusatione habet.
- 75 De grege Dominico.
- 76 De palatijs & domibus dominicis.
- 77 De cupressis ex luco Daphnes, vel Partheidis per Aegyptum non excidendis, vel vendendis.

LIBRI XII.

- 1 **D**E dignitatibus.
- 2 De praetoribus & honore praeturae, & colla

collatione, & gleba, & clauis, & folii, & septem solidorum functione sublata.

- 3 De consulibus, & non spargendis ab his pecunijs: & de prefectis & magistratibus militum & patricijs.
- 4 De prefectis Pretorio siue urbis, & magistris militum in dignitatibus exaequandis.
- 5 De prepositis sacri cubiculi, & de omnibus cubicularijs, & priuilegijs eorum.
- 6 De questoribus & magistris officiorum & comitibus sacrarum largitionum, & rei privatae.
- 7 De primicerio, & secundicerio, & notarijs.
- 8 Ut dignitatum ordo seruetur.
- 9 De magistris sacrorum scriniorum.
- 10 De comitibus consistorianis.
- 11 De comitibus, & tribunis scholarium.
- 12 De comitibus rei militaris.
- 13 De comitibus & archiatris sacri palatii.
- 14 De comitibus qui prouincias regunt.
- 15 De professoribus qui in urbe Constantinopolitana docentes, ex lege comitum habere meruerunt.
- 16 De silentarijs & decurionibus.
- 17 De domesticis & protectoribus.
- 18 De prepositis laborum.
- 19 De proximis sacrorum scriniorum ceterisque qui in sacris scrinijs militant.
- 20 De agentibus in rebus.
- 21 De prepositis agentium in rebus.

De

- 22 De principibus agentium in rebus
 23 De curiosis & stationarijs.
 24 De palatinis sacrarum largitionū & rerum
 primatarum.
 25 De stratoribus.
 26 De castrensijs & ministerianis.
 27 De decanū.
 28 De mensoribus.
 29 De priuilegijs eorum, qui in sacro palatio mi-
 litant.
 30 De priuilegijs scholarium.
 31 De castrensi omnium palatinorum peculio.
 32 De equestri dignitate.
 33 De perfectissimatus dignitate.
 34 Qui militare possunt, vel non, & de seruis ad
 militie dignitatē aspirantibus: & ut nemo
 duplici militia vel dignitate simul utatur.
 35 Negotiatores ne militent.
 36 De re militari.
 37 De castrensi peculio militum & prefecti an-
 none.
 38 De erogatione militaris annonae
 39 De excoctione & translatione milit. annonae.
 40 De militari veste
 41 De metatis & epidemeticis
 42 De salgamo hospitibus praestando.
 43 De com meatu.
 44 De tyronibus.
 45 De litorum & itinerum custodia.

De

- 46 De desertoribus & occultatoribus.
 47 De veteranis.
 48 De filijs officialium militarium qui in bello moriuntur.
 49 De oblatione votorum.
 50 De numerarijs & actuarijs, & chartularijs, & adiutoribus siue sermiarijs, & exceptoribus, sedis excelsae, ceterorumque iudicum tam militarium, quam civilium.
 51 De cursu publico, & angarijs, & paragarijs.
 52 De tractatorijs, & status.
 53 De apparitoribus praefectorum pratorio, & privilegijs eorum.
 54 De apparitoribus praefecti urbis.
 55 De apparitoribus magistrorum militum, & privilegijs eorum.
 56 De apparitoribus proconsulis & legati.
 57 De apparitoribus comitis Orientis.
 58 De cohortalibus & principibus cornicularijs ac primipularijs.
 59 De apparitoribus praefecti annonae.
 60 De diversis officijs & apparitoribus iudicum & approbatorijs eorum.
 61 De exceptoribus & exactoribus.
 62 De lucris advocatorum, & concussionem officiorum seu apparitorum.
 63 De primipilo.
 64 Publicae latitiae, vel consulum nuntiatores, vel insinuatores constitutionum, & aliarum sacra-

rum vel iudicialium literarum, ex descriptione,
vel ab inuitis ne quid accipiant immodicum.

Rubricæ Feudorum.

LIBRI

- 1 **Q**uod visendum dare possunt & qui non: & qualiter acquiratur & retineatur.
- 2 De feudo guardie & castaldie.
- 3 Qui successores feudum dare teneantur.
- 4 Si de investitura feudi controversio fuerit.
- 5 Quibus modis feudum amittatur.
- 6 Episcopum, vel abbatem, vel abbatissam, vel dominum plebis, feudum dare non posse.
- 7 De natura feudi.
- 8 De successione feudi.
- 9 Qui successores teneantur.
- 10 De conventionibus inter dominum & fidem de investitura feudi.
- 11 De pignori dato feudo quid iuris sit.
- 12 De contentione inter me, & dominum de portione feudi fratris mei defuncti.
- 13 De alienatione feudi.
- 14 De feudo marchie vel ducatus, vel comitatus.
- 15 An maritus succedat uxori in beneficio.
- 16 De feudis datis minus valua foribus quid iuris sit.
- 17 Quibus modis feudum amittebatur.
- 18 Apud quem vel quos controversia feudi definiatur.

Can.

- 19 Constitutiones feudales domini Lotharij Imperatoris, quas ante ianuam beati Petri in ciuitate Romana condidit, obseruandas.
- 20 De beneficio fratris, & qualiter frater in beneficio fratris succedit.
- 21 De feudo sine culpa non amittendo.
- 22 Quo tempore miles inuestituram petere debeat.
- 23 De contentione inter dominum & vasallum.
- 24 Quemadmodum feudum ad filiam pertineat.
- 25 Quibus modis feudum constitui potest.
- 26 Si de inuestitura inter dominum & vasallum lis oriatur.
- 27 De feudo dato in vicem legis commissoriae reprobando.
- 28 De vsu Mediolanensium secundum quosdam.

LIBRI II.

- 1 **D**E feudi cognitione.
- 2 Quid sit inuestitura feudi.
- 3 Per quos fiat inuestitura, & per quos recipiatur.
- 4 Quid precedere debeat, an inuestitura, vel fidelitas.
- 5 Qualiter iurare debeat vasallus domino fidelitatem.
- 6 De forma fidelitatis.
- 7 De noua forma fidelitatis.
- 8 De inuestitura de re aliena facta.
- 9 Qualiter olim poterat feudum alienari.
- 10 Quis dicatur dux, marchio, comes, vel capitaneus, vel ualuafor.

- 11 De successione fratrum vel de gradibus succedentium in feudum
 12 De fratribus de nouo beneficio inuestitis.
 13 De inuestit. qua Titius accipit à Sempronio.
 14 De vasallo decropite etatis, qui feudum refutauit, vt filij inuestirentur.
 15 De inuestitura in maritum facta.
 16 De cotrouersia feudi apud pares terminata.
 17 De eo qui sibi vel heredibus suis masculis, & feminis inuestituram recepit.
 18 De duobus fratribus à capitaneo inuestitis.
 19 An remoueri debeant testes qui pares esse desierunt.
 20 De cotrouersia inter episcopum & vasallum.
 21 De vasallo milite qui arma bellica deposuit.
 22 De vasallo milite qui contumax est.
 23 In quibus causis feudum amittatur
 24 Qua fuit prima causa beneficij amittendi.
 25 Si vasallus de feudo ab aliquo interpellatus fuerit, & dominus eum defendere noluerit.
 26 Si de feudo defuncti contentio sit inter dominum & agnatos vasalli.
 27 De pace tenenda & eius violatoribus.
 28 Hic finitur lex: deinde consuetudines regni incipiunt.
 29 De filijs natis ex matrimonio ad morgagnaticam contracto.
 30 De feudo feminae.
 31 Si vasallus feudo priuetur cui deferatur.

Qui

- 32 Qui testes necessarij sunt ad nouam inuestituram probandam
- 33 De consuetudine recti feudi.
- 34 De lege Conradi.
- 35 De clerico qui inuestituram facit.
- 36 An mutus vel alias imperfectus feudum retineat.
- 37 An ille qui interfecit fratrem domini sui, feudum amittat.
- 38 De vasallo, qui contra constitutionē Lotharij regis beneficium alienauit.
- 39 De alienatione patrum feudi.
- 40 Decapitulo Conradi.
- 41 De controuersia inter masculū & feminam de beneficio.
- 42 De controuersia inter dominum, & emptorem feudi.
- 43 De controuersia inter vasallum, & alium de beneficio.
- 44 Quid iuris sit si vasallus post alienationem feudum recuperet.
- 45 An agnatus, vel filius defuncti possit retinere feudum repudiata hereditate.
- 46 An apud iudicē vel curiam domini quæstio feudi debeat terminari.
- 47 Qualiter dominus proprietaria feudi priuetur.
- 48 De feudo non habete propriā feudi naturam.
- 49 De eo qui finem fecit adgnato de feudo passo
- De natura successio is feudi. (terno .

- 51 De capitaneo qui curiam vendidit, an intelligitur beneficium vendidisse.
- 52 De prohibita feudi alienatione per Lotharium.
- 53 De pace tenenda inter subditos, & iuramento firmanda, & iudicibus apposita, qui eam vindicare, & iustitiam facere neglexerint.
- 54 De allodis.
- 55 De prohibita feudi alienatione per Fridericum.
- 56 Quae sunt regalia.
- 57 Quot testes sunt necessary ad probandam feudi ingratitudinem.
- 58 De notis feudorum.
- 59 De statutis, & consuetudinibus contra libertatem ecclesiae inductis, & immunitate locorum religiosorum ubique morantium, & forei privilegio, & Gazariis, & Patariis, & aliis hereticis, eorumque successoribus, & nauigis peregrinis, & aduenis quocunque locorum hospitantibus, eorumque successoribus, & agricolarum securitatibus.

Constitutiones FridERICI secundi Imperatoris: quas nonnulli Collationem XI. appellant: & alij, Extrauagantes.

Quomodo in lese maiestatis crimine procedatur.

Qui

- 2 Qui sint rebelles.
- 3 De pace Constantia composita inter Imperatorem Fridericum, & filium eius Henricum, & quosdam nobiles Alemannia ex una parte, & civitates Lombardia, Marchia, & Romandio. & ex altera.

Rubricæ Digesti veteris.

LIBRI I.

- 1 De iustitia, & iure.
- 2 De origine iuris civilis, & omnium magistratuum, & de successione iurisprudentium.
- 3 De legibus, & senatusconsultis, & longa consuetudine.
- 4 De constitutionibus principum.
- 5 De statu hominum.
- 6 De iis, qui sunt sui, vel alieni iuris.
- 7 De adoptionibus, & emancipationibus, & aliis modis, quibus ius patriæ potestatis solvitur.
- 8 De verum divisione, & qualitate.
- 9 De senatoribus.
- 10 De officio consulis.
- 11 De officio præfecti prætorio.
- 12 De officio præfecti urbis.
- 13 De officio quæstoris.
- 14 De officio prætoris.
- 15 De officio præfecti vigilum.
- 16 De officio proconsulis, & legati.
- 17 De officio præfecti augustalis.

- 18 De officio praesidis.
 19 De officio procurator. Caesaris, & rationalis.
 20 De officio iuridici Alexandriae.
 21 De officio eius cui mandata est iurisdictio.
 22 De officio assessorum.

LIBRI II.

- 1 **D**E iurisdictione omnium iudicum.
 2 **Q**uod quisque iuris in alium statuerit,
 ipse eodem iure utatur.
 3 Si quis ius dicenti non obtemperauerit.
 4 De in ius vocando.
 5 Si quis in ius vocatus non ierit, siue cum quis
 vocauerit quem ex edicto non debuerit.
 6 In ius vocati ut eant vel satis, vel cautum dent.
 7 Ne quis eum qui in ius vocatus est, vi eximat.
 8 Qui satisfacere cogantur: vel iuramento promittant,
 vel sua committantur promissioni.
 9 Si ex noxali causa agatur, quemadmodum
 caueatur.
 10 De eo per quem factum erit, quo minus quis
 in iudicio sistat.
 11 Si quis cautionibus iudicio sistendi causa factis
 non obtemperauerit.
 12 De feriis, & dilationibus, & diuersis temporibus
 earum: & ex quibus causis feriae non
 impediuntur.
 13 De edendo.
 14 De pactis.
 15 De transactionibus.

LIBRI III.

- 1 **D**E postulando.
- 2 De ijs qui notantur infamia, vel de infamibus.
- 3 De procuratoribus, & defensoribus.
- 4 Quod cuiusq; vniuersitatis nomine, vel contra eam agatur.
- 5 De negotijs gestis.
- 6 De calumniatoribus.

LIBRI IIII.

- 1 **D**E in integrum restitutionibus.
- 2 De eo quod metus causa gestum eris.
- 3 Dedolo malo.
- 4 De minoribus x xv. annis.
- 5 De capitis deminutione.
- 6 Ex quibus causis maiores in integrum restituantur.
- 7 De alienatione iudicij mutandi causa facta.
- 8 De receptis arbitris: & qui arbitrium recipiunt, vt sententiam dicant.
- 9 Nauta, caupones, stabularij, vt recepta restituant.

LIBRI V.

- 1 **D**E iudicijs: & vbi quis agere vel conueniri debeat.
- 2 De inofficioso testamento.
- 3 De petitione hereditatis.
- 4 Si pars hereditatis petatur.
- 5 De possessoria hereditatis petitione.

6 De fideicommissaria hereditatis petitione.

LIBRI VI.

1 D E rei vindicatione.

2 De publiciana in rem actione.

3 Si ager relictus vel emphyteuticarius petatur.

LIBRI VII.

1 D E usufructu, & quemadmodum quiritatur fruatur.

2 De usufructu accrescendo.

3 Quando dies usufructus legati cedat.

4 Quib. modis usufructus vel usus amittatur.

5 De usufructu earum rerum quae usu consumuntur.

6 Si usufructus petatur, vel ad alium pertinere negetur.

7 De operis seruorum.

8 De usu & habitatione.

9 Usufructuarius quemadmodum caueat.

LIBRI VIII.

1 D E seruitutibus.

2 De seruitutibus urbanorum praediorum.

3 De seruitutibus rusticorum praediorum.

4 Communia praediorum tam urbanorum, quam rusticorum.

5 Si seruit. vendic. vel ad alium pertinere negetur.

6 Quemadmodum seruitus amittatur.

LIBRI IX.

1 S I quadrupes pauperiem fecisse dicatur.

2 Ad legem Aquiliam.

- 3 De iis, qui deiecerunt vel effuderunt.
4 De noxalibus actionibus.

LIBRI

- 1 **F**inium regundorum.
2 Familia erciscundæ.
3 Communi diuidendo.
4 Ad exhibendum.

LIBRI XI.

- 1 **D**e interrogatoriis actionibus.
2 De quibus rebus ad eundem iudicem eatur.
3 De seruo corrupto.
4 De seruis fugitiuis.
5 De alea lusu, & aleatoribus.
6 Si mensor falsum modum dixerit.
7 De religiosis, & sumptibus funerum.
8 De mortuo inferendo, & sepulchro edificando.

LIBRI XII.

- 1 **D**e rebus creditis, & si certum petatur.
2 De iureiurando, siue voluntario, siue necessario siue iudiciali.
3 De in litem iurando.
4 De conditione causa data, causa non secuta.
5 De conditione ob turpem causam.
6 De conditione indebiti.
7 De conditione sine causa.

LIBRI XIII.

- 1 **D**e conditione furtiua.
2 De conditione ex lege.
3 De conditione triticaria.

De

- 4 De eo quod certo loco dari oportet.
- 5 De constituta pecunia.
- 6 Commodati, vel contrà.
- 7 De pignoratitia actione.

LIBRI XIII

- 1 **D**E exercitoria actione.
- 2 Ad legem Rhodiam de iactu.
- 3 De institoria actione.
- 4 De tributoria actione.
- 5 Quod cum eo, qui in aliena potestate est, negotium gestum esse dicatur.
- 6 Ad senatusconsultum Macedonianum.

LIBRI XV.

- 1 **D**E peculio.
- 2 Quando actio de peculio annalis est.
- 3 De in rem verso.
- 4 Quod iussu.

LIBRI XVI.

- 1 **A**D senatusconsultum Velleianum.
- 2 De compensationibus.
- 3 Depositi, vel contrà.

LIBRI XVII.

- 1 **M**andati, vel contrà.
- 2 Pro socio.

LIBRI XVIII.

- 1 **D**E contrahenda emptione, & venditione: & de pactis inter emptorem, & venditorem compositis: & que res vendi possunt.
- 2 De in diem additione.

- 3 De lege commissoria.
- 4 De hereditate vel actione vendita.
- 5 De rescindenda venditione: & quando liceat ab emptione discedere.
- 6 De periculo & commodo rei vendita.
- 7 De seruis exportandis: vel si mancipium ita venierit, vt manumittatur, vel contra.

LIBRI XIX.

- 1 De actionibus empti & venditi.
- 2 De locato & conducto.
- 3 De estimatoria actione.
- 4 De rerum permutatione.
- 5 De prescrip. verbis, & in factum actionibus.

LIBRI XX.

- 1 De pignoribus & hypothecis, & qualiter ea contrahantur, & de pactis eorum.
- 2 In quibus causis pignus vel hypotheca tacite contrahatur.
- 3 Que res pignori obligari non possunt.
- 4 Qui potiores in pignore vel hypotheca habeantur, & de us qui priorum creditorum loco succedunt.
- 5 De distractione pignorum vel hypothecarum.
- 6 Quib. modis pignus, vel hypotheca soluitur.

LIBRI XXI.

- 1 De aditio edicto, & redhibitoria, & quanto minoris actione.
- 2 De euichonibus, & duple stipulatoribus.
- 3 De exceptione rei vendita, & tradita.

L I B .

LIBRI XXII.

- 1 **D**E iuris & fructibus, & causis, & omnibus acceptionibus, & mora.
- 2 De nautico furore.
- 3 De probationibus, & presumptionibus.
- 4 De fide instrumentorum.
- 5 De testibus.
- 6 De iuris, & facti ignorantia.

LIBRI XXIII.

- 1 **D**E sponsalibus.
- 2 De ritu nuptiarum.
- 3 De iure dotium.
- 4 De pactis dotalibus.
- 5 De fundo dotali.

LIBRI XXIII.

- 1 **D**E donationibus inter virum & uxorem.
- 2 De uortis & repudiis.

Rubricæ Digesti Infortiati.
 In principio primi Libri, qui est
 xxv. Digestorum.

- 1 **S**oluto matrimonio quemadmodum dos partatur.
- 2 De impensis in rebus dotalibus factis.
- 3 De actione rerum amotarum.
- 4 De liberis agnoscendis vel alendis à parentibus vel patronis.
- 5 De ventre inspiciendo, custodiendoque partu.
- 6 Si ventris nomine muliere in possessione mis-

DIGESTI INFORTIATI. 191

sa eadem possessio dolo malo ad aliū trans-
lata esse dicatur.

7 Si mulier ventris nomine in possessione calu-
niæ causa esse dicatur.

8 De concubinis.

LIBRI II.

1 De tutelis.

2 De testamentaria tutela.

3 De confirmando tutore vel curatore.

4 De legitimis tutoribus & curatoribus.

5 De tutoribus vel curatoribus datis ab iis qui
ius dandi habent.

6 Qui petant tutores vel curatores, & ubi pe-
tantur.

7 De administratione & periculo tutorum, vel
curatorum.

8 De auctoritate & consensu tutorum, vel cu-
ratorum.

9 Quando ex facto tutoris, vel curatoris mino-
res agere, vel conveniri possunt.

10 De suspectis tutoribus & curatoribus.

LIBRI III

1 De excusationibus tutorum, & tempori-
bus earum.

2 Vbi pupillus educari debeat, vel morari, & de
alimentis ei præstandis.

3 De tutelis & rationibus distrahendis.

4 De contraria & veri actione tutela.

5 De eo qui pro tutore vel curat, negotia gessit.

Quod

- 6 Quod falso tutore aut hore testum esse dicitur.
- 7 De fideiussoribus & mandatoribus tutorum & curatorum.
- 8 De magistratibus conueniendis, vel eorum heredibus.
- 9 De rebus eorum, qui sub tutela vel cura sunt, sine decreto non alienandis vel supponendis.
- 10 De curatoribus furioso, vel alijs personis extra minores dandis.

LIBRI IIII.

- 1 **D**E testamentis, & qui testamenta facere possunt.
- 2 De liberis & posthumis heredibus instituendis vel exheredandis.
- 3 De iniusto rupto, & irrito facto testamento.
- 4 De ijs que in testamento delentur.
- 5 De heredibus instituendis.
- 6 De vulgari & pupillari substitutione.
- 7 De conditionibus institutionum.
- 8 De iure deliberandi.

LIBRI V.

- 1 **D**E testamento militari.
- 2 De acquirenda vel omittenda herede.
- 3 Quemadmodum testamēta aperiuntur, inspiciantur, & describantur.
- 4 Si quis omissa causa testamenti ab intestato, vel alio modo possideat hereditatem.
- 5 De senatuscon. Syllaniano & Claudiano.
- 6 Si quis aliquē testari prohibuerit vel coegerit.

De

7 De iure codicillorum.

LIBRI VI.

1 De legatis & fideicommissis primo.

LIBRI VII.

1 De legatis & fideicommissis secundo.

LIBRI VIII.

1 De legatis & fideicommissis tertio.

LIBRI IX.

1 De annuis legatis & fideicommissis.

2 De usu & usufructu, & habitatione, & operis per legatum vel fideicommissum relictis.

3 De seruitute legata.

4 De dote prelegata.

5 De optione legata.

6 De tritico, vino & oleo legato.

7 De fundo instructo, vel instrumento legato.

8 De peculio legato.

9 De penu legata.

10 De supellectile legata.

LIBRI X.

1 De alimentis & cibarijs legatis.

2 De auro & argento, mundo, ornamentis, unguentis, vestibus, vel vestimentis & statuis legatis.

3 De liberatione legata.

4 De adimendis & transferendis legatis.

5 De rebus dubijs.

6 De ijs que pena nomine relinquuntur.

7 De regula Catoniana.

N

- 8 De ijs quae pro non scripto habentur.
 9 De ijs quibus ut indigni legata auferuntur.

LIBRI XI

- 1 **D**E conditionibus, & demonstrationibus
 & causis, & modis eorum quae in te-
 stamento scribuntur.
 2 Ad legem Falcidiam.
 3 Si cui plus, quam per legem Falcidiam licet
 rit, legatur.

LIBRI XII.

- 1 **A**D senatusconsultum Trebellianum.
 2 Quando dies legatorum vel fideicom-
 missorum cedat.
 3 Ut legatorum seu fideicommissorum seruan-
 dorum causa caneatur.
 4 Ut in possessione legatorum vel fideicommiss-
 orum seruandorum causa esse liceat.

LIB I XIII.

- 1 **D**E bonorum possessionibus.
 2 Si tabulae testamenti extrahunt.
 3 De bonorum possessione furioso, infanti, muto,
 surdo, caeco, omytenti.
 4 De bonorum possessione contra tabulas.
 5 De legatis praestandis contra tabulas bono-
 rum possessione petita.
 6 De collatione bonorum.
 7 De collatione dotis.
 8 De ventre in possessionem mittendo, & cura-
 tore eius.

De

- 9 De coniungēdis cum emancipato liberis eius.
- 10 De Carboniano edicto.
- 11 De bonorum possessione secundum tabulas.
- 12 Si quis à parente manumissus fuerit.
- 13 De bonorū possessione ex testamento militis.
- 14 De iure patronatus.
- 15 De obsequiis à liberis & libertis parentibus
& patronis præstandis.

LIBRI XIII.

- 1 De operis libertorum.
- 2 De bonis libertorum.
- 3 De libertis vniuersitatum.
- 4 De assignandis libertis.
- 5 Si quid in fraudem patroni factum sit.
- 6 Si tabule testamenti nulle extabunt.
- 7 Vnde liberi.
- 8 Vnde legitimi, & vnde agnati.
- 9 Vnde cognati.
- 10 De successorio edicto.
- 11 De gradibus affinitatis.
- 12 Vnde vir & vxor.
- 13 De veteranorum & militum successione.
- 14 Quibus non competat bonorum possessio.
- 15 Vt ex legibus & senatusconsultis bonorum
possessio detur.
- 16 Quis ordo in bonorum possessione seruetur.
- 17 De suis & legitimis heredibus.
- 18 Ad senatusconsultum Tertullianum & Or-
ficianum.

Rubricæ Digesti noui: & primò
primi libri, qui est x x x i x.
Digestorum.

- 3 **D**E operis noui nuntiatione.
De damno infecto.
3 De aqua pluuiæ arcenda.
4 De publicanis. & vectigalibus, & commissis.
5 De donationibus
6 De mortis causa donationibus.

LIBRI II.

- 1 **D**E manumissionibus.
2 De manumissis vindicta.
3 De manumissionibus quæ seruis ad vniuersi-
tatem pertinentibus imponuntur.
4 De manumissis testamento.
5 De fideicommissariis libertatibus.
6 De ademptione libertatis.
7 De statuliberis.
8 Qui sine manumissione ad libertatē perueniit.
9 Qui & à quibus manumissi liberi non fiant
& ad legem Aeliam Sentiam.
10 De iure aureorum annulorum.
11 De natalibus restituendis.
12 De liberali causa.
13 Quibus ad libertatem proclamare non licet.
14 Si libertus ingenuus esse dicatur.
15 Ne de statu defunctorum post quinquennium
quæatur.

16 De collusione detegenda.

LIBRI III.

- 1 De acquirendo rerum dominio.
- 2 De acquirenda vel amittenda possess.
- 3 De usurpationibus seu usurpationibus.
- 4 Pro soluto.
- 5 Pro emptore.
- 6 Pro herede.
- 7 Pro donato.
- 8 Pro derelicto.
- 9 Pro legato.
- 10 Pro dote.
- 11 Pro suo

LIBRI IIII.

- 1 De re iudicata, & de effectu sententiarum.
- 2 De confessis.
- 3 De cessione bonorum.
- 4 Ex quibus causis in possessionem eatur.
- 5 Te bonis auctoritate iudicum possidendis & renundandis.
- 6 De privilegijs creditorum.
- 7 De bonorum separationibus.
- 8 De curatore bonis dando.
- 9 Qua in fraudem creditorum facta sunt, ut in integrum restituantur.

LIBRI V.

- 1 De interdichis seu extraordinarijs actionibus qua pro eis competunt.
- 2 Quorum bonorum.

- 3 Quorum legatorum.
- 4 Ne vis fiat ei qui in possessionem missus est.
- 5 De tabulis exhibendis.
- 6 Ne quid in loco sacro fiat.
- 7 De locis & itineribus publicis.
- 8 Ne quid in loco publico vel in itinere fiat.
- 9 De loco publico fruendo.
- 10 De via publica & itinere publico reficiendo.
- 11 De fluminibus: & ne quid in flumine publico ripare eius fiat quò peris navigetur.
- 12 Ne quid in flumine publico, ripare eius fiat, quo aut aqua fluat quam in prioribus aetate fluxit.
- 13 Vt in flumine publico navigare liceat.
- 14 De ripa munienda.
- 15 De vi & vi armata.
- 16 Vti possidetis.
- 17 De superficiebus.
- 18 De itinere actuque privato.
- 19 De aqua quotidiana & aestiva.
- 20 De rivis.
- 21 De fonte.
- 22 De cloacis.
- 23 Quod vi aut clam.
- 24 De remissionibus.
- 25 De precario.
- 26 De arboribus cadendis.
- 27 De glande legenda.
- 28 De libero homine exhibenda.

29 De liberis exhibendis vel deducendis.

30 Virub.

31 De migrando.

32 De saluano interdicto.

LIBRI VI.

1 De exceptionibus & prescriptionibus.

2 De exceptione rei iudicate.

3 De diuersis & temporalibus prescriptionibus.

4 De doli mali & metus exceptione.

5 Quarum rerum actio non datur: & de exceptione iurifurandi.

6 De litigijs.

LIBRI VII.

1 De verborum obligationibus.

2 De duobus reis stipulandi & promittendi.

3 De stipulatione seruorum.

LIBRI VIII.

1 De fideiussoribus & mandatoribus.

2 De notationibus & delegationibus.

3 De solutionibus & liberationibus.

4 De acceptilationibus.

5 De pratorijs stipulationibus.

6 Rem pupilli vel adolescentis saluam fore.

7 Iudicatum solui.

8 Rem ratam haberi, & de ratihabitione.

LIBRI IX.

1 De priuatis delictis.

2 De furtis.

- 3 Detigno iniuncto.
- 4 Si quis testamento liber esse iussus fuerit.
- 5 Furti aduersus nautas, caupones stabularios.
- 6 Arborum furtim cesarum.
- 7 Si familia furtim secisse datur
- 8 Vibonorum raptorum.
- 9 De incendio, ruina, naufragio.
- 10 Te iniurijs, & famosis libellis.
- 11 De extraordinarijs criminibus.
- 12 De sepulchro violato.
- 13 De concussionibus.
- 14 Te abigenis.
- 15 De preuaricatoribus.
- 16 Dereceptoribus.
- 17 De furibus balnearijs.
- 18 De effractoribus & expilatoribus.
- 19 De crimine expilate hereditatis.
- 20 De crimine stellionatus.
- 21 De termino moto.
- 22 De collegijs illicitis & corporibus.
- 23 De popularibus actionibus.

LIBRI I.

- 1 **D**epublicis indicijs.
- 2 De accusationibus & inscriptionibus.
- 3 De custodia & exhibitione reorum.
- 4 Ad legem Iuliam maiestatis.
- 5 Ad legem Iuliam de adulterijs & stupro.
- 6 Ad legem Iuliam de re publica.
- 7 Ad legem Iuliam de re privata.

- 9 Ad legem Corneliam de fisciarijs.
- 10 Ad legem Pompeiam de parricidijs.
- 10 Ad legem Corneliam de falsis, & de senatusconsulto Liboniano.
- 11 Ad legem Iuliam repetundarum.
- 12 Ad legem Iuliam de annonâ.
- 13 Ad legem Iuliam de peculatus.
- 14 Ad legem Iuliam de ambitu.
- 15 Ad legem Flavianam de plagiarijs.
- 16 Ad senatusconsultum Turpilianum, & de abolitionibus criminum.
- 17 De reuocatis reis, & absentibus damnandis.
- 18 De quaestionibus.
- 19 De pœnis.
- 20 De bonis damnatorum.
- 21 De bonis eorū qui ante sententiā mortem sibi consciuerunt, vel accusatores corrumperunt.
- 22 De interdictis, relegatis, & deportatis.
- 23 De sententiâ passis, & restitutis.
- 24 De cadaueribus punitorum.

LIBRI XI.

- 1 DE appellacionibus & relationibus.
- 2 A quibus appellare non licet.
- 3 Quis & à quo appelletur.
- 4 Quando appellandum sit, & intra que tēpora.
- 5 De appellacionibus recipiendis, vel non.
- 6 De libellis dimissorijs, qui apostoli dicuntur.
- 7 Nihil nouari appellacione interposita.
- 8 Quae sententiæ sine appellacione rescindantur.

- 9 An per alium causa appellationis reddi possint.
- 10 Si tutor, vel curator, vel magistratus appellauerit.
- 11 Eum qui appellauit in provincia defendi.
- 12 Apud eum, à quo appellatur, aliam causam agere compellendum.
- 13 Si pendente appellatione mors interuenerit.
- 14 De iure fisci.
- 15 De captiuis & postliminio reuersis.
- 16 De re militari.
- 17 De castrensi peculio.
- 18 De privilegijs veteranorum.

LIBRI XII.

- 1 **A**D municipalem, & de incolis.
- 2 De decurionibus, & filijs eorum.
- 3 De albo scribendo.
- 4 De muneribus & honoribus.
- 5 De vacatione & excusatione munerum.
- 6 De iure immunitatis.
- 7 De legationibus.
- 8 De administratione rerum ad ciuitatem pertinentium.
- 9 De decretis ab ordine faciendis.
- 10 De operibus publicis.
- 11 De mundinis.
- 12 De pollicitationibus.
- 13 De varijs & extraordinarijs cognitionibus, & si iudex litem suam fecisse dicatur.

De

- 14 De proxenetis.
- 15 De censibus.
- 16 De verborum & rerum significatione.
- 17 De regulis iuris.

Rubricæ Authenticorum.

COLLATIONIS I.

- 1 DE heredibus, & falcidia, constitutio prima.
- 2 De non eligendo secundo nubentes mulieres & alienatione lucri ante nuptias donationis, & de successione earum, & filijs suis.
- 3 Vt determinatus sit numerus clericorum sanctissime maioris Ecclesie, & ceterarum Ecclesiarum.
- 4 De fideiussoribus, & mandatoribus, & solutionibus.
- 5 De monachis.
- 6 Quomodo oporteat episcopos & reliquos clericos ad ordinationem deduci, & de expensis Ecclesiarum.

COLLATIONIS II.

- 1 DE non alienandis aut permutandis rebus Ecclesiasticis immobilibus, &c.
- 2 Vt iudices sine quoquo suffragio fiant.
- 3 Iusurandum quod praestatur ab ijs qui administrationem accipiunt.
- 4 Vt ecclesia Romana centum annorum habeat praescriptionem.
- 5 De referendarijs sacri palatii.

De

6 De incestis & nefarijs nuptijs.

COLLATIONIS. III.

- 1 **D** Eleonibus.
- 2 De defensoribus ciuitatum.
- 3 De mensura ordinandorum clericorum.
- 4 De mandatis principum.
- 5 De triente & semisse, & successiõibus filiorum & nepotum naturalium, vel collationibus, aut distributionibus.
- 6 De filijs ante dotalia instrumenta natis.
- 7 De administrantibus officia in sacris appellationibus.

COLLATIONIS. IIII.

- 1 **D** Enuptijs.
- 2 De appellationibus, & intra quae tempora appellari debeat.
- 3 De consulibus.
- 4 Vt nullus mutans agricole, terrã eius tentat.
- 5 Nullum credentem agricole, tenere illius terram: & quantam debet vsuram dare.
- 6 De restitutionibus, & ea quae parit in vndecimo mense post mortem viri.
- 7 De tabelliombus, & vt protocolla dimittantur in chartis.

COLLATIONIS. V.

- 1 **D** Ecclesiasticarum rerum immobilium alienatione & solutione.
- 2 De iureiurando a moriente praestito propter mensuram suae substantiae.

- 3 *Ut præponatur nomen Imperatoris documentis: & in Latinis literis apertius tempora inscribantur.*
- 4 *Senecas non solum si fidei iussores præstent, sed etiam si iusiurandum dent, sine periculo discedere.*
- 5 *Ut non fiant pignorationes pro alijs personis: & ut sicut principum donationes non egent gestu monumentorum, sic nec à privatis Imperatoribus factæ donationes indigeant.*
- 6 *De exhibendis & introducendis reis, & ut qui conveniuntur, post vigesimum diem presententur iudicibus, &c.*
- 7 *Constitutio quæ ex adscriptio & libera natos, liberos esse vult.*
- 8 *Ut de cætero cõmutationes Ecclesiasticarum rerum non fortuitæ fiant ad pijsimum Imperatorem, &c.*
- 9 *Ut ea quæ vocantur insinuativa super clericis, in maiore Ecclesia quidem dentur, in alijs autem Ecclesijs penitus non dentur.*
- 10 *Ut clerici qui recedunt, alijs pro eis subrogatis præbeant emolumenta.*
- 11 *De ijs qui ingrediuntur ad appellationem: & quando per scripturam manus propriae fiat collatio literarum: & de iureiurando delationis, &c.*
- 12 *Ut in privatis domibus sacra ministeria non fiant.*

Ut

- 13 *Ve defuncti seu funera eorum non iniuriuntur à creditoribus &c.*
- 14 *Vt immobilia antenuptialis donationis, neq; hypotheca dētur, neq; omnino alienentur à viro, nisi consentiēte vxore, nisi postea satisfieri possit vxori: hac verò etiam in dote valere.*
- 15 *Ve noui oper. nunciacione maritimi aspectus.*
- 16 *Vt facta noua constituciones, post insinuaciones earum, post duos menses valeant, &c.*
- 17 *Ve nullus edificet oratorij domos, præter voluntatem episcopi, &c.*
- 18 *Vt ab illustribus, & qui super eam dignitatem sunt omnimodo super pecuniarijs causis, sed & iniuriarum criminaliter per procuratorem dicantur: clarissimis autē in pecuniarijs licere per procuratorem & per se litigare.*
- 19 *Vt ordinaria prefectura urbana, & pretoriana due, & prefectura qua in cingulo, & que in actu sunt sole non etiam honorarie liberent à curiali fortuna.*
- 20 *Vt omnes obediant iudicibus prouinciarū & in criminalibus & in pecuniarijs causis, &c.*

COLLATIONIS VI.

- 1 **Q** *Uibus modis naturales efficiantur legitimi, & sui supra illos modos, &c.*
- 2 *Vt qui obligatas se habere perhibent res minorum, aut obligari sunt eis ad eorū gubernationē penitus non accedunt, & vt curatores nullo modo suscipiant cessiones aduersus eos*

eos quorum curationem agunt, aut egerunt,
hac autem generaliter valent. &c.

3 De instrumentorum cautela & fide: & primo
de deposito, & de mutuo, & alijs documen-
tis private quidem scriptis, &c.

4 Hec constitutio interpretatur priorem consti-
tutionem de ijs, qui ingrediuntur in mona-
sterium, & de substitutis eorum, ex quo tem-
pore oporteat eam valere.

5 Ut non luxurientur contra naturam: neque
urent per capillos Dei, aut aliquid huius-
modi, neque blasphemetur in Deum.

6 Ut liberti de cetero aureo non indigeant annu-
lo, & ut prestis restituatur natalibus, &c.

7 Apud quos oportet causas dicere monachos
& ascetas.

8 De questore.

9 Constitutio qua dignitatibus & episcopatu
filium liberat à patria potestate.

10 De iudicibus: & ut nullatenus cum iurciuran-
do eligatur aliquis iudex, &c.

11 Ut clerici apud proprios episcopos primum con-
ueniantur, & post hoc apud civiles iudices.

12 De consanguineis & uterinis fratribus.

13 De armis.

14 De deposito & denuntiacionibus inquilino-
rum, &c.

COLLATIONIS VII.

1 Quid modis naturales efficiuntur sui,
&

Et de eorum ex testamento, seu ab intestato successione.

- 2 De testibus.
- 3 De immensis donationibus in filios factis.
- 4 Ut sine prohibitione matres debitorum, & creditrices tutelam gerant minorum, neque iusiurandum præstent, quòd non venient ad secunda vota.
- 5 Ut exactione instante dotis prima, & secunda viro ad secunda vota migrante, præponat uxor prima vel ex priori matrimonio &c.
- 6 De administrationibus
- 7 De executoribus, & qui conveniuntur, & reconveniuntur.
- 8 De equalitate dotis, & propter nuptias donationis & de augmento dotis & propter nuptias donationis & de privilegio dotis, &c.
- 9 De duobus reis promittendis.
- 10 De tempore non solute pecunia super dote.

COLLATIONIS IIII.

- 1 **N**Equè virum quod ex dote est, neque mulierem ex sponsulitia largitate liberum proprium habere: sed servare dominum filijs suis, vel si ad secundas nuptias non remanent, vsu solo in lucro consistentem, &c.
- 2 De appellationibus.
- 3 De testamentis imperfectis à parentibus in filios factis.
- 4 De restitutionibus.

- 5 De privilegio dotis hereticis mulieribus non præstandis.
- 6 De nauticis vsuris.
- 7 Hac constitutio innovat constitutionem, qua præscriptionem centum annorum venerabilibus locis dederat.
- 8 De litigiosis, & decima parte litis ab actore cautela præstanda.
- 9 Ut neque miles, neque federatus obseruetur domui privatae, aut possessioni alicuius.
- 10 Ut divina iussiones subscriptionem habeant gloriosissimi quaestoris.
- 11 In medio litis non fieri sacras formas, aut sacras iussiones, sed secundum antiquas leges generales lites decidi.
- 12 Ut cum de appellatione cognoscitur, secundum illius leges debeat iudicari, qua tempore lata sententia obtinebant, &c.
- 13 Ut liceat matri, & avia, & aliis parentibus post legitimam partem liberis derelictam, quomodo voluerint residuam disponere facultatem suam, &c.

COLLATIONIS IX.

- 1 DE heredibus ab intestato venientibus & de agnatorum iure sublato
- 2 De sponsalitia largitas specialis sit contractus, & de diversis capitulis.
- 3 De alienatione, & emphyteusi, & locatione, & hypotheca, & aliis diversis contractibus.

- bus in vniuersis locis rerum sacrarum.
- 4 Vt iudices non expectent sacras infusiones, sed
que videntur eis decernant.
- 5 Vt litigantes iurent in exordio litis: quia neq;
promiserunt dare iudicib; neq; dabunt, &c.
- 6 De ecclesiastici titulis, & privilegijs, &c.
- 7 Vt fratrum filij, secedant pariter ad imitatio-
nem fratru, etiã a scendētib; extrātib;: &
vt mulieres, non insinuata antenuptiali do-
natione non ledatur, nō insinuans autē vir
vel si cōpetat nuptiale lucrū, eo nō fruatur.
- 8 De restitutione fidei commissi, & nomine fa-
milia, quod vsq; ad quartum gradum lo-
cum habet, & quod familia nomine, iuris
etiã continetur.
- 9 Vt nulli iudicū liceat habere loci seruatorem
nisi certis ex causis diuina concesserit infusio.
- 10 Vt differentes iudices audire interpellantium
allegationes, cogantur ab Episcopis hoc
agere: & vt quando in suspensionem ha-
buerint iudicem, pariter audiat causam &
cuius iuris episcopus, &c.
- 11 De versuris nauticis.
- 12 De interd. etis collegijs hereticorum.
- 13 De rapis mulieribus, quæ raptorib; nubunt,
- 14 De colationibus, & alijs capitulis.
- 15 De sanctissimis Episcopis, & Deo amabi-
libus, & reuerendissimis presbyteris, &
clericis, & monachis.

Rubricæ iuris canonici De
 cretalium Libri I.

- 1 **D**E summa veritate, & fide catholica.
- 2 **D**E constitutionibus.
- 3 **D**E scriptis.
- 4 **D**E consuetudine.
- 5 **D**E postulatione prelatorum.
- 6 **D**E electione & electi potestate.
- 7 **D**E translatione episcopi.
- 8 **D**E auctoritate & usu pallii.
- 9 **D**E renuntiatione.
- 10 **D**E supplenda negligentia prelatorum.
- 11 **D**E temporibus ordinationum, & qualitate ordinandorum.
- 12 **D**E se utimo in ordine faciendâ.
- 13 **D**E ordinatis ab episcopo, qui renuntiant Episcopatu.
- 14 **D**E etate, & qualitate, & ordine proficiendorum.
- 15 **D**E sacra mctione.
- 16 **D**E sacramentis non iterandis.
- 17 **D**E filiis presbyterorum ordinandis, vel non.
- 18 **D**E seruis non ordinandis, & earum manumissione.
- 19 **D**E obligatis ad ratiocinia ordinandis, vel non.
- 20 **D**E corpore vitiatis ordinandis, vel non.
- 21 **D**E bigamis non ordinandis.
- 22 **D**E clericis peregrinis.

- 23 De officio archidiaconi.
- 24 De officio archiepiscopi.
- 25 De officio primicerij.
- 26 De officio sacriste.
- 27 De officio custodis.
- 28 De officio vicarij.
- 29 De officio. & potestate iudicis delegati.
- 30 De officio legati.
- 31 De officio iudicis ordinarij.
- 32 De officio iudicis.
- 33 De maiori parte, & obedientia.
- 34 De treuga, & pace.
- 35 De pactis.
- 36 De transactionibus.
- 37 De postulando.
- 38 De procuratoribus.
- 39 De syndico.
- 40 De iis, quae vi metusve causa fiunt.
- 41 De in integrum restitutione.
- 42 De alienatione iudicij mutandi causa facta.
- 43 De arbitris.

LIBRI II.

- 2 **D**E iudicis
De foro competenti.
- 3 De libelli oblatione.
- 4 De mutuis petitionibus.
- 5 De liti contestatione.
- 6 *Ut lite non contestata non procedatur ad testium
receptionem, vel ad sententiam diffinitivam*

De

- 7 De iuramento calumnie.
- 8 De dilationibus.
- 9 De feriis.
- 10 De ordine cognationum.
- 11 De plus petitionibus.
- 12 De causa possessionis & proprietatis.
- 13 De restitutione spoliatorum.
- 14 De dolo & contumacia.
- 15 De eo qui mittitur in possessionem causa rei
servanda
- 16 Ut lite pendente nihil innovetur.
- 17 De sequestratione possessionis & fructuum.
- 18 De confessis
- 19 De probationibus.
- 20 De testibus, & attestacionibus
- 21 De testibus cogendis, vel non.
- 22 De fide instrumentorum.
- 23 De presumptionibus.
- 24 De iureiurando
- 25 De exceptionibus.
- 26 De prescriptionibus.
- 27 De sententia & re iudicata.
- 28 De appellacionibus, & recusacionibus.
- 29 De clericis peregrinantibus.
- 30 De confirmatione vtili vel inutili.

LIBRI III.

- 1 De vita & honestate clericorum.
- 2 De cohabitatione clerici & mulierum.
- 3 De clericis coniugatis.

- 4 De clericis non residentibus in ecclesia, vel
prebenda.
- 5 De prebendis & dignitatibus.
- 6 De clerico agrotante, vel debilitato.
- 7 De institutionibus.
- 8 De concessione prebende, & Ecclesia non
vacantis.
- 9 Ne sede vacante aliquid innovetur. (Culi.)
- 10 De iis que fiunt à prelato sine consensu capi-
- 11 De iis que fiunt à maiori parte capituli.
- 12 Ut ecclesiastica beneficia sine diminutione
conferantur.
- 13 De rebus Ecclesia alienandis, vel non.
- 14 De precariis.
- 15 De commodato.
- 16 De deposito.
- 17 De emptione, & renditione.
- 18 De locato & conducto.
- 19 De rerum permutatione.
- 20 De feudis.
- 21 De pignoribus, & aliis cautionibus.
- 22 De fideiussoribus.
- 23 De solutionibus.
- 24 De donationibus.
- 25 De speculo clericorum.
- 26 De testamento, & ultimis voluntatibus.
- 27 De successione ab intestato.
- 28 De sepulturis.
- 29 De parochiis, & alienis parochianis.

- 30 De decimis, primitiis, & oblationibus.
 31 De regulis, & transferentibus ad religionē.
 32 De conuersione conjugatorum.
 33 De conuersione infidelium.
 34 De voto, & voti redemptione. (larium.
 35 De statu monachorum, & canonicorū regu-
 36 De religiosis domibus, vt episcopo sint sub-
 iecta.
 37 De capellis monachorū, & aliorū religiosorū.
 38 De iure patronatus.
 39 De censibus, exactionibus, & procuracionib.
 40 De consecratione Ecclesie, vel altaris
 41 De celebratione missarum, & sacramento
 Eucharistie.
 42 De baptismo, & eius effectu
 43 De presbytero non baptizato.
 44 De custodia Eucharistie, Chrismatis, &
 aliorum sacramentorum.
 45 De reliquiis, & reueratione sanctorum.
 46 De obseruatione ieiuniorum.
 47 De purificatione post partum.
 48 De ecclesiis edificandis vel reparandis.
 49 De immunitate Ecclesiarum, ceteris, &
 rerum ad eas pertinentium.
 50 Ne clerici vel monachi secularibus negotiis
 se immisceant.

LIBRI IIII.

- 1 De sponsalibus, & matrimoniis.
 2 De desponsatione impuberum.

- 3 De clandestina desponsatione.
- 4 De sponsa duorum.
- 5 De condit. omnibus appositis in desponsatione,
vel alis contractibus.
- 6 Qui clerici vel vouentes matrimonium con-
trahere possunt.
- 7 De eo, qui duxit in matrimonium, quam pol-
luit p. r. adulterium
- 8 De coniugio leproforum.
- 9 De coniugio seruorum.
- 10 De natis ex libero ventre.
- 11 De cognatione spiritali.
- 12 De cognatione legali.
- 13 De eo, qui cognouit consanguineam uxoris
sua, vel sponsa.
- 14 De consanguinitate, & affinitate.
- 15 De frigidis, & malefic. & impotētia coeundi.
- 16 De matrimonio contracto cōtra interdictionem
Ecclesie.
- 17 Qui filij sint legitimi.
- 18 Qui matrimonium accusare possunt, vel con-
tra illud testificari.
- 19 De diuortijs.
- 20 De donat. omnibus inter virum & uxorem, &
de dote post diuortium restituenda.
- 21 De secundis nuptijs.

LIBRVS

- I DE accusationibus, inquisitionibus, &
de nunciacionibus.

Di

- 2 De calumniatoribus.
- 3 De simonia: & ne aliquid pro spiritualibus exigatur, vel promittatur.
- 4 Ne pre aut vices suas, vel ecclesias sub annuo censu concedant.
- 5 De magistris: & ne aliquid exigatur pro licenti docendi.
- 6 De Iudeis & Saracenis, & eorum seruis.
- 7 De hereticis.
- 8 De schismaticis, & ordinatis ab eis.
- 9 De apostatis, & reitratibus baptismi.
- 10 De his, qui filios occidunt.
- 11 De infantibus & languidis expositis.
- 12 De homicidio voluntario, vel casuali.
- 13 De torquentis.
- 14 De clericis pugnantibus in duello.
- 15 De sagittariis & balistaris.
- 16 De adulteris & stupro.
- 17 De raptoribus, incendiariis, & violatoribus Ecclesiarum.
- 18 De furtis.
- 19 De usuris.
- 20 De crimine falsi.
- 21 De sortilegis.
- 22 De collusioni detegenda.
- 23 De delictis puerorum.
- 24 De clerico venatore.
- 25 De clerico percussore.
- 26 De maledicis.

- 27 De clerico excommunicato, deposito, vel interdicto ministrante
 28 De clerico non ordinato ministrante.
 29 De clerico per saltum promotio.
 30 De eo qui ordines futiuè suscepit.
 31 De excessibus prælatorum, & subditorum.
 32 De noui operis nuntiatione.
 33 De priuilegiis, & excessibus priuilegiatorum.
 34 De purgatione canonica.
 35 De purgatione vulgari.
 36 De iniuriis, & damno dato.
 37 De penis.
 38 De penitentiis & remissionibus.
 39 De sententia excommunicationis, & suspensionis & interdicti.
 40 De verborum significatione.
 41 De regulis iuris.

Rubricæ sexti libri Decretalium.

LIBRI I.

- 1 **D**e summa Trinit. & fide catholica
 2 De constitutionibus.
 3 De rescriptis
 4 De consuetudine.
 5 De postulatione prælatorum.
 6 De electione, & electi potestate.
 7 De renuntiatione.
 8 De supplenda negligentia prælatorum.

De tem

- 9 De temporibus ordinationum, & qualitate
ordinandorum.
- 10 De aetate & qualitate & ordine presbiterorū.
- 11 De filiis presbyterorū, & aliis illegitimè natis.
- 12 De bigamis. 13 De officio vicarij.
- 14 De officio & potestate iudicis delegati.
- 15 De officio legati.
- 16 De officio ordinarij.
- 17 De maioritate & obedientia.
- 18 De pactis.
- 19 De procuratoribus.
- 20 De usquarimetisve causa sunt.
- 21 De restitutione in integrum.
- 22 De arbitris.

LIBRI II.

- 1 De iudicijs.
- 2 De foro competenti.
- 3 De litis contestatione.
- 4 De iuramento calumnie.
- 5 De restitutione spoliatorum.
- 6 De dolo & contumacia.
- 7 De eo qui mittitur in possessionem causa rei
servande.
- 8 Vi lite pendente nihil innovetur.
- 9 De concessis.
- 10 De testibus & attestationibus.
- 11 De iureiurando.
- 12 De exceptionibus.
- 13 De prescriptionibus.

De

14 De sententia, & re iudicata.

15 De appellationibus.

LIBRI III.

1 De vita & honestate clericorum.

2 De clericis coniugatis.

3 De clericis non residentibus in Ecclesia, vel
præbenda.

4 De præbendis & dignitatibus.

5 De clerico agrotante.

6 De institutionibus.

7 De concessione præbende, & Ecclesie non
vacantis.

8 Ne sede vacante aliquid innouetur.

9 De rebus Ecclesie non alienandis.

10 rerum permutatione.

11 De testamentis & ultimis voluntatibus.

12 De sepulturis.

13 De decimis

14 De regularibus & transeuntibus ad religionem.

15 De voto, & voti redemptione.

16 De statu regularium.

17 De religiosis domibus.

18 De capellis monachorum.

19 De iure patronatus.

20 De censibus, exactionibus, & procuratoribus.

21 De consecratione Ecclesie vel altaris.

22 De reliquiis, & veneratione sanctorum.

23 De immunitate Ecclesiarum, cæmeteriorum,
& aliorum locorum religiosorum.

24 *Ne clerici vel monachi secularibus negotiis
se immisceant.*

LIBRI IIII.

- 1 **D**E sponsalibus. & matrimonijs.
- 2 De desponsatione impuberum.
- 3 De cognatione spiritali.

LIBRI V.

- 1 **D**E accusationibus, inquisitionibus, &
denuntiationibus.
- 2 De hereticis.
- 3 De schismaticis.
- 4 De homicidio.
- 5 De usuris.
- 6 De excessibus prelatorum.
- 7 De privilegijs.
- 8 De iniurijs, & damno dato.
- 9 De panis
- 10 De penitentijs & remissionibus.
- 11 De sententia excommunicationis, suspensio-
nis, & interdicti.
- 12 De verborum significatione.
- 13 De regulis iuris.

Rubricæ Clementinarum.

LIBRI I.

- 1 **D**E summa Trinitate & fide catholica.
- 2 De re scriptis.
- 3 De electione, & electi potestate.
- 4 De renunciatione.

T. o. sup.

- 5 De supplenda negligentia prelatorum.
- 6 De aetate & qualitate, & ordine proficien-
dorum.
- 7 De officio vicarij.
- 8 De officio, & potestate iudicis delegati.
- 9 De officio ordinarij.
- 10 De procuratoribus.
- 11 De in integrum restitutione.

LIBRI II

- 1 **D**e iudicijs.
- 2 De foro competenti.
- 3 De causa possessionis & proprietatis.
- 4 De dolo & contumacia.
- 5 Ut lite pendente nihil innovetur.
- 6 De sequestratione possessionum & fructuum.
- 7 De probatombus.
- 8 De testibus.
- 9 De iureiurando.
- 10 De exceptionibus.
- 11 De sententia & re iudicata.
- 12 De appellatombus.

LIBRI III.

- 1 **D**e vita & honestate clericorum.
- 2 De prebendis & dignitatibus.
- 3 De conc. s. prebenda, & ecclesia non vacantis.
- 4 De rebus ecclesia non alienandis.
- 5 De rerum permutatione.
- 6 De testamentis & ultimis voluntatibus.
- 7 De sepulchris.

De des

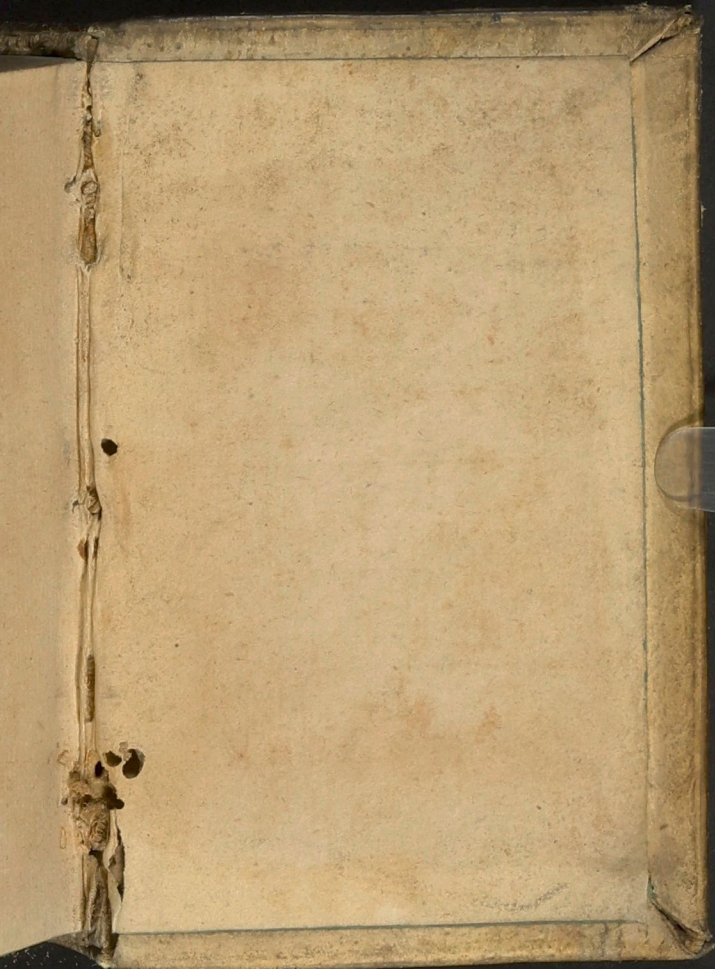
- 8 De decimis, & primitiis, & oblationibus.
- 9 De regalibus, & transeuntibus ad religionem.
- 10 De statu monachorum, vel canonicorum regularium.
- 11 De religiosis domibus, vt episcopo sint subiecte.
- 12 De iure patronatus.
- 13 De censibus, exactionibus, & procuratoribus.
- 14 De celebratione missarum, & aliis diuinis officiis.
- 15 De baptismo & eius effectu.
- 16 De reliquiis, & veneratione sanctorum.
- 17 De immunitate Ecclesiarum.

LIBRI IIII.

- 1 **D**E consanguinitate & affinitate.
- 2 De magistris, & ne aliquid exigatur pro licentia docendi.
- 3 De Iudais, & Saracenis.
- 4 De hereticis.
- 5 De homicidio voluntario vel casuali.
- 6 De usuris.
- 7 De excessibus prelatorum.
- 8 De priuilegiis & excessibus priuilegiatorum.
- 9 De penis.
- 10 De penitentiis & remissionibus.
- 11 De sententia excommunicationis, suspensionis, & interdicti.
- 12 De verborum significatione.

FINIS.

2

ENCHIRIDION
TITVLORVM
ALIQVOT

I VRIS,

VIDELICET.

De verborum & rerum significatione,
ex Pandectis.

De regulis iuris, tum *ex Pandectis*, tum
ex Decretalibus, & Sexto.

De gradibus Affinitatis, *ex Pandectis.*

